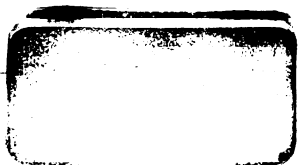

25

7606

~~P-11~~

2

~~123.8.~~

FLL
13.302

ANNVAE
LITTERAE
SOCIETATIS
IESV

ANNI M D LXXXI.

AD PATRES ET FRATRES
eiusdem Societatis.

seminario

de Collegio

ROMAE.

In Collegio eiusdem Societatis.

M D LXXXIII.

Cum facultate Superiorum.

PAVIM A

LA JETTY

SITATEIOS

Y 231

AMERICAN

STANDARD OF THE

AMERICAN

STANDARD OF THE

AMERICAN

STANDARD OF THE

ANNVAE LITTERAE

SOCIETATIS IESV

ANNI MDLXXXI.

PATRIBVS FRATRIBVSQVE

Societatis Iesu, gratia & pax

Christi Domini, &c.

CONSVETUDO hac perscribendi, quæ singulis annis à nostra Societate diuersis oris partibusq. terrarum ad Dei gloriam maxime illustria gerantur, & à maioribus instituta sapienter est. & ipsis Societatis legibus præclare sancita. Etenim, cum omnes fraternæ caritatis vinculo adstricti simus; quæ nostri fratres tot locorum intervallo disiuncti a nobis gerant, ea cognoscere iucundissimum est: animique hac rerum communione, tum coniunguntur inter se magis, tum vero ad eadem æmulanda acrius inflammantur. Sed in multis commodis, quæ huiusmodi consuetudo afferebat, illud tamen incommoditatis inerat; quod cum omnes, qui Societati sumus addicti, ijsdem ferè muneribus fungamur, eadem quoque contingeret plerumq. diuersis in locis acta esse, quæ non sine fastidio quodâ, ac satietate in provincialibus litteris separatim scri-

A 2 ptis

ptis, toties inculcarentur. Accedebat summum laborē,
 atque molestiā fuscipi a Societate in his litteris; tum
 describendis, tum perferendis: quæ, cum neque eodem
 tempore, neque eadem ratione conscriptæ redderen-
 tur: sic fiebat, ut & earum dissimilitudine memoria
 perturbaretur; fructusq; qui ex perpetua narratione
 percipitur maximus, importuna illa interpellatione im-
 pediretur. His omnibus incommodis proxima genera-
 lis Congregatio prospexit, quæ decreuit, ut ex omni-
 bus prouincialibus litteris annujs Romam perlatis,
 vnum corpus conficeretur, idque posthac ad singulas
 Societatis Prouincias mitteretur: sic enim satietati, &
 maximo labori sumptibusque consuliūtur, Societatisq;
 nostræ status vniuersus sub vno quasi aspectu ponitur,
 ut quæ a Nostris remotissimis regionibus disperse ge-
 runtur, ea in vnum contracta, facilius, & iucundius,
 nusquam interrupta narratione, cognoscantur. Id vnū
 forte accidit perincommodè, ut serius omnino quàm
 nostrum quisquam putasset, hæ litteræ nūc mittantur.
 dum enim prouinciales epistolæ expectantur, (quæ ne
 ad hanc quidem vsque diem omnes aduenere) dum res
 tota disponitur, annus ferè elapsus est: sed ita usu oeu-
 nire solet, ut rerum omnium initia paullum confusa
 sint; reliqua suum deinceps ordinem, & maturitatem
 habitura spero. Et quoniam mihi tandem nec opinanti
 subeundum hoc onus fuit, ut annuam Prouinciarum
 omnium memoriam publicis litteris colligarem; in tan-
 ta rerum gestarum multitudine digerenda, eam potis-
 simum rationem inibo; ut principio quedam de Socie-
 tate vniuersa generatim perstringam, tum de singulis Pro-

Pro-

Provincijs Collegijsque ita dicam, ut prætermis-
 ſis, quæ Societatis vel legibus vel muneribus ſollemnia
 iam ſunt, ea tantum exponam, quæ aut genere ipſo, aut
 nouitate inſigniora eſſe videbuntur.

Societas eſt omnis diuiſa in vnā, & viginti Pro-
 uincias: quarum ſeptemdecim ſunt in Europa, qua-
 tuor reliquæ in Orientali, & Occidentali, quæ dicuntur
 India: Ex his non plurium quam octodecim, annuæ li-
 tere ad nos perueniunt. itaque quæ in iſs diutaxat
 geſta ſunt, ea præcipue hac epiſtola perſequar. In iſdē
 autem Provincijs Societatem ingreſſi ſunt trecenti tri-
 ginta quattuor. Diem vero ſuum obire ſeptem &
 octoginta.

Annus hic 1581, cum cetero Societatis progreſſu
 tum vero vniuerſali Congregatione, nouique Genera-
 lis electione, maximè inſignis fuit. Ac inuicendiſſimum
 illud quidem ſpectaculum viſum eſt, cū tot Paires vir-
 tutis doctrinæque opinatione celebres, ex remotiſſimis
 Chriſtiani orbis Provincijs in vnū ad eligendum Ge-
 neralem conuere. Septem & quinquaginta hī fuere in-
 vniuerſum: ex quo numero ſeptem & viginti reperti
 ſunt, qui Patrē ipſum Ignatiū familiariter nouerāt,
 duo etiā ſimul cum ipſo noſtram hanc Societate ſun-
 datunt, Pater Alſonſus Salméron, & Pater Nie-
 laus Bobadilla. atque hi omnes licet patrijſ linguiſque
 diuerſi inter ſe, ita tamen voluntatibus conſenſerunt,
 tantaque omnia conſpiratione animorum geſta ſunt,
 ut eximie cuiuſdam caritatis, & concordie, non modo
 in præſens tempus, verum etiam in futurum firmiſſima
 fundamenta iacta eſſe videantur. Patre enim Euerat.

de Mercuriano Romae vita functo, eiq; iustis ritu sol-
 lemniter perfolutis, Pater Vicarius in sextum mensem
 de more Congregationem generalem ad septimū Idus
 Februarij edixit. Romam itaque Patribus ex omniuersa
 Societate ad prescriptam diem conuenientibus, septi-
 mo Idus Februarij Congregatio coacta, primum est
 Relatum eo die de legitima conuentu, decet utique est
 ex omnibus Europae Præcipuis Patres, Præuincialis
 bus Congregationibus rite ad Generalem conuocandis cele-
 sti concouissens, Congregationem iustam, ac legitimā
 videri. Postridie Pater Vicarius, cum aliquot Patres
 Pontificem maximum adiit, benedictionem ab eo uni-
 uersæ Congregationis nomine petiturus, ut nostris, an-
 tequam ad ferenda suffragia ingrederentur, sollempne
 est. Is cum Pontificem docuisset præstituta Generalis
 eligendi diem venisse; primoque conuentu pridie tele-
 brato, statutum esse, cum nihil quod Congregationis vi-
 tium sit, obuenerit, neque eorum aliquis absit, qui bona
 interesse Congregationi debeant; Congregationem le-
 gitimam videri, atque id vnum prætenac desiderari si-
 gnificasset, ut quæ pridie illius dæi instituta essent; eo
 ipse sanctissimæ benedictionis auspicijs persequi de-
 inceperet; quam quidem benedictionem ipse ante
 pedes eius prostratus suppliciter peteret. eius oratio-
 nem Pontifex interpellans, quasi ius, num quæ tertia
 te, aut formula nostris legibus constituta esset, quæ tū
 in decernendo, legitima, necne Congregatio esset, tum
 in ipso Generali creando Societas videretur, quid utrū-
 que cum nostris Constitutionibus cautum, et expressū
 esse cognouisset, amantissima oratione ad unanimitatem in

perantia concordiam cohortatus est: quam orationem ob sententiarum gravitatem libens hic infererem, nisi certo scirem eam apud omnes iam pridem pernotatam esse.

Vendecimo kal. Martii, qui dies in omnibus suffragiis legitimus erat, Pater Vicarius albente celo, sacrum fecit, Patresq. omnes, quibus latio suffragii esset, Christi domini corpore sua manu imperitini. Inde ad locum suffragiis ferendis in superiore adiam parso destinati ascenderrunt, quo in loco peractis ipso omnibus, quae hostis Constitutionibus praescribuntur, primo, per hoc ceteris, scrutinio, plures in Patrem Claudium, et quannuam Romanam Provinciam consenserunt. Quare illis legitima suffragia consecuisse omnibus videretur; bona tunc tercia decima sexta, id est, tercia ante meridiem. Quod bonum, felix, faustumque esset Christianae Reipublicae nostrae Generalis Societatis Iesu Praepositis renuntiatur. Interea Nostri, qui eo tempore in spatio assidue fuerant in precibus, campanae signa elocati, erant in comitium, quo eodem studio excitatus populus consione intermissa confluit. Neque solum templum, et hortus, sed etiam superiora conlaia, populi turba, pia quadam hilaritate gratulantiis replentur. Itaque communi omnium letitia magno nostrorum, et popularum agmine Pater Generalis ad templum deducitur, ac publice Deo Opt. Maxi gratias aguntur. Inde Pater in cubiculum ascendens, eod die salutanti turbae omnis generis hominum exosculandas praebat manus.

Tertio Nonas Martii Assistentis quatuor rita

A 4 creati

erecti sum, pro Italia Peter Laurentius Maggini, pro
 Hispania Pater Georgius Alarconius, pro Germania
 Pater Paulus Hofferus, pro Lusitania Pater Geor-
 gius Sarranus absens electus est: qui cum infirmissimā
 valetudinem excusasset, neque vera sine certissimovi-
 re discrimine ab Lusitania commoveri posset, in eius
 locum Pater Emanuel Rodriguez de Provincialium
 omnium sententia successit. Ad hoc propositum in
 Patre Generali creati multi principes viri, cū in il-
 lud tempus, vacua Generali Societate, suas petitiones
 distulissent, ut in suis oppidis Collegia Societatis con-
 stituerentur, magna contentione efflagitant, ex qui-
 bus septem dumtaxat hoc anno accepta sunt.

Primum Ancone in Romana Provincia, qua in vr-
 be, propterea quod celeberrima est, nostrique amanti-
 sima, domicilium Societas haberet, plerisque fuerat
 iam pridem in votis. Itaque semina primaria ea tan-
 dem diuinitus iniecta mens est, ut ad Collegium ex-
 aedificandum liberale vestigal attribueret. Verum
 quibusdam difficultatibus obortis, Nostri adhuc eo
 profecti non sunt: breui tamen omnia cum insigni Dei
 Opt. Max. gloria compositum ini speramus.

Alterum Vercellis in Mediolanensi Provincia, cū
 ipse Episcopus, tum Cardinalis Vercellensis, Duxque
 Sabaudia (cuius in ditione est illud oppidum) summis
 precibus institutum est.

Tertium Placentie in Veneta Provincia, ipsius Du-
 cis rogatu erectum est; quod, et communis omnium opi-
 nio est, maximè in ea vrbe desiderabatur, atque ex eo
 fructus insignis speratur. Nostri illuc sunt, et Nostri

ali-

aliquos, qui ea, quæ Collegio necessaria futura sunt, comparant, & amplam domum, & arcem, quæ Dux adsignauit, in nostros vsus concinent.

i. Quartum Diuinionense in Francia Prouincia, quæ vbi Burgundie nobilissima est.

ii. Quintum Lublinense in Polonia, quæ ciuitas, quæ admodum mercatus celebritate frequens est, ita multis varijsq. hæresibus, & erroribus referta: quamobrem duo nobiles primarij, vnius fidei, ciuiumq. salutis studio incensi de Collegio instituendo consilia inter se iniierunt, quod Collegium ob eam, quæ ibi ostenditur, diuine gloriæ segetem, reijci non potuit.

Sextum Gironense in Aragonia, Episcopi, ciuitatisque oratu constructum est, quibus ideo negari non potuit, quod illius oppidi fidei, fynceræque religioni Galliarum vicinitas periculosa esset, & ea sese etiam hæresis insinuare cœpisset.

iii. Septimum Leodiense in Belgis est, quæ in vrbe cum multos annos Nostrorum Residencia fuisset, deq. legitimo Collagio erigendo sæpius actum esset, eiusque certam spem P. Euerardus dedisset; hoc demum anno Ernestus Bavarie Ducis frater, in locum Episcopi successurus rem confecit; nobisque religiosorum quorundam ades amplissimas, templo scholisque instructas attribuit, ipsæ vera religiosi viri alibi cumulatissime repositæ. Quod Collegium, tum ipsius ciuitatis amplitudine, ciuiumque ad pietatem propensione, tum Episcopi beneuolentia in nos, ad multorum animorum salutem procurandam maxime videtur fore idoneum.

Hicce addi potest Traiectense Collegium in eadem Belgij Provincia, Principis Parmensis opera restitutum: cum enim inde superioribus annis Nostri expulsi essent, propterea quod sese in causam Regis Philippi admiscere noluisent, quod ab hominum religioso rum studiis abesse dicerent; eamque mox urbem Princeps Parmensis exercitus Imperator, nostri quoque studiosissimus recepisset, is nihil antiquius habuit, quam ut nostrum nobis domicilium illico redderetur: quod etiam, cum valde egens antea Collegium illud esset, agere cum Pontifice Maximo, ut quaedam prebendae adderentur. Eadem in spe Tornacense Collegium est, ex quo cum eandem ob causam Nostri exclusi fuissent, recuperato nunc a Principe oppido, à Nostris duo illuc profecti sunt, tum ut ciuibus bello afflictis opem aliquam spiritalem praebeant, tum, ut quae nostra olim fuissent, repetant.

Septem igitur Collegia sunt hoc anno admissa; multo plura, omnino ad viginti, à civitatibus ad Principibus efflagitata; qui cum omnia, quae ad Collegiorum, fundationem pertineret, liberaliter deferrent, nihil tamen adhuc impetrarunt: neque enim R. P. Generali pluribus in praesentia oneribus premi Societatem visum est.

Hæc autem initio de Societate præfari vniuersæ existimaui oportere: deinceps quæ singularum Provinciarum propria sunt, exponam.

PRO-

PROVINCIA

ROMANA.

SOCIETATIS in Romana Pro-
 vincia sunt domicilia septendecim
 in quibus quingenti sexaginta duo
 versantur, in Domo Professorem
 in Collegio Romano centumseptua-
 ginta, in Domo probationis ad S.
 Andrea septuaginta nonem, in Collegio Peniten-
 tiariorum viginti, in Collegio Germanico quindecim
 in Anglicano decem, in Seminario sex et triginta, in
 Collegio Lauretano unus et quadraginta, Macera-
 tensi, Recinensi, et Schensi, in singulis duodeni,
 in Tiburtino decem, in Florentino et Perusino in
 singulis quidam, in sede Tusculana quinque, uno
 plus in Amerina. his Collegium Illiricum additur,
 hoc anno primum a Gregorio X I I I. Pontif.
 Max. Laureti institutum. Ex his locis septem prima
 urbana sunt, reliqua Provincialis. Duodecim in Do-
 mino quiescere, ex hoc numero sunt viri P. Io. Coun-
 lionius vir singularis innocentie et obediencie: qui ta-
 met fractura vi morbi celeriter oppressus est, tamen
 obitus sui diem nec uni nec semel prædixit. In horum
 locum octo et quinquaginta in Societatem admisi
 succedere.

DO-

DOMVS PROFESSA

DOMVS Professæ familia duobus constat ordinibus; primus eorum est, qui publicam rem Societatis procurant; alter eorum qui propria ex instituto munera professæ huius domus exercent. Singularem vero animi voluptatem attulit omnibus aspectus complexusq. tot Patrum, qui ex tam longinquis, tamq. inter se distinctis Europæ Prouincijs Romam ad Generalem dicendum conuenerunt. Qua quidem in re D. O. M. providentiam in nos maxime illustrem sumus experti; cum omnes (centum & quinquaginta summam in vniuersum effecere) in habitationis non commodissimæ angustijs, summaq. paupertate, id seruauerit incolumes, nihil ut tamē eorum, quæ ad vitam necessaria sunt, defuerit. Quod gaudiū cumulatim Pontificis Maximi insignis & iā cognita in nostros benignitas, cum facillimo ad se aditu, tum tanta elemosina mille aureorum, quam hoc nomine domui nostræ sane quam opportune attribuit. Hanc Pontificis benignitatem Farnesius Cardinalis imitatus ab initio, ut primæ congregatio haberi cœpta est, ad eum usque diem, quō Pater Generalis est creatus; Patribus vniuersis omnia liberaliter ad victum suppeditauit. Honestæ item mulier ducentos aureos dedit; Alius centum testamento legauit. Alio quoq. tempore cum in maximis angustijs uersarentur, aurei nummi quingenti auctore incerto delati sunt. Atq. hæc dum gerantur domui, ne foris quidem cessatum est, tum confessionibus audiendis, tum traducendis hominibus ad meliorem vitam

vitam; ex quibus rebus magnus fructus perceptus est. Confessiones enim Generales audite plurimæ sunt, & fuerunt et nostris qui ad triginta soli, alij ad quadraginta, alij ad quinquaginta exceperint, ita ut confessionum generalium omnium numerus centum septuagintaquinque summam excedat; & quidem aliquot eorum, qui quinque septem, aut viginti quinque annis crimina nunquam expiauerant. Multi quoque magnam fraudatæ pecuniæ vim dominis reddidere; in his unus aureos 1500. alius 200. aliquot etiam quingentos aureos restituerunt: minoris vero summa restitutiones viginti duæ circiter factæ sunt. Fæmine duodecim ad honestatem à flagitioso questu sunt reuocatæ: alij mulieri ab ipsomet concubino aureorum centum quinquaginta dicta dos est, quo se in Conuersarum, quas vocant, monasterium reciperet. Plures quoq. legitimis inter se nuptijs coniuncti sunt, quæ per annos undecim, aut quindecim turpiter simul vixerant. Alij matrimonio nefarie copulati, post annos viginti nostrorum consilio legibus soluti sunt: sublata præterea coniugum simultates, quas certissimæ cædes consecuturæ videbantur. Homicidium vnum repressum est, & grauissimi quidem viri, cuius caussa octo armati, exploratores duo erant conducti. Nostrorum quoq. opera suafuq. multorum inopiæ subuentum est; aliqui enim nobis auctoribus certos pauperes vestiunt; quidam annua domorum precia pro pauperibus aliquot mulieribus soluit, atque in eam ipsam rem aureorum mille iam iam numeraturus est. octodecim circiter viri ex ijs, qui in templo nostro sacramenta

cramenta obira consueveram, partim in nostra Societate, partim in alijs religiosis familijs Deo se dicarunt. Carcer publicus pietatis & officij causa frequentatus est; in quo generales confessiones viginti quinque audite sunt; nostraq. patissimum industria & labore factum est, quo minus Pietatis sodalitium superioribus annis ad eos, quia vinculis tenentur iuvandos, institutum, difficultatibus quibusdam obortis omnino dilaberetur: multiq. viri nobilissimi à nobis inducti sunt, ut ei nomina darent; ita ut hæc sodalitas per nos antea constituta, nunc iterum recreata restitutaque esse videatur.

COLLEGIVM ROMANVM.

P Generali rite creato, Congregationeq. dimissa. Collegium ipsum Romanum, Gregorij XIII. Pontificis Maximi liberalitate magna ex parte fundari coeptum est; quod vnum in maxima letitia ad cumulandum gaudium deesse videbatur. Cum enim id Collegium Societatis nostræ Seminarium sit; unde non in ea solum loca, quæ Romæ sunt, verum etiam in reliquas omnes Prouincias Societatis tanquam colonie deducantur; id ea, quæ hætenus fuit, multitudo præstari non poterat, neq. ut augeretur ruinosæ domus angustia patiebantur; reditusq. ad eum ipsum numerum, ne dum ad maiorem sustentandum erant perexigui. Actum est hac de re, & alias sæpe, & proxima nuper congregatione generali, decretumque ut R. P. Generalis Pontificem Maximum de Collegij Romani

manifestum doceret, atq. ob eam causam libellus memorialis, qui congregationis vniuersæ nomine Pontifici daretur, conscriptus est, cuius hæc erat summa. Plurimum ad animarum salutem sanctæq. Ecclesiæ propagationem ponderis habere, ut Collegium illud, quod vnum esset in Societate linguarum nationumq. omnium Seminarium, ita stabiliretur, ut debitum personarum numerum sustinere posset: quo non solum ea munera tueretur, quæ Pontifex illi Romæ credidisset, verum etiam paucitatem expleret tam operariorum in hisce partibus, quàm eorum, qui ad Septentriones, Indosq. mittendi essent: eiusdemq. ponderis esse, ut Romæ constitueretur, primum, ut suos filios in sacrosanctæ Romanæ Sedis conspectu Societas educaret, quippe quæ ex illius gubernatione vniuersæ pendeat, cuique solenni voto sese obstrinxerit; tum ut inde quamplurimi Societatis institutum & obsequium haurirent, ubi Societatis ipsius caput esset, Generalis nimirum, cum quo reliqua membra sic magis consensura, usq. eum magis cognitis prospectisq. ad Prouinciarum procurationem usurum. Benignissime visus est hæc accipere Pontifex, idq. & antea sibi curæ fuisse respondit, neque se, ubicumq. opportunitas idonea ostenderetur, nostris commodis defuturum. Itaq. cum Alexandri Sfortiæ Cardinalis morte, Clareuallensis Abbatia vacua facta esset, eam Collegio Romano Pontifex ipse per se tradi, deq. ea re diplomata rite confici iussit ad 12. kal. Iunias 1581. Hæc Abbatia in agro Piceno ad Clentem fluvium sita est, abhinc annis 437. D. Bernardi familiæ à Guarnerio Marchione Spole-

tanorum

ranorum Duce attributa; fundusq. senis milibus an-
 reorum in annos singulos locatur. Adijt statim P.
 Generalis Pontificem, illiq. de tam insigni liberalita-
 te, ut par fuit, multis verbis gratias egit, Fundatori-
 nomen plurimis eius in nos meritis iustum ac debitum
 detulit. Quod nomen Pontifex modeste primo reiecit,
 multos præterea esse dicens, qui cum de nobis item be-
 nemeriti essent, is nomen illud deberetur. Negavit
 P. Generalis ullius merita in nos ita exstare, ad quæ
 fundatoris nomen deferre possemus; qui enim ad habi-
 tandum dumtaxat sedem designasset, neque præterea
 ad victum sumptus necessarios suppeditasset, cum no-
 stris legibus fundatorem adoptari non solere. His ra-
 tionibus ac precibus, quibus univ. Societatis nomi-
 ne P. Generalis vicebatur, Pontifex adductus est, ut
 fundatoris nomen completeretur. quare statim more
 maiorum, pro Collegij foribus insignia ipsius Ponti-
 ficis affabre picta exposita sunt cum inscriptione
 GREGORIO. XIII. PONTI-
 FICI MAXIMO. PARENTI
 OPTIMO. FUNDATORI
 ipsiusq. Pontificis liberalitas multis versibus a no-
 stris celebrata est. Quæ res non parvam Collegio Ro-
 mano existimationem conciliauit; præsertim cum octo
 dierum spatio tam multa millia carminum, tamque
 inter se varia conscripta essent; vix ut videretur tem-
 pus illud ad ea describenda, ne dum componenda satis
 futurum fuisse, neq. de una eademq. re tam multa, tan-
 taq. varietate excogitari potuisse: multiq. viri docti
 eorum exemplum describendum curarunt.

Quo-

Quoniam autem cum primum Pontifex ad Romani Collegij statum fundandum animum adiecit, id maxime spectauit, ut nostrorum numerus amplificaretur; proximas duas insulas, quæ plurimum ad nostras cogitationes facere viderentur, diplomate nobis attribuit. Quo diplomate præcipiebatur dominis, ut intra tertium mensem ex domibus discederent, utq. quanti æstimatum esset, tanta ipsi pro domibus pecunia solueretur: & ad eam rem 47. aureorum millia nobis curauit, quibus priuatorum ædes omnes coemptæ sunt: in ipsam amplius Collegij exstructionem, quaterna millia in annos singulos per annos viginti liberalissime decreuit; quæ summa ex duarum item Abbatiarum Clarenallensium annuis pensionibus redigitur. Ac quo certius ac minore cum molestia ea nobis pecunia solueretur, fecit sapienter, ut illas Abbantias Boncompagnio, & Vastauillano Cardd. traderet: quorum cum alter Pontificis fratris filius sit, alter sororis; nihil antiquius habent, quàm ut ipsius Pontificis exemplo nobis omnia studia præstent. Cum uero P. Generalis Pontificem adisset illi gratias acturus, ornatissime is de nostra Societate locutus est; ita ut nobis vnus defensæ hoc tempore, atque adeo conseruatione Christianæ Reipublicæ ac religionis laudem daret. Interea insulariorum animi, qui ægre se à suis sedibus expelli patiebantur; in nos adeo sunt incensi, ut ad ciues in nos irritandos publicum conuentum edicere cogitarent. Sed ea re per Pontificem commode disturbata, secessionem inter se faciunt; consilioque into, xuiros e suo numero cum publicis mandatis ad Pontificem mittunt,

B

tunt,

tunt, quibus querebantur, se contra ius fasq. ab aitiis paternisq. laribus vi exturbari, neq. sibi pro domibus æquum precium solui; deformari præterea vrbis ad-
spectum duabus publicis ac frequentatis vijs obstru-
ctis. Sed ualuit plus apud Pontificem Societatis no-
stræ, reiq. publicæ utilitas, quam quod erat illorum
artificijs inculcatum. Cum enim acceptis mandatis de-
cemiri Pontificem adisset, laborabat is eo tempore
grauî, molestaq. febri; tamē vim sibi faciens, magnitudi-
nemq. animi dolori resistens, horam ipsam & eo am-
plius, patientissime illis aures dedit, oblataq. crimi-
nationes sic depulit, ut diceret, cogitasse se Collegium
ex ædificare, in quo nationes vniuersæ instituuntur; ut
inde videlicet hausta incorrupta doctrina in omnes ter-
ras distribuatur: aut enim hanc unam ostendi, aut nul-
lam præterea factam esse reliquam spem salutis orbis
terrarum grauissime laboranti: tantumq. abesse, ut ea
re aliquid de vrbis pulchritudine detraheretur, ut po-
tius ornamenti ac splendoris plurimum accessorium
videretur, cum Academia nobilissima exstructa, tum
lata illustriq. via patefacta, ineptis angustis subla-
tis: neq. de precio quidquam eos sollicitos esse debe-
re, omnia enim curatum iri ex æquo & bono: suo-
rum propterea commodorum aliquid publicæ utilita-
ti dimitterent, ne dum præfracte nimis proprias ratio-
nes inuentur, publicas perderent. Curatum tamen est à
nobis, ut ad ædium precium dominis aliquid addere-
tur, ut ea ratione minore cum dolore sanguis inuulsa
mitteretur; quod homines dictitarent se nostrum re-
gnum & in vrbe potentiam ferre non posse. Itaq. di-

ruris

ruitis ædibus, æquataq. area, fundamenta fodi cœpta
 sunt ad 18. Kal. Ianuarij, primuq. lapidem cum so-
 lemni cœrimonia propediem positumiri speramus: atq.
 hic ipsi rei destinatus a Pontifice Boncompagnius
 Cardinalis dicitur. Hæc igitur Collegij Romani fun-
 datio est, in qua narranda longior fortasse fui, quam
 par esset; sed tamen volui nostram lætitiā quā ple-
 nissime posse nobis omnibus impertire; cetera breuius
 perstringam. Quo tempore de R. P. Generali crean-
 da agebatur, quo attentius tota res Deo commēda-
 tur, nostri ferè publica caruerunt; quare & perpetuæ
 domi stationes in precibus, ac singulis noctibus volun-
 taria verberationes indictæ sunt, in urbem suam cu-
 iusq. vicem ad omnes hoc edita pertinnente. Cum au-
 tem R. P. Generalis vniuersæ congregationis multi-
 tudine comitatus ad Collegiū tenuisset, et versibus em-
 blematicisq. quæ superiorum & inferiorum deambula-
 tionem ornabant, exceptus est; ut illa communis om-
 nium opinio fuerit, nihil simile ex hoc Collegio super-
 ioribus temporibus exiisse. Inter prandium autem
 perpetua eancio ex duabus & viginti linguis maxi-
 me inter se diuersis habita est; qua nihil vel sententijs
 incundius, vel linguarum varietate admirabilius uide-
 tur fieri potuisse. In ijs uero disputationibus, quæ in
 æde sacra Domus professæ habitæ sunt, insignem do-
 ctrinam cum singulari virtute coniunctam nostri exhi-
 buerunt, quæ res eo plerisq. fuit admirabilior, quod
 non multa ante ij designati, sed ut quisque forte Theo-
 logiæ cursum absolueret, ita tunc ad hanc munus esset e-
 lectus. Celebratæ sunt autem disputationes tum aliæ

doctissimorum hominum, cum uero etiam Cardinalium frequentia, qui nostrorum doctrina & modestia delectari plurimum visi sunt. Unus quidem ex ijs & Pontifice in rusticationem inuitatus, cum in eum ipsum diem nostras disputationes incidere cognouisset; Pontificem rogauit, sibi ut in vrbe disputationum causa subsidere liceret: quod tantum abfuit, ut Pontifex egre tulerit, ut contra eius consilium prolixè laudauerit. D. etiam Nauarrus vir singulari scientia nominisq. celebritate, non solum nostris disputationibus præsens adfuit, verum etiam, ut aliquam sui in nos amoris significationem daret, quæstiones aliquot posuit doctissimas, & argumentis promouit; id quod omnibus admirationem voluptatemq. maximam attulit.

DOMVS PROBATIONIS

ad D. Andreæ.

VARIÏ hoc anno & periculosi morbi in probationis domo, quæ ad D. Andreæ est, emerfere; quo tempore cubantium patientia cum ministrantium sedulitate certare visa est. Multi nostra Societatis meditationibus insigni cum fructu vacarunt. Ad huius domus laxandas angustias edificatio commoda instituta est, ex eleemosinis quibusdam, quas viri pii nobis dederunt. Hanc edificationem ipse Pontifex multis Cardinalibus comitatus semel inuisit, cumq. ad superiorem aulam ascendisset, Nouitiosq. omnes ordine dispositos vidisset, eorum multitudinem admiratus est, suaq. benedictione quam humanissime impertiuir.

S E

SEMINARIUM ROMANUM.

SEMINARIUM Romanum familia 200. ferè numerum implet, eaq. tribus ordinibus continetur. Primus nostrorum est, qui partim Seminarium moderantur, partim consubernijs repetitionibusq. præfunt, partim res domesticas curant, quæ quidem paullo maiorem fidelitatem requirunt. Secundus Clericorum est, Romanorum adolescentium, qui ex Tridentini Concilij decreto, ad privata huius urbis Ecclesiæ vices informantur. Hi & in ecclesiasticis ritibus & in literis diligenter exercentur: quo autem maturius eorum operæ urbs utatur, ubi satis græmaticis rhetoricisq. præceptionibus instructi sunt, conscientie casibus vacant, dum sacris initiati per urbana templa parociaq. distribuantur. Ex ijs unus ad Societatem nostram aggregatus est; duo vita decessere, quorum alter præclaræ naturæ numeribus ornatus, cum non dubijs significationibus ad Societatem diuinitus vocari se intelligeret, cunctaretur tamē, ac tergiversaretur; tandem (id quod illi ob ipsius moram ac tergiversationem semel atq. iterum Confessarius fuerat minatus) in morbum grauisimum insidit, quo in morbo fero sapiens, petiit, ut in Societatem admitteretur, & in domo professæ templo humaretur: quod cum impetrasset, cum demū se animo æquissimo mori dixit, uotisq. rite nunciatis, paulo post spiritum Deo reddidit. Tertius ordo adolescentibus constat ex præcipua totius Europæ nobilitate, qui nostris in morum & literarum disciplinam traditi sunt. Ex horum numero duo item illustri mor-

se diem suum ultimum consecerunt; aliter etiam singularibus beneficijs à B. Virgine extremo vite tempore ornatus est: qui autem morienti affuerunt, commemorare solent, tanta illum, cum animam ageret, lætitia exultasse; ut eius facies, macie ceteroqui horrida, quandam lucem diffunderet; isque inter mortales cum adhuc esset, cælestium felicitatem præcipere videretur. Inter Clericos, Coniuctoresque ex statum gradu maiorum, minorumq. quattuor sodalitates priuatiim singulæ sunt institutæ, in quas qui adscripti sunt, inter ceteris virtutum exemplo præluere nituntur. Hæc quattuor sodalitia quattuor item B. Mariæ & Virginis festos dies inter se sortita sunt; qui dies cum aduenerint, ab ipsis sodalibus Græca Latinaq. oratione nec non poemate summa cum religione celebrantur: Festo certe Adnuntiatiõis die, cum Patres vniuersi, qui ad congregationem conuenerant, in Seminario prandii iniussent, atq. huiusmodi declamationibus interfuissent; rem summo opere probarunt. Ex altero Coniuctorum Sodalitia septem in Societatem sunt coaptati. Alius cum in Societatem se ingressurum conisset, ab eaq. pariter sententia, amicorum, quibuscum suum consilium communicarat, blanditijs, nuptiarumq. iocundamentis deduci se passus esset; sue perfidiæ dignas Deo poenas dedit: paucis enim post diebus grauissimo atque insanabili morbo est oppressus. Singula autem Seminarij contubernia singulas Duos patronos sibi ad optarunt, quorum cum festus dies incidit, cum contubernales iunio, voluntariaq. corporis afflictione, orationibus, carminibusq. celebrant: omnesq. eo die triniq. ritate ex-

se expiatis, Christi etiam corpore reficiuntur. In plurimis morum insignis mutatio exstitit; sic, ut ipsi parentes summo opere admirentur. Alij oblatam a Seminaria excedi occasionem recusarunt: qui autem parentum imperio discedere coacti sunt, in ipsa digressu non parvam doloris significationem ostenderunt. Legatus Ducis Moschorum (is, qui prior Romam missus ad Pontificem est, ut inter suum Ducem, Poloniæq. Regem pacem conciliaret) cum in Seminarium venisset, patris versibus exceptus est. qua ille re plurimum est delectatus, lætiq. disciplinam barbarus homo mirum in modum probavit atq. suscepit.

COLLEGIVM GERMANICVM.

IN Collegio Germanico alumnorum 130. capita sunt. mira inter eos concordia, mirum pietatis studium cernitur. nam præterquam quod frequentissime Confessionis & Eucharistiæ sacramenta summa cum religione obveniunt; si quem forte ex iis Germanis, qui Romam veniunt, hæresis labe infectum odorati sint, non anse desistunt, quam ad catholicam fidem adduxerint; eosq. per urbis templa religionis causa humanissime deducunt: euocantur præterea frequenter in publica valetudinaria ad excipiendas Germanorum confessiones. Vni etiam ex alumnis Helvetij, tateis Pontificum stipatores commissi sunt; quos ille non secus ac Parachus omni ratione diligentiaq. tuetur, & ad Christianam catholicamq. religionem instituit: In nostros autem insigne obsequium, & observantia, id quod mo-

xime declararunt; cum de N. P. Generali creando ageretur: nam præter assiduas congregationis temporales stationes in precibus; omnes etiam ad D. Petri Apostoli rem diuinam singulari exemplo peragere. In Germaniam Studiorum suorum cursu abstituto unus et triginta remissi sunt, in his undecim erant sacris instituti: quos, cum omnes egregijs animi; namq. domibus instructi sunt, non parum catholicam religionem in istis regionibus promoueros speramus.

COLLEGIVM ANGLICANVM

EX omnibus Collegijs, quæ Studiorum causa Romæ sunt constituta, nullum Anglicano vel ingenijs feracius, vel rerum gestarum magnitudine vilius reperiri potest. Septuaginta in eo versantur adolescentes spectatæ omnis virtutis et constantiæ; quique catholica religioni Romanoque Pontifici deuoti, eo nomine in Collegio aluntur, ut, cum ad reliquam pietatem doctrinæ præsidium adiunxerint, in Angliam, id est ad perspicuam mortem, pro suorum ciuium salute, reuertantur: ut locus ille non tam Scholasticorum Collegium, quam Martyrum Seminarium dicendum sit. Atque is ardor vitæ religionis causa profundè, tantum abest, ut tot crudelitatis exemplis in catholicos exercere, quæ subinde ex Anglia perferuntur, aliqua ex parte restringatur; ut is potius accendi videatur vehementius itaque immanissimos quosque cruciatus meditantur, ad eos se se parant, et exerceant. Duo etiam in nostram Societatem sunt ingressi. Dimissi sunt

sunt in Angliam hoc anno de mare Sacerdotes octo:
 ex his Bishopus in prima Regni ingressione. de religio-
 ne interrogatus, cum dubia responsa dedisset, Socijs
 elapentibus, unus ipse retentus est: postea cum vehe-
 mentius urgeretur, confessus est Sacerdotem se esse:
 quare postero die ad regium consilium pertrahitur;
 ubi cum egregium de Catholica religione testimonium
 dedisset, in carcerem coniectus est. Ex eodem numera
 Pirtus & Haddotus eodem die Londini cum aliquot
 nobilibus adolescentibus deprehensi sunt. Ceteri su-
 per sunt adhuc, atque in Catholicis Hæreticisq. iuuan-
 dis operam utilissimam navant, sic ut decem homi-
 num millia ad Ecclesiam aggregati hoc anno esse dicā-
 tur. Ex ijs autem, qui superiore anno cum P. Campia-
 no Roma profecti sunt in Angliam, Cerninus vir do-
 ctissimus, & Catholicæ religionis propagnator stre-
 nuus equuleo ante tortus, tandem cum Patre ipso Cā-
 pianus crudelissime ab hæreticis peremptus est. cuius
 ego mortem, quam vel ipsis hostibus admirationi fuit,
 longius hic persequer; nisi ab alijs iam pridem litte-
 ris mandata esset, quem librum Societatem univrsam
 peruagatum esse certo scio. In horum locum tres &
 viginti ex Anglia recentes advenire optimæ spei ado-
 lescentes; aliquorum etiam in fide constantia varie tē-
 tata est. Adolefcens ob causam religionis captus cum
 nullis rationibus adduci posset, ut Catholicos indica-
 ret, colaphis casus in tenebricosam speluncam trudi-
 tur. adduntur etiam verberum, equulei, & Brinduelij
 minæ (carceris est omnium tærrimus, scarijs, & ma-
 leficis hominibus adservandis) ut Catholicos patefa-
 ciat.

erat. Quo in loco cum hebdomadas plures summa rerum humanarum inopia, celestium vero summa copia degisset; diuina tandem ope ex ijs incommodis omnibus ereptus est. Alterum varijs itidem rationibus oppugnare frustra Iudices aggressi, tandem negotium patri dant, ut pro paterna auctoritate, filium de sententia deducat. is miscens imperio preces & minas, cum omnia filij virtus contemneret, ad summam deniq. severitatem descendit; filioq. ni pareat, paterna domo interdicit. Sed videlicet Deo magis obtemperandum est quàm hominibus, itaque patre valere iusso, filius Londinum contendit ibi à Magistratu diligentissime conquisitus, direpto a satellitibus cubiculo quod in ciuitate habebat, in Belgas transmisit; cū eadem animi virtute ac fortitudine matris etiam & amicorum, qui à Catholica religione ipsum ad hæresim traducere conati sunt, insidiosas preces repulisset. Venit etiam inter hos iuuenis quidam loco natus illustrissimo, Catholicorum defensor egregius, Patrumq. nostrorum quæ sunt in Anglia, perpetuus itinerum comes, laborum ac periculorum omnium socius; quippe qui non eos modo suis aluit sumptibus, verum etiam præla, septemq. opifices ingenti mercede conduxit, ad ea imprimenda, quæ ipsi pro sua fideiq. catholice defensione scripserant. Is igitur cum in religionis causam singulari animi magnitudine patrimonium effudisset suum, ob eamq. rem ab Hæreticis ad eadem nominatim quæreretur; Nostris auctoribus ex Anglia eo consilio profugit, ut ad meliora se se tempora reseruaret, discedensq. apud P. Personiū præter bonam pecunie vim, equos etiam septem reliquit

quis unum ad subitos casus; tum etiā ad excursions sa-
cerdotū in vicina oppida pagosq. Rotomagum uero cū
appulisset, eiusq. loci Moniales egestate laborare ve-
hementius cognouisset; ijs aureos 400. elemosina no-
mine dedit; Remensi uero Anglorum Collegio 600.
attribuit; neque hic apud nos rem catholicam quibus-
cumq. potest rebus promouere desistit. Cum hoc alius
item aduenit iuuenis, Thomæ illius Mori pronepos; qui
morum innocentia & meritis in Catholicos nihil p-
proam virtute degenerasse visus est.

Pontifex Maximus Collegium hoc multis beneficijs
in dies magis auget atq. ornat. nuper Abbatiam attri-
buit, ex qua singulis annis capiuntur aureorum tria
millia; continentes hortos coemit; totamq. Collegij ad-
fectionem cubiculis aliquot exstructis laxauit.

COLLEGIUM LAVRETANVM.

QUAE Laureti ad Dei gloriam proximorumque
utilitatem gesta sunt, ea etsi plurima maxi-
meq. illustria videri possunt; quoniam tamen
a superioribus annis non differunt, supernacaneum es-
se existimari longius persequi. & confessiones tot audi-
te sunt, quot vix aliquis ex infinita hominum multitu-
dine, qui ex toto orbe Christiano ad id templum con-
fluunt, coniungere possit. Duo siquidem dumtaxat Sacer-
dotes ducentas & triginta generales confessiones exce-
perunt. insignes præterea multorum exstiter conuer-
siones; plurimiq. in eo sacrosancto loco, religiosa vitæ
complectendæ mentem susceper. Aliquot cum pro-

prio

prio se chirographo Dæmoni addixissent, Nostrorum auxilio nefariam syngrapham, quam etiam suo ipsi sanguine sancierant, resciderunt; seq. Deo Opt. Max. consecrarunt.

COLLEGIUM ILLYRICVM.

Illyricum Epiri regio est, Christianis illa quidē olim præceptis ac religione florens, sed quæ nūc à Turcis oppressa, vna cum libertate nomen ac fidem Christianam ferè perdidit: visuntur tamen adhuc maritima quædam oppida, in quibus pristina pietatis vestigia apparent. Hæ igitur Christianorum reliquæ ne perirent (quod breui ob Sacerdotum Doctorumq. inopiā timendum fuit) & ut ceteri ad antiquam religionem reducerentur; fecit sapienter Gregorius XII. ut Laureti, ipsius Lauretanæ Domus sumptibus, contubernium institueret Illyricorum adolescentium, qui ad vitam eorum populorum conuersionem erudirentur. eorumq. curam Nostris tradidit. Hi cum in Collēgium admittuntur, sacramento se se astringunt sacros ordinis suscepturos, ut primum à Superioribus in si fuerint: atque ubi linguæ Latine præceptis, Catechismo, casibusq. conscientia instructi sunt (hæc enim studia visum est satis esse vel ad eos populos instituendos, vel ad Græcorum errores qui eo sese insinuarunt, refutandos) in suas terras dimittuntur, ut doctrinæ sacramentorū administratione, vitæq. exemplo rem Christianā pæne collapsam restituant. Cuius rei non parvam spem nobis

nobis affert ipsorum adolescentium indoles ac modestia. Vnus etiam ex ijs ad Capucinos se se adiunxit.

RECINETENSE ET MACERATENSE Collegium.

Templum Recinetense hæctenus Canonicis quibusdam seruiuit, qui iam ante nostrum aduentum, in eo ministrabant; quo fiebat, ut cum nos nostra Societatis munera minus libere in eo exercere possemus, minus etiam multi id frequentarent. Verum hoc anno Canonicis alio migrare iussis, temploq. in nostra potestate relicto, omnium ordinum, sacramentorum consilijque causa concursus fit ad nos; plurimos etiam allicit ipsius templi ornatu, quod tum antea tenebricosum ac male materiatum esset, in elegantissimam speciem nunc primum reconcinnatum à Nostris est. Quo potissimum exemplo et emulatione ceteri religiosi viri excitati, & sacras conciones habere, & sacramenta ministrare in suis singulis templis coeperunt. Id vero quibusdam, qui minus æqui nobis antea videbantur, tantam animi voluptatem affert, ut iam nostra causa omnia cupiant. Nuper cum in rebus contrahendis scrupulus quidam ciuitati esset iniectus; eatenus illa rem totam sustinuit, quoad scripturis omnibus ad nos transmissis, nostrum iudicium exquisisset quid agendum esset. Itum etiam est in xenodochia, & in sacrarum Virginum monasteria, ad quas Vicarij rogati cohortationes habita sunt, earumq. confessiones interdum exceptæ. In loca etiam finitima varijs annis temporibus nec sine fructu,

*Hu, summaque eorum populorum voluntate, excu-
sum est. Scholæ belle succedunt; altera hoc primum an-
no accessit, quæ magna discipulorum frequentia cele-
bratur, in ijs sunt etiam religiosi aliquot, quæ Genera-
lium ipsorum iussu nostris confitentur. Episcopus quoq.
à Seminarij sui Clericis iussit nostras scholas adiri;
quæ res exultationis plurimum ijs apud cines con-
tilant.*

*Eadem civium in nos benevolentia, nostraq. in exse-
quendis ex instituto numeribus sedulitas. Macerate
constitit; quæ eo gratior etiam civibus accidit, quod
cum reliqui concionatores omnes Aduentus tempore
desiderati essent, unus noster concionator omnium mu-
nera explesse visus est. Cardinalem autem Columnam
eius Provincia Legatum, nostræ Societatis non mo-
do sanctorem, sed etiam laudatorē habemus. cum n. ci-
vis quidam nostram diligentiam & laborem comen-
daret, eadem à nobis ubiq. præstari respondit. Is Col-
legium nostrum inuisit, exceptusq. à nobis est tum ele-
ganti oratione, tum aliquot epigrammatis emblematis-
que; concionam præstare nostrarum frequens au-
ditor est, à quibus multitudini benedictionem rite im-
pertire solet.*

COLLEGIVM PERVSINVM.

Magnus Perusiæ campus datur nobis, in quo no-
stra industria possit excurrere: Nam præter
admirabilem concursum eorum, qui templum nostrum
Sacramentorum causa frequentant; confirmati prætex-

ea

ea sunt tam i. qui in priuatis ædibus morbo extinguiuntur, quàm qui capite damnati extremo supplicio afficiuntur. In his adolescens fuit annos 20. natus, qui cū antea nūquā induci potuisset, vt æquo animo mortē perferret, vnius tandem e Nostreis oratione sic repente mutatus est, vt totius antea vitæ confessionem fecerit; socio, qui eorundem scelerum conuictus simili erat pœna afficiendus, animos addiderit; Patremq. ex sua calamitate subristem ipsemet consolaretur. Pacificationes haud leues ad exitum perductæ sunt. Studiosi aliquot adolescentes cum se mutuis vulneribus male inuicem acceperant, non modo inter se pacificati sunt, sed plane dignam Christiano viro vitam inierunt. Alius item vir nobilis letali vulnere accepto, cum generati confessione se ipsum expiasset, fratres quattuor manu promptos & acres accersit; multisq. audientibus dixit, se iniurias omnes Christi causa dimittere, ac fratres, vt idem sibi pollicerentur, ad egi testamentūq. cauit, ne, nisi pace facta, ulla bonorum suorum pars ad eos perueniret. Duo capitali odio sic inter se dissidebant; vt alter alteri necem modis omnibus strueret; hic cum ne Episcopi quidem precibus inimicitias deponere voluissent, Nostrorum tandem opera suasuq. pacificati sunt. Ex maiorum sodalities nouem in Societatem recepti sunt: multoq. plures, dum Romæ ad Diui Andree locus vacet, expectant. Episcopi quoq. oratu in monasterijs, quæ in hac vrbe plurima sunt, ad moniales de diuinis rebus sermo habetur à Nostreis. quæ ex re quanti nos Episcopus faciat intelligimus; propterea quod cum ipse religiosus sit, suiq. ordinis multos hic habeat,

habent, nostra tamen ad id munus opera maxime utantur. Neque vero nobis Episcopus amicior quam cuncta ciuitas: Cives enim omnes, populiq. finitimi incertis in rebus nos consulunt, suasq. conuersiones P. Rectoris arbitrio componunt. Hanc ipsi benedictionem cum insigni liberalitate conuenerunt: in vnam enim Collegij adificationem aureos circiter 800. erogarunt. quæ in re nonnulli, contra quam plerique faciunt, ita gloriam omnem fugiunt, ut ne nomen quidem ipsorum sciri velint; in his vnus certam pecunie summam, ad imam aram cum codicillis abiicit, quibus velum sanctissimæ Eucharistiæ obtegenda confici iubebat. Pater item Provincialis, quo tempore Collegium hoc de more inuâsit, ab Cardinali Perusino centum aureos in annos singulos elemosinæ nomina impetravit.

COLLEGIVM FLORENTINVM.

Neq. minorem fructuum segetem Florentinus ager effudit: superioribus enim classibus tertia hoc anno Logices addita est, quæ magna multitudine auditorum frequentatur; in ijs numerantur patricij triginta circiter adolescentes, moribus honestissimis, qui omnes incredibili ardore animi in virtutum literarumq. studia incumbunt. Confessionum fructus idem qui solet. Mulier vna matrimonio coniuncta est cum viro, quicum annos octodecim turpiter vixerat, hanc vir cum tam mature quam voluisset, uxorem ducere non potuisset, morboq. interea corruptus esset, in
extremo

extremo ipso vitæ tempore eam sibi ritè despondit, moriensq. bonorum suorum omnium heredem instituit; ea nunc in æde nostra sacramenta frequenter obit, Nostriſque se plurimum debere profitetur; quod per eos ex animi famæq. naufragio erepta sit. Altera cū in lectulo, atq. adeo in sinu suo concubinum subito exspirasse uidisset, ad meliorem mentē reuocata est. In tu to loco collocatæ quædam sunt, quarum pulchritudine ad infamem quæstū mariti abutebātur. Aliquot etiā, quæ uarijs nominibus in maritorum odium incurre rant, cum ijsdem reconciliatæ. In ipsis quoque magni Ducis domesticis aulicisque ad pietatem excitandis u tiliter noster uersatus est labor: quinque et uiginti ex ea familia Nostriſ crebro confitetur: quam rem id non mediocriter adiuuat, quod Magnus Dux hos plurimi facere, atque in præcipuo honore habere uideatur. Præsul quidam hac iter faciens, mensem ipsum in hac urbe substitit eo consilio, ut Societatis nostræ medi tationibus una cum cubiculario institueretur; qua ex re incredibile is cepit animi uoluptatem. Honestæ quæ dam matrona de nobis in uita optimè merita, cum ve reretur ne per nostros, si id rescissent, suū consiliū di sturbaretur, moriens, testamento condito, nos omnino nec cogitantes bonorum suorum omnium scripsit here des: ea duobus aureorum millibus æstimatur, quod huc uidelicet vindemiolas suas omnes, minimo ipsa conten ta reseruasset. Ciuium in nos liberalitatem et alias sæ pe, & hoc anno maxime insignem sumus experti. In Collegij enim exstructionem quidam aureos 500. de dit. Infimæ fortis mulier cum aureos 150. in pro prios

prios usus abdidisset, idq. illi animi infirmi, neque omnia in Deo collocantis esse videretur; summo mane pecuniam omnem ad ianitorem detulit, ut in eam ædificationem impenderetur. Alius optimi vini cados 40. nobis dono dedit. Itaq. his alijsq. huiusmodi eleemosinis sacra ædes nostra ferè ad tectum perducta est. Templum tum vario rerum sacrarum ornatu, tum missali argenteis laminis miro opere obducto auctum est, pro cuius vno manus precio aurei quinquaginta soluti sunt. Pixis quoque argentea sacrae Eucharistiae adseruanda aureorum 150. precio donata est. Alij præterea viri honesti in nostri templi ornatum varia munera adornant.

S E D E S A M E R I N A.

A Merinorum civium in nos mira est benevolentia, mira caritas; eam & alias sæpe, & maxime ostenderunt, cum de tollendo ex hac urbe Nostorum domicilio actum est. cum enim reditus nulli attributi sint, qui iustum Nostorum numerum sustinere possint; P. Generalis Nostros inde reuocare cogitauerat. Quo tempore ipse Episcopus cum aliquot primarijs ciuibus ad deprecandum P. Generalem Romam vsque contendit. Alij votiuz certorum templorum peregrinationes nudis pedibus susceperunt. Quidam cum aureos 200. testamento nobis legasset, his rumoribus excitatis, alios præterea 300. ad illam summam addidit. Alius 200. aureorum heredes nos instituit. Alius duo nobis prædia pulchra & fructuosa destinavit.

navit. Aduentus autem tempore Episcopi rogatum
 æde vrbis maxima conciones. & Nostris habitæ sunt:
 atque tum ijs, tum confessionibus & Catechismo res
 Christiana bene gesta est. Mulier vna, vt ce-
 tera reticeã, cum ei vir interfectus fuisset,
 mariti mortem tam ex animo con-
 donauit, vt illico expiatis ri-
 re criminibus sacri Chri-
 sti corpus suscepit.

PROVINCIA SICILIENSIS.

OMPLECTITVR Sicilia So-
cietatis loca decem. Sociorum au-
tem in ea ducentorum septuagin-
ta numerus est. Messanae in Colle-
gio sexaginta, in Domo probatio-
nis triginta. In Collegio Panor-
mitano sexaginta. In Siracusano & Catanensi singulis
viceni. In Collegio Montis Regalis duodecim. In Rhe-
gino quindecim. In Bivonensi & Calactensi singulis vn-
deuiceni. In Drepanitano quattuordecim. Vita deces-
serunt quattuor. In Societate adscripti sunt octodecim.

MESSANENSE COLLEGIVM.

QVI singulis hebdomadis in templo nostro
crimina expiant, ij septingentorum fere; cele-
brioribus vero festis milleseptingentorum
summam efficiunt. In his qui am fuere, qui decem,
aut etiam viginti, & eo amplius annos, nunquam inte-
gre confessi erant. Plus mille nummum aureorum ex
fraudata pecunia restitutum est. Pellicatu liberati
multi, quorum tres ipsas concubinas in matrimonium
duxere. Plurimi a cogitatis atq. adeo susceptis scele-
ribus

ribas abducti. Mulier annos 12 turpē tñ quodā consue-
tudinē habebat; atq. d. flagitio, ne pœnis quidem in ip-
sam d. Prælato constitutis, deterreri potuerat. hæc
tandem correpta morbo, cum esset Nostri confessa,
concubinū eiecit d. se, pieq. admodum postea vita sum-
pta est. Tres mulieres cum ijs nuptæ, quibuscum ius
conubij non esset; ad legitimas nuptias traductæ: qua-
rum una decem, altera duodecim, tertia quindecim an-
nos cum viro fuerat. Presbyteri duo, quorum alter con-
tra fas plura beneficia retinebat; alter falsis litteris,
vt initiaretur, fuerat consecutus; censurarum omnium
quibus sese obstrinxerant, absolutiones petierunt, vi-
tamq. laudabilem exorsi sunt. Mercatores multi no-
stri monitiis nefarias rationes in rebus contrahendis
correxerunt. Carceres publicos inuiserunt Nostri, at-
que vt singulis noctibus litanie in ijs recitentur, insti-
tuerunt; damnatos ad patibuli vsque locum prosecuti
sunt: quorum vnus cum animo obfirmato sacram con-
fessionem respueret, Nostrorum tandem oratione in-
ductus est; vt crimina confessus, magna animi contri-
tione Deo spiritum redderet. Viri femineq. primaria
humanitatis atque officij christiani causa adierunt Xe-
nodochia; egenisq. stipem d. populo publice corroga-
runt. Ex seruitijs aliquot Christianis præceptis imbu-
ti. Alij præterea sese ad varias Religiosorum familias
adiunxere. Duo & viginti in vicina vrbis loca dimis-
si, vberimos laborum suorum fructus multis præcla-
re constitutis, reportarunt.

COLLEGIVM PANORMITANVM.

Communio in templo nostro ita frequens est, ut
 præcipuis festis duo triaue millia; reliquis vero
 diebus octingenta communicantium capita censean-
 tur. ut eos taceam, qui Nostris confessi, varijs de causis
 in alijs templis Christi Domini corpus sumunt.
 Multæ confessiones audite eorum, qui viginti & eo
 amplius annos ingentia flagitia silentio suppresserant.
 Sunt in hoc Collegio duæ sodalitates B. Virgini dica-
 tæ, quarum maior constat fere prima huius Regni no-
 bilitate, in quam qui adscripti sunt, ij nimirum virtu-
 tum omnium exemplo ceteris prælucent. Quinque ad
 ad Societatem sese adiunxerunt, in his Iurisperitus
 honestissimo loco natus, magnaq. apud omnes aucto-
 ritate. Huic per patriam iter necessario facienti, ma-
 ter, illius voluntate cognita, obuiam cum bene magna
 matronarum caterva processit, atro vestitu, passisque
 trinibus; ac pedibus aduoluta, obtestata est, ne se desce-
 reret: multiq. reperti sunt viri graues, qui eam sibi
 prouinciã depoposcerint, ut hominem ad 9. vel 10.
 vel etiam 15. millia passuum profecuti, a suscepta vi-
 riã ratione auerterent. Dno ex eodem sodalitiõ in Dni
 Benedicti familiam se dicarunt; horum id studium vir-
 tutis est, ea suipsorum contemptio, ut Abbas, qui illo-
 rum probitatem varijs mortificationibus explorant,
 his nunquam familes tyrones profiteatur se habuisse.
 Mercatores item Ligures duæ Capuccinis nomina de-
 derunt, pecuniosi homines, ad quorum alterum here-
 ditas aureorum 50. millium veniebat: quæ res pluri-
 mum

multa periculis habuit ad reliquorum civium animos in pietatem impellendos. Huius parens cum ad oppugnandam filij constantiam usq. ab Liguria cum multis mercatoribus venisset; sic filij verbis commotus est, ut crimina statim cum ipse tum ceteri omnes confessi sint. Hi duo mercatores multis ante mensibus nudi cubitabant in lana, herbisq. vescabantur; ut his videlicet laboribus ad eam victus cultusq. asperitatem, quam meditabatur, se ipsos durarent. Fratres duo sororem, quod præter dignitatem homini, cuius longe inferior esset fortunæ condicio, inuitis omnibus nubere vellet, interficere constituerant: tandem de Præfecti consilio certos illi ad meditando locos adsignarunt; quibus meditationibus sic affecta virgo est, ut omnem de profanis nuptiis cogitationem abiecerit, vniq. Deo vero, et immortalis sponso se ipsam addixerit: neque ab eo consilio varie à matre postea oppugnata potuit demoveri; quæ nimirum negabat dotis illi quidquam se dicturam, si monasterium ingrederetur, contra uero præter desponsam dotem, aliquot aureorum millia, si nuberet, se largituram profitebatur.

Eques nobilissimus multis Principibus ac Dynastiis consuetudine coniunctus, ad sodales aggregatus est; quæ res æqualium animos grauer offendit. Itaque tum eum ad D. Christinæ templum ipsius festo die venturum cognouissent; aream, ubi maxima Sicilia totius frequentia nudinæ celebrantur, obsident cum scorto, quod ille quondam perditissime amauerat, ac sese plus quinque pro eo certissimæ morti obiecerat. Scortum, ut fuerat edoctum, iuuenem aggreditur, pallioq.

arrepto, verbis petulantissimis susceptam vitæ rationem exprobrat, domumque & ad pristinam consuetudinem inuitat. Quid multa? semihora plus iuuenem sic vexauit mulier, ut nunquam elabi potuerit, ipsis inter ea Dynastis, atque vniuersa multitudine sibilis & clamoribus hominem exagitantibus. Sed ille ea constantia, & gravitate mulieris procacitatem à se reiecit, ut duos equites petulantissimos traduxerit ad honestatem, sic, ut statim expiatis sceleribus in sodalitatj sacellum secesserint, ac sese per semihoram acriter ceciderint; alter etiam mundo nuncium plave remiserit, Pij commentationibus singulis diebus vacans: plerique sacellum precandi causa in suis ædibus exornarunt, atque duas horas cum vxoribus & cetera domesticorum turba, tum in matutinis ac vespertinis precibus, tum in diurnis actionibus reputandis quotidie ponunt. Alij cœlibis vitæ desiderio, ut matrimonij vinculis soluerentur, à coniugibus summa contentione petierunt. Alij ieiunia, verberationes, & alia pœnarum genera ultro subierunt, ut quosdam sceleribus liberarent. quæ potissimum ratione circiter quadraginta ex turpissimorum vitiorum cœno sunt erepti, quorum vix annis quinque & viginti nunquam fuerat confessus; alij decem aut quindecim annis sacramentum illud non obierant. Sexaginta plus hominum nobilissimorum cædes impeditæ. Alij ab inimicis læsi, flagris ad sanguinis usque profusionem se ipsos diuerberantes, ea ratione iniurias vlti sunt. Itum in Xenodochia frequenter; quo loco egregia sodalium opera constitit: nam fidei rudimenta, ægrotis tradita, pedes abluti, rosaria di-

stri-

Atributa mortuorum corpora elata, & alia id genus
 pietatis officia præstita; tanta cum ægrorum volupta-
 te, ut plerique sublatis in celum oculis inter sodalium
 manus visa decedere exoptarent. Vnus inter eos de-
 prebensus est, qui hæresi infectus, eandem pestem in
 alios occulte spargebat. Viri duo honesti, opibus om-
 nibus, ut filiorum necem vlciscerentur, profusis; tan-
 dem ad hospitalē domum se contulerant, certi ad in-
 feros damnati descendere. hi sodalium monitis ad fa-
 nitatem reuocati, Deo iniurias omnes dimiserunt. Se-
 ptem ac triginta, quod nunquam integre confessi es-
 sent, ut vniuersæ vitæ scelera confessione generali e-
 luerent, à sodalibus inducti sunt; quorum vnus annos
 quinque & viginti crimina nunquam expiauerat.
 Quattuor eiecerunt à se concubinas; in his vnus qui an-
 nos triginta eam habebat. Tres cum essent ab inimicis
 vulnerati, ne magna quidem pecuniæ summa proposi-
 ta, inimicis ignoscere voluerant; hi sodalium precibus
 omnem vlciscendi voluntatem ex animo deleuerunt.
 Die Annunciationi B. Virginis sacro ex collatitia pe-
 cunia septem virgines collocatæ sunt; & singulis doti
 viceni aut triceni aurei nummi dati. Multis, qui priua-
 tis in adibus morbo laborabant, medicamentis aliisque
 rebus subuentum est. Multarum matronarum in opæ
 consultum, quæ, quod vestibulis carerent, domo pedem
 nusquam efferre audebant. Quater horarum 40. sup-
 plicatio decreta; qua confecta, Christi corpus à sacel-
 lo congregationis ad Collegij adem centum albis ce-
 reis accensis à sodalibus deducitur. Bis præterea extra
 ordinem indicta supplicatio, semel cum de P. Genera-
 li crean-

li creando ageretur, iterum cum is creatus est. Sacrosanctæ hebdomadæ sollemnia magna pietate celebrata sunt, Christi Domini corpus, luminibus accensis, sodalibus prosequentibus. quo spectaculo tres homines plurimis flagitijs cooperti, ad pœnitentiæ sacramentum impulsæ sunt, quo ex ijs alter annos 17. alter 1. tertius 7. annos caruerat. Quinta porro feria, cum horam primum in precibus rite potuissent, abacum ad 13. pauperum pedes abluendos, vasis argenteis ornatum, ablutosq. congiario etiam donarunt.

COLLEGIVM SIRACVSANVM.

S Iracusani Episcopi, civiumque rogatu Sacerdos è Nostris in ade maxima concionatus est. hic matronarum uobilium cœtum instituit, quæ cum Confessionis & Eucharistiæ sacramenta frequentant, tum curam gerunt monasterij, quo mulierculæ turpem vitam detestatæ se conferunt; ad cuius monasterij inopiæ subleuandam duodecies quotannis stipem cogunt à populo. Alius similiter, cum, ne fratre quidem deprecate, inimico ignoscere vellet, confessarij precibus omnia remisit. Mulier annos duodecim nefaria scelera occultabat: Sacerdos item multis criminibus obstrictus rem diuinam iam pridem peragebat; vterq. generali confessione, noxis omnibus solutus sancte viuit. Templi sacrum instrumentum cum varia supellectili auctum est, tum pallio argenteis bracteis eleganti opere ornato. Excursum est in vicinum oppidum, ubi magna iis fraudatæ pecuniæ redditæ. Cum Pater rerum contrahenda

bendiarum officia pro concione explicasset, plerique ne-
farias pactiōnes interciderunt. Idem curauit, ut hospi-
tali domo, quæ ob inopiam ægrotos alere non pote-
rat, certa vectigalia redditusq. adsignarentur. Cum au-
tem grana benedicta distribueret, plus quingenti, pie-
tatis ergo, Christi corpus susceperunt: adeoq. permota
ciuitas est, ut in extruendum Collegium bonam pecu-
niæ summam contulerit.

COLLEGIUM CATANENSE.

Catane magni ad nos omnium ordinum concur-
sus fuit, idq. tum ciuium in nos beneuolentia ac-
cidit, tum quod nullæ inibi sunt paræciæ. Itaq. celebri-
oribus festis plus quingentis Christi corpus impertitur,
reliquis vero diebus quadringenti circiter sumunt.
Multi alijs confessi, cum sibi non factum satis esse vi-
deretur, Nostros iterum confessi sunt. Ciuis primarius
sclopoictus, Sacerdotem de nostris accersiri iussit, qui
suam confessionem exciperet; a quo iussus iniuriam
inimico dimittere, protinus paruit, quamquam recen-
ti dolentiq. vulnere; matriq. vix idem presente Sacer-
dote faceret, persuasit. Cuiusdam animus tanta in ini-
micum erat maleuolentia incensus, ut moriens æternos
inferorum cruciatus subire potius, quam inimicitias
deponere statuisset; hic Nostros confessus, omnem vete-
rum iniuriarum memoriam abiicit. Iuuenis cum cer-
tos homines collocasset in insidijs, qui inimicum interfo-
cerent; eo ipso die ad Collegiū domestici negotij causâ
venit, Nostrorumq. oratione, qui rem forte fuerant
odo-

odorati, sic mitigatus est, ut multis audientibus, inimico se agnoscere, & fratris numero accipere sit professus. Nobilissimi ciues veteribus inter se odijs dissidentes, in templo nostro tandem in gratiam rediere. Meretrix morbo implicita Sacerdotem euocauit, cui confiteretur; mox in sanitatem restituta, susceptas in vita maculas generali confessione deleuit, ac piam honestamq. vitam agit. Concubinam alius, cum qua decem annos turpiter vixerat, legitimo matrimonio sibi coniunxit. Intermortuæ quoque Sodalitas per Nostros reuocata est.

COLLEGIVM MONTIS

Regalis.

Collegij Montis Regalis vectigal, quod superioribus annis tenue admodum fuit; quadringenis quindenis aureis nummis auctum est: ex quibus sexagenos quinos Hispanus eques attribuit; ceteros matrona primaria, & de Nostris in vita optime merita, moriens legauit. Societatis apud summos infimos, magna existimatio est, itaque vulgo ad nos concurritur; Episcopi tam in insignis in nos beneuolentia existit. Quaestiones de Christiani hominis officijs in Collegio clericis explicatae sunt. Mulier, cuius filius fuerat interfectus, Nostrorum hortatione permota, octauo die, post confessionem rite peractam, eucharistiae conuiuium iniit magna cum animi voluptate. Deterriti sunt item aliquot a Nostris, qui multis familijs pestem nefarie moliebantur.

C A

CALACTENSE COLLEGIVM.

Sodalitates, quæ superioribus annis fuere à No-
 stris institutæ, morem præceptaq. sibi tradita stu-
 diose retinent: cumque ex ijs plerique militiæ dediti
 essent, tantam morum modestiam induerunt; vix vt à
 Præfectis, vt gladio præcingantur, impelli possint.
 Quod ciuis primarius admiratus, affirmavit, quattuor
 olim in hac ciuitate armorum officinas fuisse, earumq.
 opifices, simul in urbem Societas pedem intulisset, alio
 migrasse; vt artificium tuerentur suum. Artifex hone-
 stus vir ex hisce sodalitatibus, à patritio contumelijs
 & pugnis male acceptus, diuini præcepti memor, alte-
 ras genas vltro præbuit. Sexagesimæ Dominica, cum
 Sacerdos pro concione populum in quintâ Bacchana-
 lium feriam, quæ Mariæ Virginis Purificationi sacra
 erat, ad expianda crimina, & celeste Christi corporis
 conuiuium ineundum inuitasset, singulis pollicitus pia-
 culare se granum distributurum: nongenti conuiuijs
 affuerunt. eo ipso die cum in foro ludi exhiberentur,
 frater per mediam multitudinem in forum subijt, si-
 lentioq. facto orationem ad populum habuit; cumque
 perorasset, vniuersos per B. Virginem obtestatus, Ite,
 inquit, mecum ciues in templum, ac Deum orate, vt
 tot sceleribus, quæ hodie perpetrantur, offensus place-
 tur. Tum à foro in templum progreditur; simul se
 vniuersa multitudo auertit, fratremq. secuta est. Con-
 cio tunc in templo habebatur, qua absoluta, Christi que
 corpore in ara propositò, certi ad commentandum loci
 attributi sunt, & quinque horas maximo animi ardore
 in pre-

in precibus perseveratum est. Virga in templi nostro
 sacra mysteria obire solita, muneribus & precio ad
 flagitium à scelestis hominibus sollicitata, omnes reie-
 cit à se; illud unum obijciens, ecquid inquit, tanta sce-
 lere commisso in Patrum Societatis conspectum veni-
 re sustineam? Evocatus Pater ad excipiendam confes-
 sionem, iuuenem offendit annos natum viginti, ea vitæ
 castitate & sanctimonia, ut nullius noxæ absolutione
 indigere videretur. is de vitæ suæ rationibus interro-
 gatus, respondit, eam se, quæcunque esset, diuinarum
 rerum cognitionem à nostris concionibus hausisse. cū
 enim aliquando pro concione Christum vitem esse, nos
 autem palmites audisset, ipsumque palmitem in vite
 adhærere debere; omni se studio scelera detestatum,
 quod illa vna hominēs à Deo diuellant ac distrabant
 neque se umquam grauissimis molestiis, quibus variè
 vexatus esset, neque recenti pecuniarum furto, licet
 furem sciret, de mentis tranquillitate fuisse depulsum
 sed de omnibus Deo gratias egisse. Scholis, quæ ter
 singulis hebdomadis de christiani viri officiis habentur,
 Vicarius ceteriq. vrbis presbyteri omnes interfunt.
 Ter sanctorum reliquiæ à nostro templo eductæ sunt,
 magnaq. pompa circumlatæ; vniuersis religiosis ordi-
 nibus prosequentibus. Dimissus Pater cum fratre co-
 mite in vicinum oppidum, incolarum omnium confes-
 siones audiuit; grassatores aliquot à cadibus rapinisq.
 renocauit; qui cū multa pro facultatibus reddidissent,
 etiā de religiosa vita completēda cogitationē suscep-
 erunt. Sodalitium instituit Sacerdotum & nobilium vi-
 rorum ad confirmandos eos, qui in extremo vitæ cer-
 tami-

tamine versantur. Idem instituit, ut singulis sextis feriis sub Nonam omnibus templis certo aeris campani pulsu excitentur omnes ad Christi necis memoriam; populusq. eo signo audito, genibus positus orationem dominicam et angelicam salutationem quinquies recitet. Seditio inter Præfectum & milites sedata. In inopè religiosorum familiam, custodijsq. detentos stips a ciuibus corrogata, urbem presbyteris aliquot, ac fratre comite obsecantibus.

COLLEGIVM RHEGINVM.

Rhegium in Calabria positum, exiguo freto à Sicilia disiungitur. ibi Nostri magno cum animorū fructu versantur. De Societate nostra magna apud omnes ordines opinio est: præsertim vero apud Archiepiscopum, qui ad omnia Societatis opera vititur, nosq. veros Episcoporum adiutores appellare solet. Detulit quidam nostro Sacerdoti vas argenteum, & sarnici infecti libras quingentas, quæ furto mercatori sustulerat. ea Sacerdos cum domino reddidisset, vicissim ille aureos ducentos pro indicij præmio obtulit: quos cum reiecisset Pater, mercator animi magnitudinem multo magis suspexit. Constituta pax est inter duos nobilissimos ciues, quorum odia tacitis discordijs iam pridem contenta, quo tandem eruptura essent, formidabatur. Ciuitas vectigal, quod certum ad tempus nobis fuerat assignatum, in perpetuum sanxit.

DREPANITANVM COL- legium.

Quanta messis Drepanitanus ager olim futurus sit, ex latissima segete, quam sui initus effudit, maxime conijci potest. Vnus enim sacerdos octoginta plus confessiones generales excepit, ex ijs aliquot decem, viginti, trigintaue annorum. Mulier in adulterio deprehensa, quominus à marito interficeretur, nostra opera factum est; ea nunc in honesto tutoque loco collocata, studet lacrimis contractas vitæ sordes abluere. Confessarij, qui sunt in vrbe, si quid forte grauius inciderit, suos ad nos penitentes remittere solent, vt à nobis consilio & re iuuentur. edixit Episcopus, vt concubinarij, feneratores, ceteriq. publicis scelerum maculis notati deferrentur; tantusq. fuit per eos dies concursus eorum, qui vel auxilij vel consilij causa ad nos confugerunt, vt vix omnibus satisfieri posset: eaq. ratione plurimi concubinato liberati, multaq. male parta restituta sunt. Inter duos longe primarios equites exorta contentio ingētes ruinas minabatur, quod ea ciuitatem vniuersam in duas factiones diuississet. qua sopita, tantam ab vtriusque partis hominibus gratiam iniuimus; vt vel eo vno beneficio, omnia se nobis debere fateantur; ac multi, qui ante minus æqui videbantur, nostram defensionē suscepērunt, Societatemq. summis laudibus efferant. Vetus in hac ciuitate mos erat, vt ieiuniorum diebus non ante discumberent, quam ære campano eius rei publice signum datum esset. Hæc consuetudo, cum ho-

minum

minum libidine sic esset deprauata; ut duabus tribusve horis statum cibi capiendi tempus signo anteuertere, à nostris correctum est. Religiosorum ordinum eadem constant in nos beneuolentiae argumenta; quippe qui sollempnibus diebus, nos ut in suis ædibus concionemur, inuitant; quod magna eorum tum voluptate, tum utilitate præstitum est: Tantaq. est apud omnes homines Societatis auctoritas, ut nunc se demum christianæ uitæ exordium facere discant. Scholæ hoc anno primum apertæ sunt; habitis prius ab Humanitatis magistro publicis de Philosophia disputationibus. Habuit idem in templo nostra orationē, Senatu, nobilitateq. vniuersa præsentē; idem cum Gubernatore præmi diei scholis interfuerunt: omniaq. sunt omnium iudicio testimonioq. sic comprobata, ut librorum, qui nostro in gymnasio explicandi essent, catalogum à præconibus tota vrbe iusserint prædicari. Ciuitas præterea nobis aream coemit, in qua due classes constructæ sunt; in Collegij vero ædificationem septingentos quinquaginta nummos aureos contulit; neq. desunt priuati homines, qui rem prouebant.

DOMVS PROBATIONIS Messanenſis.

MEssanenses Nouitij sacrarum meditationum, mortificationumq. studio maxime vacant, humilitatem & sensibus intimis colunt, & vero moribus exprimunt & vita: itaq. cum alias plurimas consumelias, tum etiam infictos ab externis colaphos

D

aquisi-

aquissime pertulerunt: stipem à populo in egenos con-
gerunt: aquam in carceres importarunt, cuius magna
penuria est: in Xenodochijs ministrarunt aegrotis: vi-
satim are campano pueros ad Christiana fidei rudi-
menta ediscenda conuocarunt. Prorex quater domū
hanc inuisit; ultimoque die Nouitiorum conuiuium
inijt, cui consilij Princeps, aliq. præterea pauci equi-
tes primarij interfuerunt; is eo ipso die pollicitus est
se curaturum, ut aqua in hanc domum deducatur.

Ciuitas ad hortum conferendum, areā nobis cir-
ca domum attribuit. Matrona vero, quæ
præea domum hanc instruit, cen-
turiæ circiter præterea num-
mos aureos attribuit.

DE MOUTARDIÆ SYMOCI

LIBER I.

Prorex quater domū hanc inuisit; ultimoque die
Nouitiorum conuiuium inijt, cui consilij Princeps, aliq.
præterea pauci equites primarij interfuerunt; is eo ipso
die pollicitus est se curaturum, ut aqua in hanc domum
deducatur.

PRO-

PROVINCIA NEAPOLITANA.

NEAPOLITANA Prouincia in
sex domicilia distributa est. Sociosq.
tres ac ducentos continet. In domo
Professa Neapolitana duo sunt &
quadraginta. In Collegio Neapolitano
octo & septuaginta. In Nolano quadraginta tres. In
Catacensi & Aletino singulis septem deni. In Cirino-
lano quinque. Disimyltinum quinque obiere; in his
Pater Christophorus Rodriguez, vir patientia, sui que
despicientia admirabilis, cui cum alia multa, tum obi-
tus dies praesignificatus diuinitus est, In horum locum
sex & viginti sufficit Deus.

DOMVS NEAPOLITANA.

Eorum, qui Domum Neapolitanam incolunt, cum
in alijs rebus, tum uero in confessionibus audien-
dis egregia opera exstuit; quarum tanta frequentia
est, ut Sacerdotes tredecim confitentium multitudini
satisfacere vix possint. Vir nobilis delicijs ualde dedi-
tus, frequenter confessione ad meliorem mentem, uiuen-
diq. consuetudinem traductus est; adeo ut cum a Re-
ge opimum magistratum scutorum mille annuorum

impetrasset; ac præter unius ministri Regij assensionem nihil desideraretur, quo minus eum obtineret; de Confessario quæsierit, num id ex Dei voluntate futurum esset, testificatus ommissurum se potius provinciam, quàm ut in ea administranda scrupulus ullus esset: quod eo fuit admirabilius, quo is minus satis est pro dignitate, a re familiari paratus. Alter pellicis amore per annos quattuordecim sic deperibat, ut ne moriens quidem respiscere velle videretur; hic Sacerdotem nostrum cum ad se accersisset, eo auctore superioris vitæ scelera per confessionem generalem expiavit, ac pellicem sibi rite despondit: factoque testamento paucis horis vita decessit. Vir Dæmonis fallacijs, qui ei Divini cuiusdam specie apparebat, inductus, de remittendo uxori nuncio cogitabat. Qua re cognita, noster Sacerdos hominem adit, dæmonisq. dolis patefactis ad generalem confessionem, quam multos annos ab eo intermissam ex familiari sermone forte coniecerat, adhortatur; neque homini visum illud amplius obiectum est. Semel, quidem postea truculenta specie Dæmon sese obtulit, horribilia quedam, quod esset confessus, illi ante octauum diem denuncians: sed neque intra illud tempus, neque postea quidquam homini mali contigit.

COLLEGIVM NEAPOLITANVM.

INter discipulos, qui Neapolitani Collegij scholas frequentant, duæ sunt institutæ sodalitates eorum, qui præcipuo cultu & religione Deiparæ Virginis deserviunt; in quarum alteram adolescentiores adscribi

Arribi solent in alteram natu grandiores, spectatae vir-
tutis omnes. Ex minore sodalitis nobilis adolescens
annos quindecim natus, cum a quodam contumelijs &
colaphis petulantius esset lacesitus, respondit facile
quidem seipsum, quod non longe cum telo servus es-
set, ulcisci posse; sed nullum aliud poenae genus ab eo
reposcere velle, quam ut is crimina quam primum con-
fiteretur. quae res cum eos, qui praesentes erant, tum
vero qui fecerat iniuriam, ita commovit, ut statim ac-
cidens ad illius genua veniam petierit, omniaq. se fa-
cturum receperit. Ad maioris sodalitij sacellum, ho-
rarum 40. supplicatio quater indicta est, tantaque
frequentia celebrata, ut loci angustiae multitudinem
non caperent. Plurimi constitutam sibi horam ad pre-
candum obuisse non contenti, alteram ac tertiam ho-
ram preces continuarunt. Aliquot ex sodalibus, sine
huius sodalitatis reiectione, alium coetum inierunt in
hospitali domo, quo se recipiunt aliquo morbo insana-
bili laborantes; certosq. e suo numero, qui singulis die-
bus aegris ministrent, descripserunt: officinam prae-
terea omni genere bellariorum ad aegrorum usus aureis
sexcentis instruxerunt. qua ex re plus utilitatis per-
cipi Magister domus affirmavit; quam si triginta au-
reorum millia essent legata. Quindecim in varias re-
ligiosorum familias se contulerunt: alij suas in ciuita-
tes digressi, iisdem legibus sodalitates instituerunt,
suoque exemplo quam plurimos ad honestiorem vi-
tam incitarunt. Itaque factum est, ut Potentiana,
Theanensis, Catacensis, & Campana sodalitates, huius
Neapolitanae fama excitatae, ad eam aggregatae sint.

Neque Neapoli solum, sed etiam in vicinis oppidis nostrorum utiliter versata est industria. Campana enim excursione multorum antiqua odia, quæ ex fratrum filiorumq. credibus exarserant, restincta sunt; tantumq. ardoris iniectum est oppidanis, ut à secunda Quadragesimæ Dominica ad sacram usque sextam feriam, virorum in seipfos verberibus acerrime sententium, litaniarumq. alta voce recitantium singulis noctibus longa agmina spectarentur: neque ardor ille, aut concionatoris verbis, aut Episcopi auctoritate reprimi potuit; tametsi quedam præter modum esse viderentur. Inita quoque est ea in vrbe civium primariorum fodalitas, cuius caput ipse Episcopus est. Hi octavo quoque die in sacello ad hanc unam rem ab ipsis constructo, de manu Episcopi sacram Eucharistiam rite suscipiunt; eiusq. hortatu cum in alia pia munera, tum ad veteres inimicitias tollendas; quæ ex mutuis credibus hac in vrbe sunt exortæ plurimæ, incumbunt. In sancti Angeli Lombardi oppido nobiliū ite virorū fodalitium, quod à B. Virginis Mariæ Conceptione nomen habet, institutum est; qui magna cum animi alacritate in rerum diuinarum studium insistant, tanta cum Episcopi voluptate, ut is curaturum se dixerit, ut in omnibus suæ dioceseos oppidis huiusmodi cætus celebrētur.

CATACENSE COLLEGIUM.

Cataci acta hæc ferme sunt. Unus ab hæresi, cui pertinaciter addictus erat, non sine difficultate Dei gratia, nostriq. Sacerdotis opera, devotus est qui
tamen

impugnata confessione à sceleribus expiatus, eam cepit animo voluptatem; ut magnam pecuniæ vim ipsi Patri obtulerit; quæ ab eo repudiata hominem multo magis in sententia confirmavit; eamq. vitam instituit, quæ omnibus admirationi sit. Alter ab execrabili magicarum artium cultu abductus. Femina primaria, dum pertinaci consilio nescio quid suppressit, annos iam triginta, factorum interdictione, suæ contumacie penas dabat; quæ tamen nostris auctoribus ecclesiæ reconciliata est. Filius gravissimas ex bonis susceptas inimicitias cum matre gerebat; neque ut eas deponeret; cuiusquam hortatu adduci potuerat; ac præterquàm quod in omni sermone probis ac maledictis illam proscribat; præterea sua se illam manu interfectoram minitabatur. Is febris correptus altero die desperatur à medicis; quare tandem de nostrorum consilio, qui eum officij causa iniecerant; in gratiam rediit cum matre. Adolescens omnino constituerat se senibus; aut certe Capucinis adiungere; quod cum reseisset parens, cum varijs blanditijs, tum opulento in privis atque illustri matrimonio unicum, sibiq. rarissimum filium ab ea sententia auertit. Sed non diu ea re letatus est pater; siquidem mense post febris invadens filium, septimo die vita, matrimoniaq. exturbavit. Major filium tantum non in Societatem cooptatum, ciuitatibus, quibus uniuersam ciuitatem, nostrûq. Collegium repleuit, domum inuitum retraxit; nec impune: decimo enim die ipsa in febrem pestilentem incidit, quæ culpam agnoscens, filium ultro ad Collegium remisit; testata nunquam se eam à suscep-

pro religionis consilio reuocaturam; maxque conualuit.

COLLEGIVM ALETINVM.

A Letij, Societatis muneribus Nostri varie fuerunt distenti. Tres superiore quadragesima Nardum, Tarentum, Vestium Concionatores dimissi. Itum est cum in alias, tum in hospitalem domum eorum, qui elephantiasi sunt horribiles, quorum non animis, tantum, sed etiam corporibus subuentum. Eorum item, qui sunt in regia custodia, præcipua ratio habita est, atque inter eos graues discordiæ sublata: capitis damnati ad supplicij locum usque omnibus pietatis officijs deducti. Mos docendi christianam doctrinam inuectus, ac belle succedit; neque ea pueri tantum, sed etiam mancipia instituuntur: quorum ea religio est, ut pleraque octauo quoque die Confessionis & Eucharistiæ Sacramenta pie adimplendum ineant. Ex ijs aliquot ad baptismum suscipiendum Christiana Catechesi rite informantur. Dynasta, eiusque ciues iudicijs inter se multas iam annos conflictabant; quæ controuersia omnium approbatione sedata à Nostreis est. Vir nobilis precor quendam sollicitauerat ad perniciem inimici, qui tandem nostro suasu à nefario consilio auocatus, ab eo, cui pecuniam dederat, veniam de cogitato scelere petijt, ac pro virili parte ad confessionem cohortari non destitit.

Ciuum porro in nos benignitas maxime hoc anno fuit

filii illustres: nam daas publicas vias, quæ ad Collegij ædificationem facere plurimum videbantur, decreto nobis attribuerunt. Femina primaria centum quinquaginta nobis aureos testamento reliquit. Altera item uestem preciosam ex auro textili scutatorum nonaginta templo ad sacros usus dedit. Sacrosanctæ hebdomadæ sollemnibus, cum ad Christi Dei nostri corpus efferendum, & sepulchro condendum, desiderari vmbellam viri religiosi, nostrique amantissimi vidissent, illic purpuream nobis opere Damasceno, aureis licijs, insitisque pondentibus curarunt. Alter turibulum argenteum, ad sacros templi suffitus aureis quadraginta nobis comparauit. Alius B. Virginis imaginem in tabula affabre depictam donauit; cuius pictura, absque ornatu cetero, aureis quinquaginta stetit. Angelorum quædam est nobilis familia vicino oppido oriunda; hæc ubi Societatem Aletij domicilium habere cognouit, eodem rerum ac fortunarum suarum omnium sedem transtulit; eoque die, quo primum in hanc urbem venit, rei diuinæ interfuit in templo nostro, & aureum torquem obtulit C. pondo; quem nimirum ab ea suæ in nos voluntatis veluti pignus haberemus. Siquidem Paterfamilias cum opes, tum vero quattuor liberos (tot enim habet) nostræ Societati addixit. Ex ijs natu maximus, ad quem Feudum pertinebat, in Societatem adscriptus est, alter cupiditate eiusdem sic flagrat, ut plane desiderio contabescere videatur. Et quoniam ut ad fratrem aggregetur, non dum per ætatem id ei licere distat; singulos dies ingenti solitudine numerat, &
quan-

quanta quoque die facta sit ad statum accessu,
anxie explorat. Reliquos hac una re in officio fe-
re continent parentes, quod iis minitantur sane
ut a Societate non adsciscantur: qua
comminatione pueriles illis
lacrime exci-
tantur.

PROVINCIA

MEDIOLANENSIS.

NOSTRORVM in Mediolanensi
 Prouincia centum sexaginta sex nu-
 merus est, qui sex locis habitant, In
 Domo Professa Mediolanensi qua-
 tuor & viginti, In Collegio Brerano
 septuaginta, In Domo probationis Aronensi quindecim,
 In Collegio Comensi duodecim, Taurinensi viginti,
 Ianuensi quinque & viginti. Ex hoc numero unus desi-
 deratus est. Ad Societatem accedere sex.

DOMVS PROFESSA.

Mediolani res in Domo professa eodem fere loco
 sunt, quo annis superioribus, aut meliore etiã.
 testatur id populi studium & concursus ad nos, fru-
 ctusq. solito vberiores percepti. Miles quidam glo-
 riosus 15. annos numquam confessus, tandem cum no-
 stro Sacerdote confessionem instituit; cum autẽ quar-
 to mense post in grauissimum morbum incidisset, diuq.
 in maximis angoribus animam egisser; aduocato iterũ
 Sacerdote, peractaq. confessione, magna mox cum
 animi tranquillitate mortuus est. Adolescens viuen-
 di studendiq. opportunitatem secutus, inter præsidia-
 rios

rios milites stipendia merebat; stipendiorumq. pars
 una in sumptus necessarios, altera in vicarios dandos
 abibat. Huic diuinitus (vt credere par est) iniecta est
 cupiditas generali confessione superioris uitæ noxas
 expiandi. Facta igitur confessione, Christi q. corpore ri-
 tē suscepto, mentem amisit; vt uideatur Deus optime
 illi consuluisse, qui non ante permiserit, vt in hunc in-
 fanie morbum incideret, quam cum præteritis crimi-
 nibus purgatum in optimo statu collocasset. Alter ado-
 lescens nobili genere natus, voluptatibus valde deditus,
 semel nostris confessus sic mores mutauit, ut asperā ui-
 tæ rationē maxima omnium admiratione instituerit. Mu-
 lier cū marito nunciū remississet, sese omni turpitudi-
 ni tradiderat. hæc matrona cuiusdā hortatu cum ad no-
 strū templū se contulisset, confessionēq. fecisset; ad insi-
 gnē uitæ mutationē conuersa est: impetrataq. per con-
 fessariū ueniā, cū marito sanctissime uiuit. Tres concu-
 binæ indultæ sunt, vt cum suis concubinis honestis nu-
 ptijs iungeretur. Puellis aliquot, quarum pudicitia ob
 inopiā periclitari uideretur, per nostros facta dōs est:
 ac partim in legitimo matrimonio, partim in monaste-
 rio collocatæ sunt. Perditi quidam homines aureis
 200. cum matre transfegerant, vt filia pudicitiam uē-
 deret; id nostri odorati curarunt, vt filia matris do-
 mo abstraheretur, atq. honeste matrimonio tradere-
 tur; Alia item virgo in pari periculo constituta, uā
 matre abducta & inter Ursulinas (hæ Virgines sunt,
 quæ castitatem perpetuam seruant) posita est; quo in
 loco summa cum animi uoluptate, uitæq. sanctimo-
 nia versatur. Inter coniuges sæpiissime pax constituta
 est;

est; maxime vero laborant nostri in componenda discordia, quæ inter virum & uxorem orta universam cognationem in partes distraxerat. Matrona nobilissima sine causa filij venerant in suspicionem; ita ut neq. morti proxima eos in suum conspectum venire vellet: quæ res æternam illis ignominiam, ceteris grauem offensionem afferebat. hæc de rei veritate certior à nostro sacerdote facta, filios aduocari iussit, ijsq. materna benedictione impertita, pie tandem vita functa est. Duo fratres cum graues inter se inimicitias exercebant, Nostorum suasu odia deposuerunt. Duo item fratres, cum alter alteri necem machinaretur, Nostorum opera in gratiam redire: sed cum nouis discordiæ causis exortis, alter alteri letale vulnus infixisset, per nos iterum ad fraternam beneuolentiam traducti sunt. Mercator cum ab alio suas rationes impediri videret, hominem de medio tollere constituit: sed à meditato scelere deterritus cum eo pacificatus est à nostris. Eos, qui capite damnati ad extremum supplicium ducuntur, omnibus Christianæ pietatis officijs nostri prosequuntur: quo in genere illud insigne accidit. Meretrix cum in religiosi viri cadem consensisset, legibus morti adiudicata est; hæc triduo ante à nostris confessione expiata, & ad supplicium perferendum confirmata, in eam sui sceleris detestationem, diuinæq. bonitatis cognitionem venit, ut maximam omnibus mouerit admirationem. Etenim cum per urbem curru veheretur, atque ignito forcipe (ut in parricidas solet) membra identidem carperentur; ipsa ne ingemiscens quidem, in diuinis laudibus defixa, ferri ardentis morsus Deo subinde offerebat; dolens se

non

non ante cognovisset, laeva q. illa omnia esse dicebat p. a
 iis, quæ suis sceleribus deberentur. Cum autem ad lo-
 cum, ubi homicidium fuerat patratum, pervenitum es-
 set, & carnifex mulierem manum, ut præcideretur,
 porrigere iussisset, non hæc, inquit, dextram, sed
 tantum corpus millias cruciatibus pro Iesu libetor ob-
 tigit: cumque valde piam orationem ad populum ha-
 buisset, vitæ cursum feliciter absolvit.

COLLEGIVM BRERANVM.

ET SI superioribus annis ita Mediolani influit a-
 eras, est, ut Domus quidem professa in salute proxi-
 morum, Collegium vero in litterarum studiis maxime
 versetur: tamen hoc anno tam fructuosus, nostrorum
 labor fuit, ut in externos etiam redundavit. Atq. ut
 ab iis, quæ magis propria huiusce loci sunt, incipiam;
 scholæ ipsæ discipulorum numero & genere, bonaque
 apud omnes estimatione crescunt in dies magis. Cum
 enim fieri non possit, ut omnibus, qui nostras ad scho-
 las velint accedere, satisfaciat; curatio est a nobis, ut eorū
 maxime ratio haberetur, qui ingenia moribusq. excet-
 lerent. Quod quoniam notum in vulgus est, sic fit, ut
 certatim liberos nostram in disciplinam tradere cu-
 piant, ac deprecatores viros clarissimos submittant &
 dictitantq. homines, ad nostras scholas. aditum gratia
 patefaciendum esse. Hæc eadem de nostris scholis opi-
 nio Ticinum usque penetravit, unde multi ad nos Phi-
 losophiæ causa confluunt. Sex in Societatem adscripti
 sunt; duodecim alij ad alios religiosos ordines se contu-
 lerunt.

terunt. Atque hæc quidem domestica; illa cum proximorum salute magis coniuncta. Toto anni tempore in matris templis, carceribusq. conciones habite sunt, multiq. ad confessionem inducti; in carceres etiã inuictus mos est Christianam doctrinam docendi, vique matutinis, ac vespertinis horis simul omnes ad litanias precesque recitandas conuenirent. Cum aliquando vnus è nostris in blasphemiam pro concione inuectus esset; à concione vincti hanc inter se legem constituerunt; vt si quis Deum blasphemasset, eius nomen ad iudicem deferretur, atq. in obscurissimum carcerem detrusus, diuturna panis, & frigida inedia maceraretur, quale ge etiam in vincti seuerissime animaduersum est. Turca cum apud Christianos annos septemdecim seruitutis seruisset, animo semper obfirmato Christianam religionem respicit. Is tandem in Lusitania libertate donatus Mediolanum venit, ubi cum vincti fugitiui comprehensus, & in horribilissimum carcerem coniectus esset, videre sibi visus est secundum quietem B. K. virginem, quæ ipsum; ad Christiana sacra suscipiende, hortaretur, inaque re cum vinctis à Nostris communicata, Christiana fidei rudimentis imbutus, ac tandem baptizatus, omni- bus pietatis & integritatis exemplum est. Quadragesime vero diebus in vicina oppida excursus est, quibus in locis aliquot, qui se ipsos Dæmoni manciperauerant, ad sanitatem renuati sunt; ludendi prauæ consuetudines sublata; atque in animis hominum magnus Christiana pietatis ardor excitatus est: sic plane, vt Sacerdos vnus (vt alios interim taceam) duodecim Virgines factui admodum deditas, ad eam morum modestiam tradu-

traduxerit, ut etiam sese Deo paullo post consecra-
rint. Boromæus Cardinalis bis nobiscum inijt conui-
tium, semel cum sollemnibus carimonijs aram in tem-
plo nostro deditavit, iterum, cum nostris discipulis sa-
crum Christi corpus communicavit.

DOMVS PROBATIONIS

Aronensis.

Qui in domo Aronensi versantur, ij præcipue
orationi ac mortificationi operam navant: ma-
xima enim pars Novitiorum est, quorum excel-
lens perfectionis cupiditas ad omnes officij, religiosæ
partes, nescio quomodo vehemētius hoc anno incitata
est; Vnus quidem eorum, cum a patre, ut in patriam
rediret, imitaretur, tanta cum modestia illius blandi-
ditias reiecit, ut omnes, qui aderant, lacrimas non te-
nerent: paterque mutata subito voluntate, etiam filij
consilium laudare, et ut in suscepta vita ratione per-
sisteret, hortari cepit: discedensq. etiam confessione
peracta, Christi corpus religiose suscepit. Neque vero
domum tantam sese noster labor continuit, sed etiam
ad ipsos ciues, vicinaq. oppida manavit. Nostri enim
evocati, sæpiissime suburbanis Parochis subsidio iuerūt
apud quos confessionibus audiendis, Christianaq. do-
ctrina tradenda, egregiam operam posuerunt. Vnus
etiam in oppido vicino Quadragesimæ tempore maxi-
ma cum eorum populorum utilitate concionatus est.
In quodam monasterio, monialium omnium sunt exce-
ptæ confessiones, in his plurimæ etiam generales. Vir
illustri loco natus cum alio nobili item viro nostræ So-
cietatis

cietatis meditationibus vtiliter excultus est. Pacificationes aliquæ perfectæ; in his insignes duæ, quarum una quorundam fuit, qui se mutuis vulneribus male acceperant; altera civium primariorum, ex quorum inimicitijs, quod graues iniuriæ ex utraque parte essent, consecuta, plurimorum hominum cædes timebantur. Sanctæ Præxedis Cardinalis quâdiu ea in urbe fuit, apud nos familiarissime diuertit, atque ad rerum graviorum consultationes nostros semper adhibuit, duosq. secum deduxit, qui popularum, ad quos accederet, confessiones acciperent.

IANVENSE COLLEGIVM.

Rerum Ianuensium hic ferme status est. Eorum, qui ad templum nostrum diuinarum rerum causa ventitant, concursus in dies augetur; Nostri autem ad iuuandos ciues primarios, qui in extremâ vitæ certamine constituti sunt, vel noctu adhibentur. Ad triremes præterea, & in publicum valetudinarium hospitalemq. pauperum domum, & in suburbia frequenter Christiani officij pietatisq. causa iunt. Noster concionator, cum se, ipso Bacchanalium die concionaturum edixisset, longe plures, quàm solescent, auditores numerati sunt: quod eo die, pluvio cælo, locoque tam longinquo valde mirandum fuit. Consultum etiam aliquibus est, quarum pudicitia in periculo venire videbatur. Vnus consilio nostrorum concubinam in uxorem duxit; Alter, concubina in matrimonium tradita, legitimis ipse nuptijs iunctus est.

COMENSE ET TA VRINENSE Collegium .

COMI vsitatis Societati muneribus res Christia-
na bene gesta est. Taurini mulier longa nobilis-
sima, etate, opibusq. florens, sanctissimam vitam nobis
auctoribus instituit. Multi nefarias passionibus com-
mutarunt, aut male parata restituerunt, in his quidam
aureos 300. Et eo amplius. Inter coniuges discordia
sublata; quarum una etiam venenum mariti necandi
caussa comparauerat. Matronæ nobiles duæ, ne flagi-
tium vulgaretur, partum sibi medicamentis abigere
constituerant, a quo scelere Nostrorum opera sunt ab-
ductæ. Adolescenti nobili ac locupleti loco, cum is
fortunas omnes suas obligurisset, Dæmon apparuit,
hortatusq. hominem est, ut expiatis criminibus seip-
sum interficeret, futurum enim ut ita moriens recta in
cælum proficisceretur. Is forte se ad Nostros contu-
lit, magnoq. cum labore ab ea mente deductus est.

— Vir truculentus Et ciuitati vniuersæ terribilis per nos
ad commodiores mores reuocatus est. Is cum sibi ab
Inimico strui necem cognouisset, re cum confessorio
communicata, armatus illi obuiam processit, manuq.
apprehensum in templum seduxit, ibi accidens ad ge-
nua supplex veniam petijt. ea re commotus inimicus
confessus est, se ad id facinus ab eius vxore inductum
esse, quæ videlicet in eo tantam morum mutationem
pati non posset. Vxori præterea iniuriã omnẽ condona-
uit, quæ etiã per eã occasionẽ, nostris confiteri cepit.
In Catholica fidei sodalitiõ septuaginta. circiter sode-
les nu-

*I*is numerantur, quorum pleriq. Doctores, Mercato-
resq. primarii sunt; bi octavo quoque die sacram Sy-
naxim obeunt: Pietatis, ut vocant, montem admini-
strant: eleemosinis quoq. quas ipsi inter se corrogant
(quingentorum fere aureorum quotannis ea summa
est) ijs subueniunt, quos precario victitare pudet. Por-
ro Dux nostræ Societatis favere maxime videtur. Col-
legio Vercellenst centum aureorum vestigal annuum
attribuit; idem ut alteri Collegio aureorum 400.
Prioratum a Pontifice Max. attribueretur consensit;
Taurinensi ite Collegio multas immunitates concessit.
Aduentus & Quadragesimæ temporibus nostram
concionatorem habere voluit: cumq. multis in lo-
cis sacrosanctas Quadragesimæ leges violari
cognovisset, ea de re gravissimas quæstio-
nes habuit; consilioq. cum suis inito,
ne in posterum id malum ser-
peret, diligenter provi-
deri iussit.

PROVINCIA VENETA.

VERSANTVR in Veneta Prouincia e Societate ducēti viginti sex, in decem loca descripti: Venetijs in Domino Professa sunt quadraginta, Nungularæ in Domino Probationis triginta, Patavi quadraginta, Brixie totidem, Mutina decem: Ferraria, Bononia, Parma, Verona, & in Foro Liuji, in his singulis vicenorum numerum fere non excedunt. Societatem ingressi sunt nouem. Mortem obiere quattuor.

DOMVS VENETA Professa.

Venetijs valde ex sententijs hoc anno administrata d nostris est; neque enim locus fuit vllus in vrbe in primis nobili ac celebri, quin aliquem ex nostris laboribus fructum perceperit. Generales confessiones auditæ permultæ, in his hominis cuiusdam valde impedita; cuius vitæ si singula persequi liceret, quamq. varijs artibus hominem, dum sese ad Deum confert, Dæmon sit aggressus; plerisque admirationem moueret: præsertim cum intelligerēt, hunc ipsum in eam

in eam tandem superioris vitæ detestationem diuina gratia, magnisque nostri Patris laboribus esse indutum; ut penitentiæ causâ durissimum vitæ genus sit complexus. Ad conciones frequentissimus est hominum nobilissimorum concursus: ipsoq. Christi Domini Natali die noster concionator in ædem D. Marci euocatus est, ut coram Duce, Senatuq. vniuerso concionem haberet. quare, quanti hominem facerent, demonstrarunt; cum ut manus ad eum potissimum deferatur, quem lectissimorum hominum existimatione, ceteris præstare fuerit iudicatum. Sanctissimæ Eucharistiæ sedes aureis mille fabricata est.

COLLEGIUM PATAVINUM.

Patauij Philosophiæ curriculum, Auditoribus circiter septuaginta, hoc anno primum institutum est. Sodalitas B. Virginis, quæ Doctoribus, & publicæ Academiæ Scholasticis constat, felicissimum plane pietatis cursum tenuit. Sodales in ea numerantur centum septuaginta spectati homines, quiq. magnos habent in virtutibus progressus. Hæretici duo sacrosanctæ Ecclesiæ reconciliati sunt, quorum alter adolescens erat oriundus à Germania, senex alter annos quattuor & septuaginta natus, qui annos quadraginta in hæresi fuerat. Hic damnatus capitis, dum omnia salutaria consilia obstinato animo aspernaretur; nocturna voce, quæ ipsius pertinaciam redarguebat, commotus, Sacerdotem nostrum iussit accersiri; cui confessus, Christi quæ præterea corporis particeps factus, ma-

E 3 gnam

gnam animi fortitudinem in illo supplicio perferenda
prestitit.

COLLEGIVM BRIXTENSE.

NEC Brixia deest Philosophiae curriculum, hoc
anno inchoatum; quo loco casus item conscien-
tiae explicari capti sunt. Ad conciones, quae tempora
Quadragesimae à nostro concionatore sunt habitae,
admirabilis fuit hominum concursus; ut nullius memo-
ria exstet. Concionatoris, qui eam urbe aequae tanta
frequentia & plausu sit auditus. Eandem populi ap-
probationem tulit alter in vicino oppido; ex quo in a-
liud inuitatus, à popularibus in turmas descriptis, qui
obuiam longe processerant, benigne exceptus, summa-
que gratulatione in oppidum deductus est. Post-
eaq. die licet profecto verba fecit ad populum, eumq.
Curioni, qui ob controuersias quasdam profectiorem
meditabatur, reconciliauit; Christianaeq. fidei rudimen-
ta tradendi consuetudinem inuexit. Brixiae item insti-
tutus coetus eorum est, qui in capitis condemnatos
omnia pietatis officia exhibeant.

COLLEGIVM VERONENSE.

IN carceribus inuisendis Verona opera praeclara
posita à nostris est, cum permultos ad ultimum
supplicium perferendum, & gratiam cum inimicis in-
eundam induxerint. Quidam ex presenti supplicio
desperatione concepta, iterum confessus, delicti ve-
niam

nam petijt; mortemq. forti animo subiit. Sacerdos in castrum suburbanum profectus, militum plurimorum septemmes decennesq. confessiones audiuit; tres legitimis inter se nuptijs coniunxit, qui decē annas in concubinato vixerant; multas discordias sustulit; egit præterea cum Castri Præfecto, ut mulierculam semoueret, quæ licentiore consuetudine quamplurimos in flagitia inducebat.

COLLEGIVM FERRARIENSE,
Bononienſe, & Foroliuienſe.

Ferrariæ Germanus adolescens ad Ecclesiæ Catholicæ gremium nobis auctoribus redijt. Bononiæ actum cum Episcopo est, ut ludi litterarij urbani lastrarentur; eorumq. magistri inducerentur, ut una cum litteris pietatem etiam puerorum animis instillarent. In Foro Liuij vnus ab ulciscendi libidine reuocatus est. Templo tectum præclaro opere cælatum laqueatumq. impositum est.

DOMVS PROBATIONIS
Nugularenſis.

Omnino diuinitus factum est, quo minus Nugularenſes Tirones, bis à scelestis hominibus igne in domum iniecto, omnes incendio conflagrauerint. Res gesta sic est. Grassabantur per finitima loca exsules rapinis, stupris, cædibus omnia replentes. Hi cum arcem Nugulæræ inuadere conſtituiſſent, (ingen

tes quippe ex illius expugnatione diuitias animo & spe deuorauerāt) à nostris ædibus (quo consilio incertum) facinus aggrediuntur. Itaq. noctu in struem lignorum, quæ eminebant è tecto, clam ignem iniiciunt; flammaq. auide concipiente materia, omnia deflagrassent, ni fratres duo, qui casu in hortos exierant, incendio conspecto, ceteros de præsentī periculo admonissent: sed adeo iam late, tecti parte consumpta, sæuebat incendium, ut nec plurimis ex arce & vicinis locis ad opē ferendam confluentibus, reprimi posset. Quare cum nulla iam in humanis remedijs spes reliqua esset, nostri sese in preces effundunt; à quibus P. Rector thecam, in quam Sanctorum reliquiæ incluse erant, in ignem fidenter coniicit, isque statim exstinctus est. Miraculum, qui aderant, exclamant; ipsamq. thecam, ne periret, per ipsas incendiorum ruinas querere constituunt, eaq. tam integra est inuenta, ut ne funiculus quidem, quo ex collo suspendebatur, incendio sit afflatus. Idem periculum, aut maius etiam adiere nostri, cum mense post, quattuor candelæ ardentes diuersis in locis inter sarmentorum multitudinem coniectæ sunt; sed perbelle cecidit, ut Nouitius illac iter facēs, cum inter rimas quid interlucere vidisset, ex superiorum dierum periculo suspicatus id quod erat, locum conscenderit, malumque nascens opportune discussit.

73

P R O V I N C I A

L V S I T A N I C A.

HABET Lusitania Societatis domicilia decem, in his transmarina duo, & vnā in Angolæ Regno Residentiam. E Societate numerantur tres et octoginta supra quadringentos, In Domo Professæ Vlisiponensi quadraginta quinque, in Collegio Vlisiponensi tres & quinquaginta, in Conimbricensi centum octoginta quattuor, Eborensi quattuor et nonaginta, Portuensi quattuordecim, Bracarensi viginti nouem, Brigantino viginti, Funchalensi in Insula Maderæ quattuordecim, tantumdem in Angrensi in Insula Tertia. In Angolana Residentia tres. Ad Societatem accessere sexdecim. Morte sunt erepti sex. Tertius tirocinij annus ex Societatis nostræ legibus in Conimbricensi, Eborensiq. Collegio institutus est; eoq. Sacerdotes aliquot docendi discēdiue muneribus perfuncti, enocati sunt.

D O M V S P R O F E S S A

Vlisiponensis.

VLisipone nostri ex instituto Societatis munera sane quam vtiliter exercent: nam confessionibus diuer-

*disersarum nationum audiendis, et iremitibus, et nos-
 comijs adeundis; eorumq. qui sunt in vinculis, non so-
 lum animis; sed etiam corporibus iuuandis diligenter
 dant operam. constat duobus mensibus, præter Quadra-
 gesimæ tempus, in eade nostra plus octo millia hominũ
 Christi corpus suscepisse. Concionum, quæ toto anno
 Dominicis, festisq. diebus habentur, fructus idem qui
 solet. declarat id tum frequentis populi concursus, tum
 insignes morum mutationes; cum plurimi quæ fraude
 acquisuerant, suis dominis reddiderint, inimicitias de-
 posuerint, honestamq. vitæ rationem instituerint. Unus
 quidem à concione tantũ ex commissis criminibus do-
 lorem cepit, ut ante sacræ crucifixi imaginem pro-
 cumbens, voto se obstrinxerit correcturum se mores,
 et quasdam peccandi illecebras vitaturum; ac non
 per confessionem rite crimina expiauerit. Alteri dimini-
 tus iniecta mens est, ut deleatis anteactæ vitæ maculis,
 certo se Religiosorũ ordini dicaret. quod cùm unum de no-
 stris Patribus exposuisset, ab eo petijt, ut sibi diem consti-
 tueret, quo peccata confiteretur. Pater diem Mercurij
 dixit: ad quam diem venit ille quidem, sed negavit
 se satis adhuc paratũ ad confessionem obeundam, itaq.
 in diem Dominicum reiecta res est; quo die subita mor-
 bo correptus, nondum expiatus vita decessit. Adhi-
 bentur fere nostri ad eos adiuuandos, qui vltimo
 supplicio afficiendi sunt; ex ijs tres, venia impetra-
 ta ab accusatoribus; laqueo sunt à nostris erepti. Tur-
 ca unus ad Christianam religionem adiunctus est. Qui-
 dam pro templo nostro inimicũ opperiebatur, ut egre-
 dientem sclopo interficeret; hunc Pater è nostris non
 modo*

modo à suscepto scelere renocavit, verum etiam vi-
 nian ab adversario peteret, induxit. Rex templum da-
 numq. nostram inuist, neque leuia erga nos beneuolē-
 tie signa exhibuit; nostrosq. concionatores interdum
 adhibere solet. Profecti sunt hinc in Indiam quattuor-
 decim, in his Sacerdotes nouem, quorum tres erant
 quattuor uxores. Professi, in naues quattuor (tot enim
 portus Lusitanensi soluerūt) distributi. Atq. optabāt
 nostri quidē, ut inquam paucissimas naues imponerē-
 tur, quo minus inter se distincti essent, sed nulla videli-
 cet nāis, nostris carere se passa est, quod negarent tā-
 longinquam et periculosam navigationem sine Sociorū
 operatuo tenere se possedq. litteris etiā ad Regē da-
 tis summa ope contenderunt. Maldinae insulae sunt
 ē regione Cocini (vndecim millū numerus earum tra-
 ditur) harum Regis filius, regni heres, qui cum patre
 Christiana sacra suscepit, in Lusitaniam venit hoc an-
 no cū Rege quādā consecutus, is apud nos diuertere
 iussus, omnibus hospitalitatis officiis adhuc tractatur. &
 nobis Henricus proximus Lusitanie Rex moriens te-
 stamento cauit, ut tum suo, tum Sebastiani Regis fra-
 tris filij demortui nomine, Hierosolymitanorum lo-
 corum vobis peregrinatio à duobus susciperetur, ūq.
 ut ē Societate essent, vehemēter se optare significauit.
 nimirum id Regibus de Societate optime meritis nega-
 ri non potuit. Quare mense Decembri Sacerdos vnus
 cum fratre, qui superioribus annis apud Mauros ma-
 guo Christianorum captiuarum bono, seruierat, litte-
 ris commendatitius, & comiteu liberaliter à Rege
 Philippo, qui id etiam ipse per se à nostris considerati
 instruit.

instructi, in viam se dederunt. Patres illi duo, qui captiuorum redimendorum causa, Algerim nobile Mauritaniae Caesaris urbem navigarunt, in ipsa navigatione cum his navis in Syrtes incidisset, magnum adliere vitae discrimen: apud ipsos vero Mauros diu multumque vexati, tandem 130. e servitute exemerunt; in his impuberes 90. quibus liberandis opera potissimum data est; magnaeque omnium gratulatione ad Valentiae Regnum appulerunt. Nostri cum Regi exposuissent, quam grauib. incommodis captiui apud barbaros premantur; eum facile induxerunt, ut 20. aureorum millia in captiuorum redemptionem daret: quo etiam nomine alius, Patris suasu, aureorum duo millia contulit. Christianae fidei rudimenta non in templis modo, sed per orbis etiam vicis publice decantata sunt: quoque res multitudini, quae ex omnibus compitis confluebat, gratior esset, doctiores praemijs donati sunt, et symphoniaci adhibiti. Haec Pater obiit, qui annos iam viginti condicionandi munere in hoc regno fungitur; idque tanta omnium approbatione, ut nulla sit parocia, quae huiusmodi spectacula non expetat.

COLLEGIVM VLISSIPONENSE.

VLISSIPONENSIS Collegij reditus aucti hoc anno sunt, villa per ampla, & utili d. semina primaria nobis testamento relicta: nouique Collegij edificatio tribus aureorum millibus valde promota. Eorum, qui nostras scholas frequentant, spe maior numerus existit; hi, quam egregia sint indo-

le vir-

Le virtuteq. præditi, vel unus declaravit, qui veterē Iosephi continentiam in simili periculo constitutus, illustri exemplo renouavit. Ab eis eades. mense Sextili representata est, Alberto Cardinali, ac tota fere Hispaniensi nobilitate inspectante; ea tum actionis venustate, tum ipsius apparatus magni. centia, omnibus accidit iucundissima; unum siquidem diadema, quod is habebat in capite, qui Deum Patrem agebat, aureorū 30. millibus æstimatum est. Qua in re illud argumento pæne comico accidit, ut, cum in tanta rerum preciosissimarum multitudine, gemma magni precij, & globulus ex unionibus furto sublata essent; fures ad eos ipsos, ea, vendendi causa detulerint, qui nobis mutuo dederant, itaque fraude patefacta, satis habuerunt, nihil seuerius in ipsos constitui. Saracenus claro apud suos genere locoq. natus, qui Sarisii Mauritania Regis filio, quo tempore is hac in vrbe versabatur, adhærebatur; Christianam religionem complecti decrevit. hūc Archiepiscopus ad nos misit, ut Catechismo rite institutus, sacro fonte in ade nostra lustraretur.

COLLEGIUM CONIMBRICENSE.

Conimbricense Collegium, dum omnia circum pestilentia populatur, insigni Dei Opt. Max. beneficio non attigit, neque eo tempore quidquam domi de litterarijs exercitationibus, disciplinaq. intermissum est. mense Aprili, vi morbi sedata, publicæ scholæ reuocatae sunt, maiore hominum letitia quam frequentia: qui numerus æstiuus ferijs transactis, multo opinione homi-

hominum maior fuit, & bi vicinia in oppida liber exeat.
 us patuit, triginta circiter dimissi tum concionando,
 tum Christianam doctrinam docendo, vberes fructus
 — retulere. Cuiusdam honesto viro duo fuerant filij, Borum
 alter natus maior, litteris bene instructus, in quo paren-
 tis spes omnes posita exant, cum interfectus esset, nu-
 quam, ut in gratiam cum inimicis rediret, pater exora-
 ri se passus est. Esce nondum obducta cicatrice, alter
 filius, & subita morbi ad extremum vitæ deducitur. Sa-
 cerdos e Collegio nostro, qui morientis confessionē ex-
 piam, atque in extremo certamine confirmet, evocatur;
 is facile adolescentem induxit, cum ut ipse fratris cæ-
 dem condonaret, tum ut id etiam a patre impetraret.
 Itaq. adolescens interruptis ac morientibus vocibus
 patri significat, unum esse, quod ultimam ab eo petat in-
 vita, neque fas esse, ut id sibi negetur. per hanc, inquit,
 horā, in qua sum constitutus, ac per eam, quam a Deo
 spero veniam; rogo te, pater, ut is ignoscas qui fratrem
 meum interfecerunt. Pater inopinata postulatione per-
 cussus, cum hinc filij demortui memoria, illinc filij mo-
 rientis precibus in contrarias curas distraheretur, ni-
 hil aliud respondit, nisi fiebat. Sacerdos ubi hominem
 commotum vidit, ad pedes accidit, tandemq. impulit,
 ut omnia condonaret.

COLLEGIUM EBORENSE.

E Borensium Discipulorum mirus est in suos Præ-
 ceptores amor & observantia; Theologiæ Docto-
 ri, qui pestilentie tempore pro cunctis salute obierat,
 ipsi

ipſi Auditores, ſumma grati animi ſignificatione, publice in tēplo nōſtro parentarunt. Vnus e noſtris, quo die de dānatis Hæreticis publice ſentētia pronūciatur, frequēti grauiſſimorū hominum conſeſſu concionem habuit; quod munus ab Vliſiponēſi Archiepiſcopo, Inquiſitore maximo Societati per litteras fuerat commiſſū. Cui ſi benignitas in nos non ſuit obſcura; vnus enim vi- nēs aureos 600. nobis dedit; alter moriēs 500. legauit. Aliquot è noſtris in vicina oppida dimiſſi ſunt; vnus à Brigantiæ Duce euocatus, vt Aduentus tempore concionaretur: duo alij vt idē munus obirent, Pacemiliā profecti: Alij Beneuentum. Eboracūſis Archiepiſcopi rogati miſſi; quo in oppido, quod peſtilentia metu deſertum a Parochis eſſet, egregiam noſtri operam in Sacramentis adminiſtrandis, mortuis efferendis, agrisq. iuuandis collocarunt. In alio etiam oppido eadem contagione laborante, noſtri Sacerdotis hortatu inducti ſunt locupletes, vt tenuioribus ſubuenirent; honeſtiq. adoleſcentes operam ſuam ad humanda mortuorum corpora ultro conferrent.

COLLEGIVM PORTVENSE.

VRbs etiam Portuenſis communis peſtilentia male valde afflicta eſt: ſeptem hominum millia octo menſium ſpatio lues abſumpſit; in his duos Sacerdotes e noſtris, qui ſuum ſtudium affectorum animis corporibusq. iuuandis dicauerant; nā à ceteris, quæ Dei benignitas eſt, morbus abſuit. Hoc tempore duo è noſtris ara plicatili exſtructa ſacra facere, Chriſti corpus adminiſtrare, infantes baptizare, diſcordias ſedere, phar.

re,pharmaca, & alia medicamenta diuidere, omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucrifaciant. quos cū aliquando inter languentium turbas discurrentes Tribunus uidisset, cum reliquos fere Sacerdotes contagionis metus ex urbe expulisset; ad ciues conuersus, En, inquit, i, quibus in recipiendis tam difficiles se se maiores uestri præbuerūt: ecquod aliud habetis nūc in extrema miseria perfugium? Octauus agebatur mensis, nec morbi uis remittebat: quare inopes auxilij humani ad Deum & uota uertuntur. Ciues imaginem crucifixi præferentes, ad montem usque non longe positum, in quo erant affecti, supplicantes prodire. Vbi ad montem peruenit, cruce conspecta, omnes in genua prostrati, summis lacrimis & eiulatibus ueniam iræ celestis, finemq. pesti exposcunt. Pridie illius diei, qui sacer est D. Ioanni Baptiste, quem tutelarem diuum Ciuitas præcipua pietate colit, sedata lues, non frustra supplicatū ostendit. Res miraculi loco habita, ipsiusq. diui meritis adscripta.

COLLEGIUM BRACARENSE.

Concionumstrarum, quæ toto anno habentur, insignis fructus est. unus, ut ceteros taceā, ita concionatoris uerbis commotus est, ut non solū crimina sit confessus, uerū etiā religiosæ uitæ se se consecrare statuerit, remq. familiarem in pauperes cœperit erogare. Archiepiscopus Bracarensis, qui nunc Episcopatu se abdicauit, in ijs comitijs, quæ ab Rege habita sunt, cum de Collegiorum nostrorum redditibus ageretur, Societatis

satis defensionem suscepit, ut diceret se, cum primum in suam diocesim venit, eā offendisse instar situlae septā undique, et vestitam nepribus: nunc quidquid sit aut in Sacerdotibus eruditionis, aut in adolescentibus humanitatis, aut denique in civibus pietatis, id Iesui Societatis Collegio secundū Deū acceptum referre. Duo hinc ē nostris, cum vicinum in oppidum excurrissent, ministeria Societatis magno cum popularium fructu obierunt. multae generales confessiones audita, etiam eorum, qui ipsos viginti annos nunquam faciebantur. Libertus, qui inique servituti erat addictus, in libertatem restitutus est.

COLLEGIUM BRIGANTINUM.

Collegio Brigantina cum pleraq. cum alijs huiusce Provinciae Collegijs sunt communia, tum illud proprium, ut discordias, quae plurimae gravissimaeque in hac civitate existunt, sedet atque componat. Miranda Episcopus, cuius in ditione Brigantia est, cum primum in hanc urbem venit, ad Collegium nostrum se contulit, atque a nostris tum oratione in templo, tum dialogo in Collegij atrio honorifice exceptus est. Is instituit, ut Kalendis Ianuarijs ab universa civitate ad templum nostrum supplicatio sollemnis haberetur, quo etiam die rem diuinam in aede nostra fecit. Discipulorum nostrorum, quorum numerus valde est auctus, egregia virtus est; hi cum diuturna siccitate valde laboraretur, confessione sacraque Eucharistia rite obita, se ipsos acriter cadentes, supplicationem ha-

F

buerunt

buerunt, quæ tantus est nostris ad populum concionem
habuit, magnosque animorum motus extrinxit. Con-
tionesq. eodam die nubibus, magna vis imbricem decidit.

COLLEGIVM FVNGHALENSE.

Magna est Funghalensium civium de Societate
nostra opinio. Eorum liberalitas cum alias,
tam hoc anno valde fuit illustris, nam Crucifixi tabula
miro artificio picta dono data est, quæ plus 200. au-
reis stetit, alia item data est D. Iohannis Evangelistæ
tabula, cui templum hoc est dicatum, & paræ præterea
argentea specularibus illuminata, in qua Christi cor-
pus adseruetur, aureis ducendæ templi, vestis quo-
que sacra textili argento donata, hæc aureis centum
æstimatur, alia item serica, præterea sex ad iram con-
legendæ bombicino opere, & una ad suggestum con-
nectendæ. Hæc à civibus in nosros, illa vicissim à
nostris in civis profecta sunt. Contiones cum in ade
maxima, tum in alijs Insulæ parocjis Episcopi roga-
tu, magnosq. animorum motus habuit. quo die de exre-
mo iudicio verba facta sunt, tantus ardor exstitit, ut
nocte, quæ consecrata est, gemitus & flagra seipsos
per orbem diuerberantium exaudirentur.

COLLEGIVM. ANGRENSE.

ANgrense Collegium in Insula, quæ Tertia dici-
tur, positum est; ibi nostrorum hoc anno pa-
tientia valde est exercita. Nulla fere ciuitas arden-
tius

flus nostra memoria Societatem expeririit; maioreq;
benevolentia quondam suscepit & coluit: nūc autem
hac Reip. conuersio tantam animorum commutatio-
nem attulit, ut nostri domi obfessi, nusquam pedem ad
Societatis munera exercenda efferre possint. Sed ne-
que parietibus vitam satis tuentur: igitur enim a mili-
tibus insentatus frequenter est, eorumq; furorem, &
flammas, Prætor urbanus vix a nostris remotet. Idq;
non ciuium quidem in nos odia & malivolentia, sed
magis ducum ipsorum instinctu & imperio. Tantę
autem commutationis causa illa una fuit, quod cum
reliquum regnum in Philippi Regis potestatem venis-
set, & hæc una insula eius imperium detraheret; no-
stri sese æquos præbuerint; neque suum in re tanta ini-
diciū interponere voluerint. Sunt tamen etiam hunc
aliqui, qui susceptum a principio amorem & beneuo-
lentiam diligenter seruent; his a magistratu commis-
sum est, ut quæ ad vitæ tolerandā necessaria sunt, his
ad nos singulis hebdomadis deferant. Pater vnus, qui
Angrensem Episcopum suam diocesim obeuntem co-
mitabatur, cum duobus fratribus in Insula D. Micha-
elis substitit; ibiq; Societatis muneribus ex instituto
exercendis sedulo vacat.

ANGOLANA RESIDENTIA.

A Ngola Regnum est in extrema ora Aethio-
piæ positum. in eo de nostris versantur tres,
qui tum periculosis morbis, tum alijs difficultatibus va-
rie omnes hoc anno sunt exerciti. Sed eos videlicet

consolatur certa spes, quam ex *Æthiopum* conuersione capiunt; neque enim latiores vnquam aut vberiores fruges ager ille attulit; superiorumq. annorum sterilitatem & inopiam, presentis anni messis impendens etiam refarsisse visa est. Ad eam rem momenti plurimum attulit victoria, quam de *Angola* Rege *Lusitani* adepti sunt: quamquam ea victoria magno illis stetit, neque euentu magis dubio pugnatum vnquam est. Initio enim morbus quidam inter *Lusitanos* vulgatus, maiorem ex eis partem extinxit: & auxilia, quae *Congi* Rex *Lusitanis* mittebat, ab hostibus caesa sunt. quare animis corporibusq. egri *Lusitani* obsidionem vix sustinebant. Interea *Lusitani*, qui in *Loanda* insula sunt, de suorum periculo certiores facti, auxilio ciuibz veniunt. Horum aduentu, obsessis tantus animus accessit, vt subito eruptione facta hostem procul summouerint, atque ab eo die belli se fortuna ad *Lusitanos* conuertit. Dies erat ille *Natalis* idem *S. Ioannis Baptistæ*, quem custodem ac praesidem equitum precipua religione *Lusitani* colunt. itaq. ob eius diei victoriam portus ille *S. Ioannis* nominatus est. Maxime autem insignis fuit obsidionis tempore, *Lusitanorum* militum pietas & religio; qui numquam in aciem descenderent, quin ab vno de nostris Sacerdote criminibus expiati, de eiusdem manibus sacram *Eucharistiam* susciperent: idem Sacerdos militibus, tempestiuis cohortationibus animos addebat, ac pro eisdem sacrum *Misse* quotidie faciebat; edixitq. vt *Christi* uni omnes, qui aderant, quinquies singulis diebus templum adirent, Deumq. pro victoria suppliciter precarentur.

Quid

Quid igitur mirum Lusitanos ijs. præsidijs superiores fuisse? Secundis enim aliquot inde præ alijs factis, tertia nobilitatis Angolana pars in Lusitanorum se potestate fore dixit; ac Songa Regis Soter præcipua auctoritate, prudentiaq. vir, cum filio natu minore, alijsque regni proceribus ad Christum conuersus est. Songæ de Prætoris nomine, qui eum de baptismo suscepit, Pauli nomen est inditum. Additus est etiam regij arcus honos; quo, gentis ritu, Dux Aethiopum crearetur; permisumq. ei, ut coram Prætoribus sella tapetibus ornata in posterum vteretur. qui honos apud Aethiopes maximus, ei hætenus vni à Lusitaniæ Regibus delatus est, qui primus ex Congensi nobilitate Christiana sacra suscepit. Dici non potest quam multorum studia hæc Pauli conuersio mouerit: sed operariorum inopia satisfieri omnibus non potest. Angolæ finitimum est Congi Regnum, cuius incolis anno M. CDXCI. Ioanne II. Lusitaniæ Rege, Christi fides ac religio à Lusitanis illata est. Magna porro est in eo Regno operariorum penuria; cum enim oppida numerentur 30. millia, Sacerdotes decem, ad summum duodecim sunt in vniuersum. quo fit, ut maxima inibi sit rerum diuinarum ignorantia; Interrogati quippe incolæ de religione fideq. illud vnum. respondent, sal comedimus, propterea quod Ecclesiæ Ro. ritu ijs qui baptizantur, sal in os inferatur. Itaq. cum ad illud regnum Sacerdos vnus è nostris grauissimis de causis profectus esset; per eam occasionem Aethiopes baptizauit 1557. Alter item Sacerdos in vicino pago circiter 400. vno die sacro fonte lustrauit, Idola plurima euertit, Chri-

Stique Crucis trophæa constituit. Alterius pagi princeps vir idolorum signis diffringendis mirifice delectatur, quod ea re una, scitatis tempore, tempestiuos imbres impetrare soleat. id quod eo magis mirum est, quod effusus imber, cum eius campos irrigauerit, vicinorum agros, qui idola demoliti non sunt, non attingit. Reperiuntur in eo tractu fluuiatiles equi elephantorum magnitudine, aliqui etiam superiores, terra pariter ac flumine infesti, lintres enim dentibus calcibusque subuertunt; atque in terram exsiliences omnia cadibus complent. Unus ex his equis, cum ad eum pagum, cuius modo memini, peruenisset, ab Christianis facillimo negotio peremptus est, stupentibus maxime incolis, quod non nisi magna cum suorum cade, huiusmodi belluas conficere ipsi soliti essent. Hæc.

Aethiopes cum vident, mirantur videlicet, & incipiunt credere magnum quid esse Christianam religionem; multiq. iam ad eam animum adiecerunt.

INDIAE ORIENTALIS

PROVINCIA

INDIAE Orientalis Provincia om-
nium, quæ sunt in Societate, vastissi-
ma est. in ea numeratur Collegia octo
in xniuersum, locorum spatij valde
inter se disiuncta, Goense, Salsetta-
num, Bazainense, Cocinense, Malacense, & quæ in
Iaponis insula sunt inchoata, Bungense, & Sunaense.
Residentia propriæ ac distinctæ octodecim sunt, Chau-
lana, Bandaracensis, Tanaensis, Damapensis, Cowlana
cum ora Travancori, Punicalensis cum ora Pescariæ,
S. Thomæ, Amboinensis cum Malucensi, Sinensis in
Machione Lusitanorum vrbe: octo præterea in Iapo-
ne Meacensis, Cocinocuensis, Firandensis, Nagusaquē-
sis, Omurensis, Cuciana, Facatensis, duæque Amangu-
tienses. His addi potest Residentia Aethiopie, &
Missi nostrorum in Regnum Achebar, qui vulgo
magnus Magor nominatur. Sunt præterea minores
aliæ Residentiæ in India, vix æ prædictis Residentijs
Collegijsue distinctæ; multique item è Societate sunt
per huius Provinciae regna dispersi, de quibus singulis
suis locis aliqua perstringetur. In his omnibus locis So-
ciorum numerus est ducentorum octoginta septem. Socie-
tati nomina dederunt 13. præter eos, quos in Iapone

38 INDIA ORIENTALIS

in Societatem admissos auditum est. Vita migratoria novem.

Ex ijs nauibus, quae e Lusitania soluerunt, tres, in quibus Franciscus Mascarenas Prorex vehebatur, Goensem portum incolumes tenuere; quarta 16. kal. Nouembr. ad Cocinum appulit. Classem nonnihil morbi afflixerant, qui ministerijs inuicem & contagione per confertam in naues multitudinem vulgati, nonnullos extinxerunt. Ea res nostris (quattuordecim enim in quattuor naues distributi, profecti sunt) magna ad omnem patientiam & caritatis officium materia fuit; illudq. omnium iudicium fuit, multo maiorem stragem futuram fuisse, nisi nostrorum diligentia & curatio praesto fuisset; quamquam ne ab ijs quidem morbus ab fuit; varie enim omnes & periculose aegrotarunt, verum Dei benignitate ex morbis omnes emerferunt: vnus P. Franciscus Martinez in ipsa navigatione mortuus, portum, vt speramus, Goensi multo meliorem tenuit. Barbarorum conuersio bene succedit. tria circiter milia baptizati sunt: plurimi Christianis adhuc praecipis imbuuntur. qui numerus longe maior fuisset, nisi dissensiones, quae inter huius regionis Principes existerunt, Euangelij promulgationem impedissent.

COLLEGIUM GOENSE

Alit Goense Collegium 103. e Societate, qui tum in Christianis in officio ac fide retinendis ac promouendis, tum in Ethnicis ad Christi cultum traducendis, diligenter inuigilant. Confessio & communio in templo no-

plō nostræ ita frequens est, ut festis diebus, præcipue vero iubilæi tempore, communicantium capita censa sint duo millia. Dimittuntur Nostri in varias vrbis regiones, qui seruitiorum, & eorum, qui carceribus detinentur, confessiones audiant. curatūq. est, ut in ipso carcere sacellum edificaretur; in quo ad vinctos singulis diebus Dominicis rem diuinam nostri faciunt. Quadragessimæ tēpore singulis diebus Veneris concio in tēplo nostro habetur, ad quam magni sexus viriusq. concursus sunt: hebdomadæ autem sanctæ ferijs, etiam supplicantes seseq. diuerberantes, magna cum religione sub vesperam homines prodeunt. Sanctorum festos dies singulari caerimonia & apparatu celebrantur, tum quod ea ratione Neophyti in suscepta fide magis confirmantur, & paternas superstitiones dediscunt; tū vero quod ethnici huiusmodi spectaculis confunduntur, & vnā Christianorum religionem veram esse coguntur fateri. Dominicis diebus quindecim aut viginti è nostris in paræijs populo catechismum tradūt; semperq. per eam occasionem ethnici aliquot in Christi rete compelluntur. Duo viri nobiles cum grauissimas inimicitias inter sese exercerent, odijs depositis mutuam beneuolentiam susceperunt; eorumq. alter, qui fecerat iniuriam, veniam ab aduersario supplex publice petijt.

Baptismi hoc anno inter ceteros habiti sunt duo cū apparatu magnifico, primus quidem in Goano Collegio D. Pauli Conuersionis die capitum 400. alter in oppido S. Laurentij tribus ab vrbe Goa passuum millibus, ipso Martyris die candidatorum 650. Apparati sunt autem baptismi quam amplissime; quo Indi, qui valde
exter-

externa caerimoniarum specie capiuntur, veteres ritus ac superstitiones non desiderent. Sub signis omnes, recētibz vestibus induti, quas nostri ex elemosinis conficiendas curarunt, cum tibiarum tubarumq. cantu, ramos palmarum tenentes, agmine composito prodire. Baptizatos susceperē nobilissimi quique; qui etiam honoris & benevolentiae causa, sua Candidatis nomina imponere. Præter hos, priuatis baptismis 200. circiter Instrati sunt. Datur autem opera diligentissime a nostris, ne cuiquam Christiana religio fraudi sit; id quod facile Gubernatorum pietate ac religione consequuntur, qui Neophytis habent honorem, publicaq. ijs munera credunt. quod Christianam rē non mediocriter adiuuat: propterea quod Indorum gens ambitiosior est, statimq. ad earum rerum studia accenduntur, quæ apud ceteros esse in honore videntur. Rex Catholicus Neophytos duos ex Indica nobilitate Christi Commendatores creatiit; quæ res dici non potest, quantum vel populares lætitia affecerit, vel ipsos ad Christianæ fidei propagationem excitarit. itaque eorum alter, Cocino veniens Regis Malauarum nauim incendit: ac modo nauibus quinque præfectus, eo animo soluit ex hoc portu, vt aliquod egregium facinus in Infideles edat.

Ex hoc Collegio Aprilī mense in Iaponem profectus est Sacerdos vnus comite fratre quodam. Alij duo Patres, frater vnus ad Malucū sunt dimissi: qui enim anno superiore eo profecti sunt P. Georgius Fernandez, & Gomez Damaralius, in portu, dum confessiones audiunt, ab Tais Christianorum inimicissimis inter-

interfecti sunt. In duobus item castris vicinis à duobus Patribus, totidemq. fratribus, res Christiana bene gesta est. Choranum proxima insula est, in ea visitur nostrorum Residentia, qui eam vineam sane fructuosam colunt. Prope Collegij Suburbanum Ecclesia est S. Annæ, hanc olim nostri administrarunt, multiq. adhuc supersunt, qui à nostris ad fidem sunt traducti. Huius curam denno suscipere, cum Sacerdote careat, summis Senatus precibus coacti sunt nostri, qui eam magno religionis incremento procurant.

DOMVS ROSARI.

Rosarij Domus anno superiore coemptis aliquot ædibus concinnata est. quæ, cum celo sit valde salubri, soloq. amæno, ijs valde etiam commoda erit, qui affecta valetudine eo se receperint. Hæc Domus mense Februario habitari primum cœpta est, duodecim è nostris in eam profectis; in quos valde fuit insignis civium liberalitas; unus 1200. pardalos (monetæ genus id est) testamento reliquit: magna item pecuniæ summa in domus ædificationem deposita est. Neque vero minor fructus ostenditur; restitutiones enim multe factæ sunt, etiam à Saracenis Ethnicisq. in his aliquot duum millium pardalum; alijsq. præterea Societatis muneribus Christiana religio promota est.

COLLEGIVM SALSETTANVM.

Degunt in Salsettano Collegio de Societate 14. qui sex in Ecclesiis, quæ in eo agro sunt, munerantur.
ra 50-

ra Societatis administrant. Eius Collegij fructum non mediocriter impediunt bellici tumultus, qui superioribus annis ijs in locis excitati sunt; per quos tumultus, Collegium ipsum nonnullam suorum vectigalium fecit iacturam. Missus est ad res componendas à Rege Dux quidam, cuius prudentia, & auctoritate omnia in pristinum statum restitutum iri speramus. In castro, cui Rachol nomen est, templum hoc anno exstrui coeptum est forma pulcherrima. quod quoniam ex lapidibus calceq. in ijs partibus primum est edificatum (cetera enim haftenus ex lignis paleisq. terebantur) pacem ac tranquillitatem Christianorum rebus in posterum ominamur: die Niuium, res diuina in eo sollemni ritu caerimoniaq. peracta est. In ea regione conuersiones quaedam Gentilium exstiter mirabiles, quae exacta iam aetate ad id vnum reservari videbantur, ut Christiana sacra susciperent. itaque aliquot baptismo abluti vita illico discedunt, Iesum in extremo spiritu pronunciantes. Anus quaedam annum agens nonagesimum ad nostros venit baptismum petens; quae pro capiti articulos fidei edocta, baptizataq. biduo post migravit ad Dominum. Alter è nostris Sacerdos, cum in agro Gentili cuida barbarorum confutaret errores, ac caelestis gloriae felicitatem exponeret; permotus ille concipit vehementer petere, ut nulla interposita mora baptizaretur: quod vires sibi sensim deficere, ac vitae suae finem diceret instare, itaque pro tempore instructus ac baptizatus illico mortuus est. Idem Sacerdos iter faciens in anum incidit via labore defessam. haec Patri per interpretem interroganti quanam esset; respondit num-

dit numquam se alias oppido egressam, tunc vera interiore quodam animi impulsu actam cogitasse Ecclesiam adire, ut ad Christi familiam aggregaretur, eaque cogitatione magnam menti sue iniectam latitiam: verum ex lassitudine institutum iter se persequi non posse, id audiens Pater edisserit mulieri fidei capita, & salutari aqua perfundit. mulier paullo post pie admodum defuncta est. Alia mulier in Saracenorum terris cum marbo laboraret, consequendi baptismi causa, Salsettum petere constituit: cum autem propter virium infirmitatem ad Ecclesiam accedere non potuisset, unum ex nostris evocavit, a quo baptizata tertio die discessit è vita: Hec igitur, aliaque his similia quotidie accidunt permulta, ex quibus liquido constat quam Deus non sit acceptator personarum, quaque incomprehensibilia sint illius iudicia. Præter eos autem, quos in S. Laurentij oppido sacro fonte renatos esse dixi, Catechumeni supersunt 600. qui Christianis præceptionibus ad baptismum rite suscipiendum præparantur. Margani publicum valetudinarium est, ei Rex vectigalia attribuit, quæ satis sint ad ægrotos 300. alendos: multiq. Gentilium, cum eò curandi corporis causa se recepissent; per eam occasionem, ad Christi cultum inducti sunt.

COLLEGIVM BAZAINENSE.

BAZaini de Societate 15. versantur magno cum rei Christianæ adiumento. in Christi enim fidem venerunt 200. alijq. multi Christiana Catechesi erudiuntur;

diuntur; ad quos abeundos aurei 250 sunt à Rege attributi. Concionum confessionumq. fructus idem, qui solet. multi fraudatam pecuniam reddiderunt; in his aliqui pardalos 1000. inter multos conciliata pax. Quidam cum facinus capitale perpetrasset, metu supplicij ad Saracenos perfugit: is vi retractus capiteque damnatus, Patrem insit accersiri, magnisq. contritionis signis generalem vitæ confessionem peregit. Missiones due factæ sunt in castrum, quod de monte Asserano est situm; ubi res Christiana bene gesta est.

TANAENSIS ET BANDORENSIS

Residentia

IN Residentia Tanaensi quattuor è nostris commorantur. hinc Residentie alie due sunt annexæ, quarum una est in S. Trinitatis vico; altera in oppido Conditonensi S. Ioannis, in his singulis bini habitant de Societate. omnes autem in iisdem occupationibus æque Christianos atque Ethnicos iuvandi laborant. Ad Christum accedere octoginta.

Bandora paruum oppidum est non longe ab vrbe Goa; in eo quattuor è nostris versantur: qui in oppidanorum salutem toto pectore incumbunt. itaque tribus baptismis plus mille Christiani facti sunt; neque iam in eo oppido ullum veteris superstitionis vestigium apparet. Huius rei famam in alia mediterranea oppida penetrasse; magnosque animorum motus concitasse cognouimus.

R. E.

RESIDENTIA DAMANENSIS,

Residentia Damanensis septem habet è nostris. Ista fore muneribus occupator septuaginta ad Christi fidem sunt conuersi, in his mulier benefica, quæ morbo adinducata, ut baptizaretur, efflagitauit, ac supplicium spei plena forti animo pertulit. Templum omnium pulcherrimum, quod superioribus annis ex elemosinis edificari fuerat cœptum, hoc anno ad rectum perductum est: in cuius edificationem non Christiani modo, sed ipsi etiam Ethnici multas eleemosinas contulerunt, in his vnus 200. pardalos. Templum ipsum 11. millibus Virginum dicatum est, in quo sacrosanctum vnus ex illo munero caput d. R. P. Generali missum, cum sollemni ritu ac cerimonia collocatum est. Denique illius ciuitas festum ac sollemnem esse decreuit.

In Residentia Chaulana sunt è nostris quattuor. Templum ex ædificatum est commodum, in cuius constructionem 1400. aureorum sumptus facti sunt. Emptus est hortus præterea, & fundus quidam, in quo domus nostris ædificetur in ea ciuitate, quod Indis potius sit ingens multa è re diuina geruntur. Piratæ aliquot capti, capiteq. damnati Christianam fidem susceperunt.

COLLEGIVM COCINENSE.

Constat Cocinense Collegium Socijs septedecim. Ad quas concionum sacramentorumq. causa concurrunt.

curritur. Communicantium numerus maiore utriusque parte 500. fuit, confitentium etiam maior: precipius vero festis 700. circiter in aede nostra sacram Eucharistiam susceperunt. Maxima autem hominum multitudine ad nostrum templum confluit anniuersario Beatae Mariae Virginis die (is incidit in ante. diem. 15. kal. Ianuarij, nostrique templi precipuus est) quo die non-genti sacram synaxim obierunt: longe plures confessi nostris, in alijs templis communicarunt. Quadragesimae tempore Dominicis diebus Christiana doctrina sermone explicatur; magnusque fructus ex eorum confessionibus perceptus est. Multis digitis in rixa fuerat praecisus; quamobrem eadem, atque alionem modis omnibus anhelabat, is nostris confessus, ita mutatus est, ut aduersarium conuenerit ipsemet, reum se fecerit, culpamque deprecatus sit. Duo inter se coniugia iuncti, animis dissidentes ad concordiam traducti sunt, alter a nefaria ecclesiastica persona nocendi voluntate deductus est. Vtr princeps morti proximus, vnum de nostris Sacerdotibus vocari iussit, in cuius manus totum se tradidit, ut maiore cum luce ab eo in ijs, quae ad animi salutem pertinent, regeretur itaque cum die quinto mortuus esset, magnam ex ordine, quo ille sua composuit ante mortem, populo admirationem reliquit. Cuius benignitas in nos valde fuit hoc anno illustris, quae 1260. Pardalum res alienum est dissolutum. Ad sacram quoque vestem conficiendam, 1300. Pardali erogati sunt; cuius vnum manuprecium 600. Pardalis aestimatur (quamquam id quidem gratis constabit) praeter ea, quae Sodalitati, quae in aede nostra instituta est, do-

est, donata sunt; quæ summam excedunt ferè 300. Par
dalum. Cum navis quædam è Lusitania tempestate ad
eas oras appulisset, nostri ad littus prodierunt excipien-
dis ægrotis, & ad hospitalem domum deferendis. quò
exemplo commoti ciues in partem Christiani officij ve-
nerunt, ac certatim, tum humeris, tum sellis ægrotos
ad valetudinarium deportarunt; ad quos etiam alen-
dos multæ eleemosinæ corrogantur. In hac autem re
maxime exstitit discipulorum nostrorum plena pieta-
tis sedulitas; qui officium illud cum ceteris obijisse non
contenti, quotidie valetudinarium adibant, ut duos Sa-
cerdotes de nostris, qui in ipso valetudinario ægrotorū
caussa domicilium habebant, in ægris ministrando iuua-
rent. Et vero nostrorum discipulorum in omni Chri-
stiana virtute spectatum studium est; eorum multi ad
varias religionum familias sunt aggregati. duo ad So-
cietatem transierunt. Ii 300. in vniuersum ferè sunt,
quattuor in classes distributi; in quarum prima & alte-
ra docetur Humanitas, in tertia Arithmetica, in quat-
ta Abecedarij numerantur. Illa vero re Collegij huius
narrationem concludam, quæ primo loco poni debuit;
in ethnicorum conuersionem nostri sedulo incumbunt,
atque in æde nostra baptismi aliquot ingenti pompa
sunt celebrati, in quibus quinque sexue suere viri prin-
cipex; reliqui plurimi in diem S. Iacobi dilati sunt.

RESIDENTIA S. IACOBI.

S. Iacobi Residentia ipsi Collegio Cocinensi subiecta
est, duosq. habet è nostris, qui tum in ethnicis con-
uer-

G

uer-

uertendis, tum in Christianis confirmandis operam na-
uant egregie. Ipso die S. Iacobi 1500. in ade nostra ba-
ptismate lustrati sunt; anno autem insequentem multos
etiam plures futuros speramus. Multi enim ex ethni-
cis baptismum efflagitant; quos interea spe sustenta-
mus, dum rei maturitas adueniat. Vnius tamen puel-
le baptismus nullo modo differri potuit; quæ quoniam
miraculo ad Christianam fidem perducta est, paucis re
exponam. Ethnico cuida in primis nobili filia nata est
oculis capta, quorum concava informis caruncula ex-
pleuerat. id cum parens vidisset, ac pro ea, quam cum
Christianis habebat, consuetudine, multa supra naturæ
vires, Christi Dei nostri ope facta olim audisset; vovit
curaturum se, ut filia baptizaretur, si oculorum visus
datus illi esset. voto facto visum puella recepit. Cum
autem pater sequebatur cunctando, voti fidem exsoluere
negligeret; filia subita vi morbi correpta ad vitæ finem
perducitur. Tunc pater in voti neglecti memoriam ve-
niens; votum iterum nuncupavit; filia se baptismum
non ultra dilaturum. Itaque duplicis voti damnatus
pater, filiam ad templum deduxit; eaq. summa omnium
gratulatione baptizata est. In eam vero curam maxi-
mè incumbunt nostri, ut qui iam Christiani sunt ita vi-
uant, ne in eorum vitam Ethnici iure offendi possint.
qua in re Deo iuvante non nihil effectum est. Vnus
etiam vir nobilis monitus à Confessario, redditus quos-
dam lege ab ipso possideri non posse; in Confessarij se
potestate futurum dixit, quod eo magis mirum videri
debet, quod natio hæc in uniuersum lucro maxime ad-
dicta est. In vicina quoq. loca subinde excurrunt nostri
magno

magno Christianorum, qui in his partibus, bono. Cum enim
 in Ethnicis misti iuvant, eorum fidei puritati barbarorum
 consuetudo obest plurimum. Quo fit, ut infantes
 multi parentum incuria non baptizentur, parentesq.
 ipsi ad Ethnicorum ritus superstitionesq. delabuntur.
 Hæc tamen difficultates Dei gratia paulatim tollun-
 tur. institutum est enim, ut Christiani omnes mensibus
 singulis ad nostrum templum veniant; ex quibus se
 quem nostrum sese Gentilium caerimonijs admiscuisse
 compererint, is poenas, quas videtur, imponant, quas
 ipsi poenas æquo animo, suorumq. scelera deestatio-
 ne suscipere videntur. Eius regionis Rex, Nonembri
 mense permisit, ut non longè à nostrorum Residentia
 templum edificaretur. idem populi potestatem fecit,
 ut Christiana sacra, qui vellem, amplecterentur, no-
 stris etiam, ut in Christianos illos animadverterent, qui
 Christianis legibus non viverent. Aliud præterea tem-
 plum S. Andreæ, tum Christianorum, tum Gentiliumq.
 ipsorum liberalitate constructum est, atque in eo sum-
 ma Christianorum lætitia, barbarorum confusione rex
 diuina nunc primum facta est. Multi Gentilium eo
 commoti spectaculo ad Christum conuertere coeperunt.
 Christiani vero, qui vel occultè barbarorum supersti-
 tionibus fauebant, vel Christianam religionem palam
 profiteri erubescabant, ad sanitatē rediere. Signū Cru-
 cis dū erigeretur, multi Ethnicorum nobiliū affuerunt, et
 quibus unus, qui rē ante impediebat, oculis in cælū su-
 blatis, lacrimabundus, Da, inquit, Deus immortalis, po-
 tes nempe, hisce rebus felicia incrementa, siquidē om-
 nia in tuam prius gloriam, et honorem instituntur.

VAIPICOTTÆ RESIDENTIA.

V Aipicottæ Residentia Cocimensi Collegio similiter adiuncta est; duo ibi commorantur è nostris, qui subinde in Angamale excurrunt, cuius incolæ Nestoriana hæresi ferè sunt infecti, Christi. corpus ab ijs subvtraq. specie communicatur. à quibus tamen erroribus sensim ad Rom. Ecclesiæ veritatē traducuntur. est enim gens illa tum suæ salutis cupidissima, tum vero nostri amans, neque ut reliqui heretici odio illo capitali ab ecclesia Romana dissident. Ad conciones et Missas ingentes fiunt concursus, nostrosq. ut in suos ad se vicos quam frequentissimè proficiscantur, multis precibus inuitant. Sanè autem Concionatorum in ijs partibus mira paucitas est: numquam enim frequentiores, quàm ter singulis annis, conciones habentur, ne in ijs quidem locis, in quibus Archiepiscopus, Archidiaconusq. versantur. quæ sit, ut Societatem nostram, cuius opem in animi corporisq. periculis semper ipsi præsentem experiuntur, æquè summi, atq. infirmi magnopere diligant, atque obseruent. Eorum etiam plurimi iam Cassanarum, magistrorumq. suorum vitam publicè, priuatimq. detestantur. Cassanari enim cum nostrorum præsentia suam apud populum auctoritatem imminuere videant; in dies magis, occultè nos odere Superioribus mensibus plebem concitarunt, ut ex ijs partibus nostri expellerentur, quod eorum civitatem perniciem aliquam incolis asferre posse dicebant. Sed videlicet veritati mendacium cessit; paucorumq. audacia, consensione populorum, qui nos retine-

sinebant, victa est. quo in motu Archiepiscopi, & Archidiaconi beneuolentia, ac studium in nos multo illustrius perspectum est; quæ etiam nostra opera, & consilio ad res omnes temporales, ac spirituales æquè vtuntur; potestatemq. fecerunt liberè in omnem illam oram excurrendi. Cupiebant maximè Christiani, vt ipsorum festa celebrarentur à nostris; id hoc anno Assumptionis B. Virginis die fieri est coeptum; quo die Sacerdos è nostris ipsorum lingua concionatus est, ac iubilæum promulgauit, quod tribus abhinc annis Archiepiscopi, ac P. Generalis rogatu, Pontifex Max. dedit, cuius causa multa hominum millia confluxere; plurimi etiam sacrum Christi corpus ritè suscepimus.

RESIDENTIA COVLANENSIS.

& Trauancori.

Coulani septem resident de Societate. Ex his autem, qui ad fidem conuersi sunt, familie nobiles due fuere, quarum altera capitibus 14. altera 19. sensabatur. Hæ ad Christiana sacra deferenda ab Eibnico dynasta sollicitata, cum in susceptio proposito persisterent, barbarus rumores sparsit, vt eas ad Christianam religionem pertractas. Itaque (quod è re diuina tunc visum est) in publicum productæ, atque interrogatæ, ea responderunt, quæ aduersarijs silentium imposuerint, omnemq. in posterum calumniandi occasionem præciderint: Duarum factionum animi ad concordiam reuocati sunt, quarum altera cum inter Praefectos duos, strenuos viros, altera inter ciues esset affi-

G 3

nibus

nibus florentes, cades ingētes gliscētibz odys pōtēdebant.

Oram Trauancorensem trās incolant ē nostris, qui Superiori Domus Coulanensis parent; in perpetua quadam peregrinatione viuunt: totus enim ille tractus, qui vastus est, ab ipsis percurritur Christianorum locis distandis, usq. in fide confirmandis. quā in re magnū sepe adueniuit discriminē ob flumina, quae frequentissima occurrunt. Verum itineris molestias, quae sane maximae sunt, suauēs reddit, fructus qui ex Christianorum emendatione percipitur ingens: infantes enim plurimi baptizantur, parentesq. ad meliorem considerationem reducantur. Res accidit in usparibus permira, quā incolis multo maior in S. Crucis signum, pietas cultusq. inuictus est. Cum enim mulier quadam ex mancipiis, ad Crucem turatura accessisset, & terrimum sibi morbum imprecata, ni res ita se haberet, periurā; postero die eo ipso morbo corripita, utque a domino, qui morbi contagionem timebat, doctus excutitur. Itaq. cum ab omnibus deserta esset, iudex misericordia commotus, mulierem ad Crucē dedit, monensq. ut periurā quam suppliciter posset, veniam petat, passim etiam pulueris, quā ad illā Crucem idēbat, illius collo suspendit. Mirum dictu: tercio die mulier sana facta est.

PESCARIÆ, ET ÆTHIOPIÆ

Residentia.

In ora Pescariæ sexdecim versantur Societates maximis illi quidem, sed viliissimis occupationibus

bus dissentinam præter concionem; quæ singulis Dominicis festisq. diebus ad universos fit; quinæ præter hebdomadis singulis ad eos, qui frequentius confitentur; habentur adhortationes: binæ quidē ad viros, tertia ad mulieres separatim, quarta ad Scholasticos, quinta ad servitia; ex quibus fructus colligitur non exiguus. Confitentium magnam vim fuit hoc anno, 900. circiter generalem vitæ confessionem instituerunt; atque ut his vacari possit, qui videntur egentiores; coguntur nostri confessiones eorum, qui sacramentum illud frequentius obeunt, in alia tempora rejicere. Baptizati hoc anno sunt aliquot nativiam grandes, quorum baptismus Paschatis ipso die peractus est. quāquā in ea re nequaquam præcipientes nostri sunt: nullus enim ad illud sacramentum admittitur, qui non lentè probatus sit; quæ etiam cautio adhibetur in Eucharistiæ sacramento: Paschatis tamen feriis 800. ex incolis communicarunt cum Præfecto loci, & omnibus militibus; qui etiam nostrorum suasu veteres quasdam inimicitias deposuit. Alter circiter annus est, cum nostri Crucem in ijs partibus erexerunt; ad eam magnus Christianorum, & gentilium concursus est: quo etiam in loco ijs se impetrare dicunt, quæ postulauerint; eleemosinæque plurimæ ab ijs conferuntur, ita ut earum summa hoc anno 300. aureorum fuerit: quæ omnes in pauperes familias distribuuntur. Manar Lusitanorum arx est: huius Præfectus cum ab incolis disideret, ad concordiam cum ijs per nostros tractatus est: incolæ etiam se re omnes communicarunt.

In Aethiopia tres de Societate versantur, qui pu-
 sillum

filium Catholicorum gregem inter tot barbaros at-
 que Schismaticos præclare tuentur. ij Lusitania Re-
 gibus & Barnagao extinctis, ab Aethiopum Rege
 vexari cæpti sunt; propterea quod is, vi-
 storis aliquot de Turcis partis
 elatus, disclitit sese Chri-
 stianorum ope non
 indigere.

PROVINCIA BRASILIENSIS.

CONSTAT Brasiliae Provincia
Societatis domicilijs octo, in qui-
bus Socij centum triginta septem
habitant in vniuersum, In Baya-
censi Collegio septuaginta quinq.
In Collegio fluminis Ianuarij vi-
ginti, In Pornābucensi sexdecim,
In Residētia S. Vincētij septē, In Residencia Piratinin-
gensi quattuor, In Residentijs Spiritus Sancti, Porcus
securi, & Ilbearum, in his singulis seni commorantur.
E vita excessere tres. Ad Societatem quinque sum
aggregati.

COLLEGIVM BAYACENSE.

N Vllus nostra patrumque memoria fuit hoc, an-
nus corporibus agrisq. fadior, nullus itē animis
salubrior, ut videatur Deus rerum temporalium cari-
tatem, laeta spiritualium messe compensare voluisse.
Vtrumq. perstringam breuiter. Sub initium veris tan-
ta coorta tempestas est, ut numquam his locis maiores
aquas fuisse constet, siquidem alicubi ipsi etiam colles
dicuntur subsedisse: Typhones praeterea venti per eos
dies

dies erumpentes non solum maria vehementissimis fla-
 tibus commouerunt, sed rapidis etiam vorticibus pro-
 cerissimas arbores procul extirparunt, omniaq. fœda
 clade protriuerunt. Hanc seuam temporum procellâ
 senior pestilentia excepit, quæ in hac barbarie ita per-
 bacchata est, ut in unam huius urbis adem maximam
 duodeni diebus singulis mortui inferrentur; ut alios
 interim taceam, qui vel in alijs templis ad sepulturam
 dati sunt, vel quod ethnici essent, in agris siluisq. humo
 vacuumque contegebantur: In vno quidem pago, cui nos
 presumus, ipso bidui spatio sexcenti sunt extincti. Exci-
 uit hæc publica calamitas sex e nostris Sacerdotibus,
 qui fratribus totidem comitibus, vniuersam oram ma-
 gno cum vitæ discrimine lustrarunt, singulis quippe
 multa passuum millia, eaq. mari non admodum pacata
 percurrenda erant. Verum & ipsi, & ceteris qui in ur-
 be subsederant, præclare constitit laborum suorum fru-
 ctus; per eam enim occasionem bis mille & quingenti
 sunt exceptæ confessiones, & quidem pleraq. ærum-
 qui triginta vel quadraginta ipsos annos, aut etiam
 numquam in vitam æternam expiati erant; plus mille tre-
 centi sacro baptismo abluti; 330. legitimis inter se
 nuptijs iuncti sunt.

Raris mansit altissimus in interiori Brasiliæ, di-
 stas ab urbe Baya 100. passuum millibus, porro à me-
 ridie in se præteritorem 90. protenditur: huius incola
 qui sane fragiles sunt, per inuicem & prærupta itine-
 ra peritos regionum miserunt ad nos, cupere se sedem
 in has oras transferre, sed ab hostibus prohiberi, qui
 itinera obsiderent. Missus sacerdos est, & nostris comi-
 te fra-

te fratre quoddam, qui cum ipsis Rariensium hostibus ageret, ut per suos fines eos ire paterentur, nouaq. colonia deducenda precesset. Iter eo pæne inexplicabile est per vastissimas solitudines; passim fluminibus occurrentibus periculosum; rerum præterea omnium inopia vix tolerabile; quippe viatores non raro venenatis serpentibus rescii coguntur. Ac frater quidem hisce itinerum difficultatibus cum in grauem morbum incidisset, in Indorum pago substitit barbarorum hominum linguaq. admodum diuersa, ut nitibus semper utendum fuerit, a quibus tam humaniter tractatus est, ut ipse. Dux curam eius adolescentibus aliquot aucupij, venationisq. laude præstantibus nominatim demandaret. Quia is curatone breui conualuit, Patremq. Rari assediens est, qui cum à Rariensium hostibus impetrasset, ut per suos fines liberum transitum darent; quæ ad eam prosecutionem necessaria viderentur, diligenter comparabat. Cum autem ad iter omnia expedita essent, Hybrides (genus id est Indorum Lusitanis mistum Mamalacros nostrates vocant) rem totam disturbare aggrediuntur. Hi enim Indorum simplicitati mirifice illudere soliti, agre videlicet ferebāt, eos alio migrare; quod suis artibus ac fraudibus inter nos locum non futurum intelligerent. Itaq. plebi se insinuant, eosq. ne Patri se eredant, multis mendacijs deterrēt. quibus mendacijs onerata multitudini, barbare præsertim ac suspiciosa facile persuasum est, ut prosecutionis consiliū abiceret. Ducenti dumtaxat in sententia perflitere, qui Patre duce, Iulio tandem mense in hos pagos peruenerunt; omniumq. otium gratulatione sunt excepti.

COLLEGIVM FLVMINIS

Ianuarij.

Fluminis Ianuarij ciues multis ante nostris officijs obstricti, nouo & insigni beneficio nobis hoc anno sunt obligati. Quo enim tempore Gubernator cū vniuersa fere ciuium multitudine, ad hostes debellandos in interiora regni profectus est; tres Gallorum bareticorum naues in huius vrbis conspectum se dederunt. Ii cum pluribus tormentorum significationibus Zoenses ueteres Gallorum socios frustra euocare conati essent, passis velis per Ianuarium flumen urbi appropinquant. Perterruit ea res plurimum vacuum militibus ciuitatem, præsertim cum per eos dies fictus rumor dissipatus esset, male pugnatum esse, nostrosq. ab hostibus plane uictos ac deletos. Itaq. cum non modo ad expeditionem, sed ne ad stationes quidem satis uirium esset; ipsa Gubernatoris vxor, dux agminis mulierum, pro manibus armatorū militū cohortis speciem hostibus exhibuit: Maxime autem Administratoris, quē legatū urbi discedens Gubernator præfecerat, opera eo die exstitit: in quo omnium iudicio neq. prudentis ducis, neq. optimi pastoris officiū desiderari est. Neq. uero in ea trepidatione cessatum est à nostris, partim enim domi precibus apud Deum uacabant, partim Administratori præsto erant: ipsi trabes, saxaque in loca opportuna humeris subuehere, atq. ex domestica supellectili, quæcumque ad urbis defensionem necessaria uiderentur, ultro proferre, ceteris animos addere, & alia, quæ in tanto tumultu res posceret, mme-

ra omnia impigre obire . Interea cum hostes contento cursu peterent urbem , unica tormenti significatione substitere iussi, uela submiserunt, pacisque insignibus prætensis, legatos cum litteris ad Administratorem mittunt; qui cum in urbem recepti non essent, ceteri sublatis ancoris digressi sunt . Ac diuinitus quidem factum est, ut hostes non ultra contenderint, usque expugnatio urbis difficilior uisa sit ; etenim si propius naues applicassent, præliumque commissum esset: communis omnium opinio est , urbem nequaquam teneri potuisse: verum Dei Opt. Max. clementia ea mens hostibus adempta est. Hoc igitur beneficio sic nobis ciuitatem deuinximus, ut se nobis uitas fortunasque omnes debere uulgo profiteantur.

COLLEGIVM POR- nambucense .

Pornambucensis agri messis hæc ferme est. Vir nobilis tanto ære alieno erat oppressus , uix ut uideretur spes fore , ut aliquando liberaretur, præsertim cum nouis semper usuris æs alienum augetur in dies. is nostrorum opera , neque sane magna rei familiaris iactura, debitum uniuersum dissoluit; Multa fraudata suis dominis restituta sunt, in his aureorum duo milia. Disturbauerat Sacerdos e nostris nefarium cuiusdam contractum : qua re is ira incensus, iniuriam se ulturum professus est: tandem multis conscientie stimulis concitatus, patrem ipsum adiit, ueniamque petens criminibus ab eo expiatus est. Alter cum modis omni-

omnibus fratribus interfectorem iudicio persequeretur; neque ab eo consilio deduci potuisset; nostrorum tandem suasu omnia Deo permisit. Alius pellicem in uxorem duxit, cum qua viginti annos, & plus eo temporis vixerat. Multorum præterea inopie, Virginisq. vnius pudicitie, corrogatis eleemosinis consultum est.

RESIDENTIA ILHEARVM.

QUæ in Residentia Ilhearum, & cæteris, quæ ad australem plagam posite sunt, nostri ordinis homines gesserint, nobis non omnino exploratum est; eo quod eorum litteræ minime ad nos hoc anno peruenerint. Illud vero constat famam perfertur Ilheares D. Georgij Martyris beneficio (cuius æs à R. P. Generali sexto ab hinc anno illuc missum est) grauissimo hoste liberatos esse. Res autem sic se habet. Aymures gemis est hominū ne an ferarū? crudelissimū; quippe qui pueros puellasq. viuentes videntesq. mēbra trahunt mandantq. cæsoq. prægnantium mulierum vtero infantes extrahunt, quos verubus assatos in ipsorum parentum conspectu crudeliter vorant. Cum his ergo Aymuribus Ilheares superioribus annis ita bellū gessere, ut plures semper ex ipsis desiderarentur: sed ubi os Martyris edelatum est, belli se fortuna ad nostros inclinauit. multis enim secundis præliis confectis, Lusitani nullum, Ilheares admodum paucos amiserunt ex suis; adeo ut in multos annos debellatum videatur. Id vero vulgo omnes pro sua pietate ac religione vnius Sancti Georgij me-

ga meritis acceptum referunt ; cuius anniuersarium
 diem summa veneratione rite celebrant . Ex priuatis
 præterea litteris (publicæ enim ad illi desiderata
 sunt) cognitum est quingentos ad Christi ecclesiam
 aggregatos , ac totidem criminibus confessione purga-
 tos : multa quoque dona , tum in templi ornatum ,
 tum ad nos alendos collata ; atque in his
 aureos centum viginti , quibus sacræ
 vestes aliquot conse-
 cræ sunt .

PRO-

PROVINCIA TOLETANA.

TOLETANA Provincia in quatuordecim domicilia diuiditur, habetq. de Societate circiter quadringentos et octoginta. E quibus Toleti in Domo professi tres & quinquaginta numerantur, in Collegio Complutensi centum & decem, In Collegio Madritano sexaginta, In probationis Domo Villaregenſi tres & quadraginta, In Collegio Oropeſano ſeptemdecim, In Collegio Naualcarnero, & Carauacenſi ſingulis viceni. In Placentino, & Huetenſi ſingulis triceni, In Conchenſi, & Belmontenſi ſingulis viceni bini, In Ocanienſi octodecim, In Sicuritano duo decim, In Murciano tres & triginta.

Hic annus reliquis rebus letus, multis morbis ſub finem ſædatus eſt. Decem ex noſtris extincti ſunt, quorum vicem præſtitere tres & viginti ad Societatem adſcripti. Ceterum Societas ſollemnibus ex inſtituto muneribus, principumq. virorum ſtudio ac beneuolentia ſuum curſum feliciffime retinuit. In his Toletani Archiepiſcopi S. R. E. Cardinalis merita in nos exiſtunt; qui quibuſcumq. poteſt rebus, noſtram Societatem tue-ri, & ornare non deſiſtit.

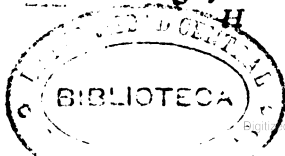
Com-

Compluti ædes nostris auctoribus coemptæ sunt, in quas femina se recipiant, quæ ad honestatem à flagitioso quæstu traducuntur.

Ocanij inter nobilissimas familias ædes interuenerat, quæ res sic alterius partis animos ad vindicationem incenderat, ut nullius opera, sexdecim ipsis annis pacificari potuerint; gliscenteque in dies odio, insigne aliquod facinus timebatur: hi tamen magna nostrorum contentione in gratiam amicitiamque rediere. quorum etiam labore industriaque dissidia inter coniuges, grauesque aliquot similtates sublatae sunt.

Duodecim & eo plures Sacerdotes per Aduentus & Quadragesimæ tempus, alij in alias huius Regni Prouincias missi sunt: atque tum in omnibus locis, tum in Cauriensi, & Saguntinensi Episcopatu, quo senostri Episcoporum vocatu contulerant, bene gesta Christiana res est. Batueci populi sunt in extrema Hispania Lusitanis proximi, siluestri cultu ac moribus; utpote qui neque ciuitates habeant, neque cætus colant; sed ferarum ritu fusi per montes ac dispersi vagentur. Apud hos nostri (quod ij ferè pastore carcant) sane quàm fructuosam operam collocarunt, in hominibus ab agresti illa feraque vita ad humanum Christianumque cultum transferendis, confessione expiandis, mortuis humandis. Accidit etiam, ut sacrosanctam eucharistiam millia passuum octo ad agrotos extulerint; quos etiam nostri oleo sacro rite perungebant. Quibus rebus principes aliquot viri excitati sunt, ut Societatis Collegia suis in vrribus adifi-

ficari

ficari summopere cupiant ; atque in eam rem amplios
 redditus deferant . Ioannes Pacecus domus Villare,
 giensis Fundator ad ceteram habitationem
 amplam atq. magnificam , templum
 eiusdem operis adiungere con-
 stituit:eamq. edificatio-
 nem breui , illius
 liberalitate
 absolutum iri spe-
 ramus.

P R O

PROVINCIA CASTELLANA.

CENSETVR Castellæ Prouincia
Socijs quingentis, qui in octodecim
sunt domicilia dispersiti. Vallisoletti
in Domo Professa quattuor habitant
et triginta, In Collegio Vallisoletta-
no quinque et quadraginta, In Domo Professa Bur-
gensis quattuor et viginti, In Collegio Bellimarēsi quat-
tuordecim, In Domo Probationis Medinensi quinque
et triginta, In Domo Probationis Villagarsie trigin-
ta, In Collegio Montis regalis tres et viginti, In Colle-
gio Salmanticensi quinque et septuaginta, In Abu-
lensi duo et quadraginta, In Segobiensi sex et trigin-
ta, In Ouetensi duodecim, In Compostellano septem et
viginti, In Legionensi duo et triginta, In Lucroniensi
tres et triginta, In Onmatensi octo, tantundem in Pom-
peiopolitano. In Societatem recepti sunt unus et vi-
ginti. Obiere sex.

DOMVS PROFESSA Vallisolettana.

Vallisoletti concionum fructus maxime constitit.
nam præter conciones eas, quæ in templo no-
stro,

stro, & in alijs parœcijs Monasterijsq. habebantur; alia tres haberi hoc anno cœptæ sunt: quarum vna ad Senatum, altera ad fidei Inquisitores, tertia in aede urbis maxima habita est. Has omnes conciones, insignis animorum motus, morumq. emendatio consecuta est. Qui nostro in templo sacram Eucharistiæ sinaxim obiere, eorum numerus 25. millium fuit. Duo viri cum suis concubinis legitimis nuptijs coniuncti sunt. Ad religiosas familias circiter viginti se contulerunt; in ijs etiam aliquot illustri loco nati. Mendicis omnibus Quadragesimæ tempore Christiana doctrina tradita est; ijsq. nobilis cuiusdam viri liberalitate, sunt eleemosina distributæ. Mauri duo ad fidem conuersi sunt. Adolescentes multi ex Academia singulis mensibus confessionis & communionis causa ventitant ad nos; quorum ea pietas est, ut publicum valetudinarium frequenter inuisant, ægrotisq. ministrent, Aduentus vero & Quadragesimæ temporibus ter singulis hebdomadis sese flagris apud nos cadant. Ioannes Emmanuel Episcopus, festo corporis Christi die, in aede sacra nostra, maximo hominum confesso concionem habuit, doctrinæ pietatisq. plenissimam, cum illustri testificatione suæ in nos beneuolentiæ.

Collegium Bellimarense.

Collegium Bellimarense Domui Burgenfi adnexum est. in eo propter excutrendi vicinos in pagos opportunitatem, quattuor è nostris versati habitenus sunt, neque sine fructu, cum ex vno vico quingenti ad nostras conciones audiendas interdum confluerint.

xerint. Quibus rebus adductus Archiepiscopus est, uti nostrorum numerum amplificaret. itaque quattuordecim inibi Socios suis alit impensis.

COLLEGIUM VALLISOLETTANUM.

NEque minor fuit is fructus, qui ex litterarum studijs in Vallisolettano Collegio perceptus est. quamquam ne in proximis quidem iuvandis est cessatum: sed hoc præcipuum Domus Professæ munus, Collegium studia proprie curat litterarum; quæ Deo iuvante felicissimum cursum tenuere. Humanitatis studiosi septingenti circiter numerantur; in his multarum natalibus: qui cum ad generis splendorem, doctrinæ virtutisq. adiungant ornamenta; sic fit, ut nostros, ex quorum iij disciplina instructi exerant, vniuersi colant & diligant. Theologiæ scholis, alijsq. litterarijs exercitationibus tum alij, tum ex religiosis familijs nonnulli frequentes intersunt; ad quos nostri similiter vicissim accedunt. Cum Dominicanorum conuentus Vallisoletti celebraretur; habitus est a nostris Scholasticis de eorum instituto vitæq. ratione dialogus; atq. ob eam rem vnus eorum postea publice nobis pro conatione gratias egit.

DOMVS PROBATIONIS

Medinensis.

Illustrissimi Cardinalis Toletani neptis, cuius maritus vita sanctus erat, cum diu in templo nostro

H 3 sacra-

sacramenta frequentasset; filiis ceterisque inuitis ac re-
nitentibus, Carmelitarum mulierum asperissimum vitæ
genus complexa est. Multi à flagitiosa vitæ ad melio-
rem frugem sese receperunt; in his Sacerdos vnus, qui
annos sexdecim urpiter vixerat. Tertia vnus à Ma-
homete ad Christum traductus. Hospitalis pauperum
domus iam pæne collapsa, restituta per nostros est.
Missiones multe factæ; in his duæ nominatim Ar-
chiepiscopi Burgenfis rogatu; qui & ad eam rem libe-
rale viaticum, & varia dedit templorum ornamenta,
quæ oppidis distribuerentur. Qui profecti sunt de no-
stris, si siluestria omnia offenderunt; decemq; dies in
montibus fœnarum plenis cammarati sunt, inter agre-
stes homines; maxima in ijs locis rerum diuinarum
ignorantia, rarissime etiam Missæ sacrificio intersunt
homines. itaq; montani magnam ex nostrorum conspe-
ctu lætitiā cepere; multumq; pro breui illo tempore,
de morum feritate abieciſſe viſi sunt.

DOMVS PROBATIONIS

Villagarsiæ.

Villagarsiæ in templo nostro, decem millia hoc an-
no communicarunt; qui numerus in paruo il-
lo oppido, magnus est. multis exercitia spiritualia tra-
dita sunt. mulier quædam cum adulterij, conuicta es-
set; in mariti potestatem data est, vt ab eo lugeretur:
verum summa nostrorum contentione perfectum est,
vt maritus omnia ignoscere; viuuntq; iam magna in-
ter sese concordia. Hebdomadæ sanctæ ferijs Illu-
stris.

strisissimus. Condestabilis, colligendi sui caussa, domum nostram se recepit; eosq. dies magna cum ceterorum ædificatione in diuinis rebus posuit apud nos. Missi sunt aliquot de more in vicinos pagos, qui omnes præclaros laborum suorum fructus retulere. Duo ad duo item oppida Ducissæ de Férias profecti sunt, in quorum oppidorum alter o ipsa Ducissa habitat, voluitq. ut familia vniuersa confiteretur; in altero trecentæ amplius confessiones auditis. In alio similiter oppido tantus animorum ardor excitatus est, ut alios mutere subsidio necesse fuerit; ac duodecim dierum spatio plus octingenti confessi sunt; quorum aliqui multos annos eo sacramento carebant. Alterius etiam oppidi confessiones omnium sunt exceptæ. In alijs præterea multis locis res Christiana bene gesta est.

SALMANTICENSE, ET

Abulense Collegium.

AD Theologiæ scholas multi conueniunt; fructusq. ingens per eam occasionem collectus est. Quadragesimæ tempore, ter singulis hebdomadis, post sacram lectionem se se Auditores in nostro templo diuerberant. Turcarnus ad Christi cultû religionemq. transit; qui postea miserabili in speciem casu, sed, ut existimare possumus, plane ipsi felici, exiguam hanc vitam cum illa perpetua commutauit. Archiepiscopus Compostellanus 4. aureorum millia nobis dedit; quibus, alijsq. præterea eleemosinis aliorum, sex milium aureorum æs alienum dissolutum est.

In Abulensi Collegio magna fuit hoc anno confitentium vis; confessionumque omnium summa subducta: 17. millium fuit: ex his multæ generales, una etiam annorum quinquaginta, quibus rebus effectum est, ut multæ multa legitimis dominis reddiderint, aut veteres inimicitias deposuerint, unus præcipue inductus est, ut filij necem Deo permitteret. Archiepiscopus Tuamensis Hibernus, cum illac iter faceret, quindocim dies apud nostros diuersatus est, omniq. humanitate tractatus. Collegij redditus annuis scutatis octoginta sunt aut illi: totidem fere eleemosinis erogati.

COLLEGIVM SEGOBIENSE,

& Montis regalis.

Segobiensis Episcopus in morte præ se tulit perspectam quidem nobis antea & cognitum, numquam tamen illustrius amorem suum in nos; cum & nostros morbi tempore numquam a suo latere discedere voluerit, ac de eorum manibus sacrosanctam Eucharistiam suscepit. Is antequam Christi corpus suscepit, genibus nixus, per horæ circiter quadrantem, prædicationem hortationemq. habuit, magno cum animi sensu. Eius mors grauis & molesta omnibus accidit, eo ipso tempore, quo se ad Episcopatum iustrandum accingeret, secumq. de nostris vnum adducere cogitaret. Paulo antequam mortuus est, singulis dominicis diebus, in singulis paræcis Confirmationis sacramentum ministravit: quoq. fructuosius ad illud sacramentum recipiendum sese homines compararent; voluit, ut ab uno de no-

de nostris de illius vi ac preparatione concio semper pramitteretur. Concionem in eius funere, Capituli universi rogatu, habuit unus è nostris. In hoc præterea, Collegio Seminarium trium linguarum institutum est.

Ex Collegio Montis regalis variæ hoc anno sunt factæ missiones, tum in alia finitima loca, tum vocatu Episcopi in oppidum, in quo ipse sedet. quo in oppido conciones habitæ in plateis sunt, & in summo templo; Scholæ casuum conscientiæ ad clerum explicatæ: Christiana doctrina tradita; ægroti in Xenodochio, in quo nostri diuersabantur, omnibus rebus adiuti. Excursionibus inde in vicina oppida factæ; ubi quinque & viginti, qui odijs inter se dissidebant, ad concordiam ducti sunt; multi mores emendarunt. In ipso autem Collegio, præter conciones matutinas ac pomeridianas, quæ Dominicis festisq. diebus habentur; ternæ præterea singulis Quadragesimæ hebdomadis habitæ sunt.

OVETENSE, ET COMPOSTEL- lantum Cöllegium.

VIX dici potest quantus fructus percipiatur ex missionibus, quæ veteri Societatis consuetudine indidem fiunt in vicina loca, quorum pleraque idoneis ministris destituta sunt. id & alias superioribus temporibus, & hoc anno maxime experti sumus. Profecti enim nostri in oppida finitima, plurimorum mortalium confessiones audierunt, simultatesq. multas sustulerunt: in duobus & viginti oppidis iuramenti Sodalitas instituta est. vnius oppidi incolæ, cum paupertate

tate vehementius laborarem, Fundatricis nostræ liberalitate subleuari sunt. Collegij fundatio perfecta hoc demum anno est, villa etiam amenissima coempta: scus tantum queritur idoneus ad futuram ædificationem, cuius spem adhuc non amisimus.

Illustrissimus Archiepiscopus Compostellani Collegij Fundator, cum ad nostros Capitulumq. exhortationem habuisset; magno omnium cum dolore vita decessit. is aureorum millia sex nobis legauit; quibus Collegij fundatio ad exitum perduceretur: nostros præterea cum Xenodochijs Urbis, alijsque pauperibus septemdecim millium aureorum instituit heredes. Missiones tres factæ insigni cum populorum utilitate: amplius tria millia Rosariorum distributa; simulq. Rosarij recitandi ratio tradita. Vir nobilis cum Parocho, quem interficere constituerat, reconciliatus est. alius similiter cum Confessario, cui alapam infixerat, in gratiam redijt. duo concubinas in legitimas vxores duxerunt.

COLLEGIUM LUCRONIENSE, Legionenſe, & Numantinum.

Magna Lucronij Societatis opinio est; itaq. nobilitas vniuersa, atq. adeo ex vicinis oppidis magna vis hominũ, consilij confessionisq. causa conſluit ad nos. Episcopi omnia in nos officia constant: 400. aureos nũmos annis singulis nobis erogat; multa plura daturus, si facultas suppeteret. idem dissertationibus nostris non interfuit modo; verũ etiam, vt suum in nos amorẽ declararet, argumenta ponere voluit. Multa missiones

nes factæ, in quibus inimicitie sedatæ sunt quattuor, una inter duos Sacerdotes; altera inter duas nobiles matronas, quæ oppidanorum studia in duas diuersas factiones excitauerant, ac prope ad seditionem res venerat. Ciuitatis ciuiumq. liberalitas publice priuatimq. insignis fuit in nos: ex ijs vnus 500. scutata nobis dedit, quibus ære alieno, quod hisce proximis annis contractum fuit, exiuius.

Legionensium Sactorum opera, quattuordecim cum suis inimicis in gratiam rediere. Missiones multe factæ; audit æq. in his viginti, triginta, & quadraginta annorum confessiones. Magistratus ad domesticos vsus, hortosq. irrigandos, permisit, vt ex fonte publica aquam duobus canalibus deduceremus.

Episcopus Nymantinus amicissimus nobis est; is festo Circumcisionis die in templo nostro concionem habuit, cum insigni Societatis laude coniunctam, qua oratione inducti multi, qui minus æqui nobis videbantur, nunc nobis fauent maxime; ex his vir fuit primarius, qui cum antea male de Societate sentiret; omnibus studijs nunc nos complectitur. In synodo, quam hoc anno coegit Episcopus, nostrorumq. operum plurimum vsus est; scholas inuisit; certos redditus Collegio attribuit; situmq. Scholis extruendis 700. aureis coemit. Fundatricum præterea aliorumq. elemosinis, ære alieno, quod ex ædium coemptione feceramus, liberati sumus.

COLLEGIVM POMPEIOPOLITANVM.

Collegium Pompeiopolitanum recentissimum est, Anno superiore institutum. eius foundationem nonnulli

milli; tum apud Pontificem maximum, tum apud Regem Senatunq. calumniando plurimum impediunt: omnia tamen tum Proregis auctoritate, cui Societas commendatissima est, tum ueritate ipsa planiora in dies fiunt. Aedes angustas illas quidem (vix. n. duodecim capiunt) optimo tamen orbis loco habemus. Concionantur nostri & in templo maximo & in alijs parœcijs. duo cum ijs reconciliati sunt, quibus necesse struebant. pacificati similiter inter se coniuges, qui diuortij causam querebant. veteres quoque factiones, quæ inter primarios ciues erant, sublatae sunt, magna cum hominum admiratione & lætitia. Episcopus suam diocesim lustraturus, unum è nostris secum eduxit; qui cum alia multa effecit, tum inimicitiam quandam discussit, quæ nisi mature occursum esset, plurimas hominum cædes portendebat. Prorex nullum erga Societatem officium hominis amantissimi prætermittit; crebro nos inuisit, ac sacramenta frequentat; quinta feria hebdomadæ sanctæ pauperum duodecim pedes lauit. Eius uxor femina religiosissima templi & ægrotorum curam sibi uoluit demandari; templumq. iam eius liberalitate concinnatum est. Fundator, ut mille scutatorum annuorum vestigal nobis conficeret, septem alia scutatorum millia attribuit; neq. desunt alij præterea p̃ri, qui elemosinis in nos benigni sint.

PROVINCIA ARAGONENSIS.

SOCIETATIS nostræ in Aragonensi Provincia septem domicilia sunt, in quibus Socj ducenti versantur. Valentia in domo professa viginti quattuor, in Collegio quattuor & quadraginta, Cesaraugustæ quinquaginta, Barcinone sex & viginti, Gadiæ trigintatres, Maiorice viginti, Tarracone sex. Evita tres migrarunt. In Societatem asciti sunt quattuordecim.

DOMVS ET COLLEGIVM Valentianum.

DOmus Valentianæ status tam spiritualis tum temporalis multo meliore hoc anno loco fuit. Ingēs enim est confitētū multitudo; sic, ut eorū frequētia quotidie nobis in tēplo nostro pusillā Quadragesimam referre videatur. idq. tū sua ipsi sponte ciues faciunt, tum Proregis eiusque vxoris exemplo prouocati; quorum studia & officia neq. in publicis, neque in priuatis rebus vñquam desiderauimus. Nostri non solum in ade nostra, verum etiam in alijs templis tñcionati sunt, insigni cum populi vtilitate; vnus siquidem vir nobilis è tur-

perurpi multorum amorum vita deductus, voluntarius se pœnis & Sacramentis obeundis dedit. Mulierum etiam quarundam, & Virginum animis famæque consultum est; ut in matrimonio legitimo, aut in monasterio collocarentur. Captiue damnatos ad locum vsq. patibuli frequenter nostri prosequuntur, magno interdum ipsorum bono; quod maxime ex ijs quidam, qui se recētes ad Christum adiunxerant, comprobarunt; qui magna cum pietate, & eorum qui aderant admiratione, huius miseræ vitæ curriculum absoluerunt. Multa præterea munera & eleemosinæ tum in templi ornatum, tum in nostrum victum collata sunt, quæ multo pluribus alendis sufficerent; ni domus ære alieno esset oppressa. Vnus aureorū tria millia nobis dedit; alter bonorum suorum omnium nos heredes supremo testamento scripsit: quibus ære nos omni alieno exituros breui speramus.

In Collegio Valeriano cetera quidem fuere cum alijs Collegijs fere communia; illud proprium, atque haud scio, an singulare, hominem Dæmon, adducto circa collum fune, crudeliter torquebat, adeo ut spiritus & vox omnis intercluderetur; accersitus est noster Sacerdos, ut aliqua ratione misero subueniret: qui cum exorcismis Dæmonē abegisset; vox homini reddita est, dixitque iccirco se à Dæmone ita vexatum, quod proxima Quadragesima crimina expiare neglexisset, atq. illico magno cum animi sensu confessus est.

COLLEGIVM CÆSARAVGVSTANVM.

Sociorum Collegij Cæsaravgvstani numerus valde
 hoc

hoc anno auctus est, receptis in domū Nouitijs tantis-
 per dum commoda sedes illis Tarracone concinnetur:
 quare & ipse fructus duplicatus est. Vir annos trigin-
 ta multis ac nefarijs sceleribus obstrictus, ad sacrosan-
 ctum Christi corporis conuiuiū accedere solitus erat,
 is à multis leucis confessionis causa ad nos profectus,
 eam tandem peregit cum magna contritionis significa-
 tione. Alter annos 25. grauissima crimina supprime-
 bat, quod fieri posse negaret, ut ijs vniquam absoluere-
 tur; is etiam nostris confessus ad veniæ spem excitatus
 est. Mulier cum se post flagitium perpetratum ante
 crucifixi imaginem stitisset, videre sibi visa est, ex quin-
 que Christi vulneribus riuulos totidē sanguinis destue-
 re: qua re commota, illico multis cū lacrimis ad con-
 fessionem confugit. Cum vero vsa opportunitate, in eā-
 dem culpam iterum esset prolapsa; oblatum est ei ho-
 minis tæterrimi spectrum inusitatae magnitudinis, mi-
 nitantis eam se suffocaturum, ni peccandi finem face-
 ret. quo illa viso perterrita sic est, ut planē sensu omni
 destituta videretur: ubi vero animum collegit, confes-
 sarium adiit, certa posthac illecebras & occasiones
 peccandi omnes diligenter effugere. Cum duo fidei de-
 prauatae conuicti, capitis condemnati essent; alter, qui
 doctior & ingensior videretur, animo semper obsti-
 nato veritatis lucem respuit; alter natura tardior, ad
 rectam fidem conuersus est; quoniam, ut ait Aposto-
 lus, acceptio personarum non est apud Deum, sed diui-
 dit vnicuique prout uult. Honestus vir bibliothecam
 suam Collegio attribuit; ea quattuor millibus aureorū
 aestimatur, numeranturq. inibi amplius tria millia vo-
 luminum

luminum. Idem suam vltro hereditatem ex parte decuma Societati obligauit; capiunturque ex ea quotannis aurei ducenti.

Ex hoc Collegio alij alijs temporibus ad quinq. finitimas ciuitates missi sunt: in quibus locis, quod ij populi egregie in Societatem essent animati, res Christiana bene gesta est.

COLLEGIVM BARCINONENSE.

B Arcione mulieres nouem à meretricia vita, ad honestatem traductæ sunt: aliquot etiam, qui triginta vel quadraginta & eo amplius annos in turpissimis flagitijs volutabantur; laudabilem vitam inierunt, Christianam doctrinam tribus in locis publice nostri docent insigni cum fructu: atque vt alia taceam, vnus ex auditoribus Patri, cum primum is dicendi finem fecit, suum tradidit; quem ab se comparatum dicebat; vt calamitatis suæ remedium suspendio quæreret: Cui Pater conueniens in præsentia remedium adhibuit. Manresa oppidum est satis notum ex ijs, quæ inibi P. N. Ignatio contigerunt, huc missi è nostris duo ciuitatem ipsam mutuis cædibus, & odijs ardentem offenderunt. Sed vbi Societatis munera exercere cœperunt, maxima morum commutatio in ciuibz exstitit; vt vulgo controuersias omnes in nostram fidem deponerent, quas nostro arbitrato constitueremus. Ad prauam inrandi consuetudinem tollendam instituta sodalitas est: cuius progressum valde felicem speramus, quod eius initijs mille circiter Christi corpus susceperint; cum paullo

patillo ante in ipsa Iubilai promulgatione vix 300. mē-
 mērati essent. Om̃ino nunc primū sibi videntur Chri-
 stiani esse, iique nunc maxime laborant, ut Collegium
 inibi exstruatur; videlicet indignum ijs videtur eam
 urbem Societatis Collegio carere, ubi Societatis ipsius
 dux & auctor ad hanc spiritalem militiam primum
 eruditus sit. Alia quoque missio insignis facta est in
 montes Pyrenæos, quo Patres duo profecti, totum illū
 regionis tractum magno cum eorum populorum fru-
 ctu, sex mensium spatio lustrarunt. Tria circiter homi-
 num millia Confessionis & Eucharistiæ Sacramento
 expiata sunt; in his multi totius antea vitæ crimina
 generali confessione eluerunt: à concubinarum consue-
 tudine abducti sexaginta. Quinquies Sacerdotum illius
 Prouinciæ conuētus per nostros indictus est; ha-
 bitaq. sunt ad eos conciones, & scholæ de
 Sacerdotis Christianiq. hominis offi-
 cio. Atque in omnibus oppidis
 cum prauæ consuetudi-
 nes multæ abroga-
 tæ sunt; tum
 uero nouæ ac salutare
 importatæ.

milli; tum apud Pontificem maximum, tum apud Regem Senatunq. calumniando plurimum impedierunt: omnia tamen tum Proregis auctoritate, cui Societas commendatissima est, tum ueritate ipsa planiora in dies fiunt. Aedes angustas illas quidem (vix n. duodecim capiunt) optimo tamen orbis loco habemus. Concionantur nostri & in templo maximo & in alijs parocijs. duo cum ijs reconciliati sunt, quibus necesse struebant. pacificati similiter inter se coniuges, qui diuortij causam querebant. veteres quoque factiones, quæ inter primarios ciues erant, sublatae sunt, magna cum hominum admiratione & letitia. Episcopus suam diocesim lustraturus, unum è nostris secum eduxit; qui cum alia multa effecit, tum inimicitiam quandam discussit, quæ, nisi mature occursum esset, plurimas hominum cedes portendebat. Prorex nullum erga Societatem officium hominis amantissimi prætermittit; crebro nos inuisit, ac sacramenta frequentat; quinta feria hebdomadæ sanctæ pauperum duodecim pedes lauit. Eius uxor femina religiosissima templi & ægrotorum curam sibi uoluit demandari; templumq. iam eius liberalitate concinnatum est. Fundator, ut mille scutorum annuorum uel ligal nobis conficeret, septem alia scutorum millia attribuit; neque desunt alij præterea piji uiri, qui elemosinis in nos benigni sint.

PROVINCIA

ARAGONENSIS.

SOCIETATIS nostræ in Aragonensi Provincia septem domicilia sunt, in quibus Socij ducenti versantur. Valentia in domo professæ viginti quattuor, in Collegio quattuor & quadraginta, CæsarAugustæ quinquaginta, Barcinone sex & viginti, Gadiæ trigintatres, Maioricæ viginti, Tarracone sex. Evita tres migrarunt. In Societatem asciti sunt quattuordecim.

DOMVS ET COLLEGIVM

Valentianum.

Domus Valentianæ status tum spiritualis tum temporalis multo meliore hoc anno loco fuit. Ingens enim est confitentiũ multitudo; sic, ut eorũ frequentia quotidie nobis in tẽplo nostro pusillã Quadragesimam referre videatur. idq. tũ sua ipsi sponte ciues faciunt, tum Proregis eiusque vxoris exemplo prouocati; quorum studia & officia, neq. in publicis, neque in priuatis rebus vñquam desiderauimus. Nostri non solum in aede nostra, verum etiam in alijs templis concionati sunt, insigni cum populi utilitate; vnus siquidem vir nobilis è tur-

PROVINCIA

BOETICA.

CONTINET Baetica Provincia
domicilia vndecim, Socios trecen-
tos triginta tres. In Domo professa
Hispalensi quinquaginta, in Col-
legio Hispalensi quadraginta, In
Cardubensi sexaginta, In Grana-
tensi trigintaquattuor, In Mon-
telano quinquaginta, In Marcenensi quattuordecim,
In Gaditano sexdecim, In Triguereusi vigintitres, In
Malacensi septemdecim, In Vaezano tredecim, In
Zerensi duodecim. In Societatem se dicarunt trigin-
ta. Vita migrarunt quattuor.

DOMVS ET COLLEGIVM

Hispalense.

Domus & Collegium Hispalense muneribus inter
se ante diuersa hoc primum anno etiam habita-
tione disiuncta sunt. Pestilentia vero tempore (quæ sæ-
disima incidit ciuitati, sic, vt septem mensium spatio
15 hominum millia, quorum quidem ratio publice ha-
bita sit, desiderata esse dicantur) coniuncte Domus, Col-
legiumque sua studia ciuium saluti dicarunt, quo in of-
ficio,

ficio, cum fuimet oblitus magnâ animi ardore P. Petrus Varquez ex Collegio versatur; communi malo oppressus; magnum sue caritatis, patientiæq. desiderium omnibus moriens reliquit. E Domo autem Professæ designati sunt quattuor, qui urbis inter se regionibus distributis, ægrorum animis, corporibusq. consulerent. In Parochi præterea unus demortui locum alius è nostris suffectus est; qui tanisper dum pestilentia abiret, affectos ijs omnibus rebus iuaret, quæ ad animum rite expiandum pertinent.

CORDVBENSE, ET GRANATEN- se Collegium.

Cordubæ magna hominum multitudo visitur in votum locum coacta, eorum qui arcem arci ædificandæ exæquent purgentq. horum plerique, cum neq. laboris merces ulla, neque cibi darentur; aut miserabiliter fame interibant, aut in grauissimos morbos incidebant, id ubi nostri sensere, corrogatis raptim elemosinis, cibos & pharmaca compararunt: ac per eam occasionem omnium confessiones audita sunt; medendisq. corporibus, animis etiam multo magis prospectum est. Discipulorum mirum pietatis studium est: ducenti ex ijs sacramentum confessionis obeunt octauo quoque die: publicum valetudinarium frequentant, & alia Christiani hominis officia diligenter exsequuntur: iisdem in diuturna siccitate, criminibus expiatis, Christianiq. corpore suscepto, supplicationem se diuerberantes instituerunt, quæ ab vniuerso populo, qui ad spe-

Standum conuenierat, summa cum approbatione celebrata est.

Granatensium Sociorum opera sodalitas nominis Iesu instituta est inter eos, qui publico carcere detinentur; hi cum quoquo ineunte mēse crimina confessi, Christi se corpore refecerint, lauto conuiuium excipiuntur; atque in id epulum Archiepiscopus singulis mensibus quinquaginta nummos argenteos decreuit.

COLLEGIVM MONTELANVM, Marcense, & Gaditanum.

Ex ijs qui in Collegio Montelano, cui probationis domus coniuncta est, Societati nomina dederūt, maxime fuit insignis adolescentis vnus nobilibus orti parentibus constantia. is enim a suis (qui a Rege in hanc ipsam rem diploma extorserant) vi domo abstractus, & ante iudicem constitutus; professus est se nullius blanditijs, sed vna Dei gloria, suiq. animi salute ad Societatem allectum; seq. millies moriturum, antequā de suscepta vitæ ratione deduci patiatur. Festo die Circumcisionis cum indulgentia proposita esset, innumerable hominum multitudo confluxit, inieruntq. eo die sacrum Eucharistiæ conuiuium circiter mille.

Marcensis Collegij maxime in tradendis populo Christianæ fidei rudimentis industria spectata est; ita vt vrbis compita & agri, Christiana doctrina canentium vocibus personarent. Excursiones etiam factæ aliquot in vicina oppida, vbi multus fructus partus est. Arcobrigenses. Duces egregiè sunt in nos animati; atque

quæ in arduis incertisq. rebus fere nostrorum consilio utuntur.

Gaditani Collegij Fundator hoc anno tandem declaratus est D. Ioannes ab Ocha Termineli; cuius debetum Fundatoris nomen summa populi celeberritate delatum. quo nomine plurimum is lætatur, vñ aliquam in nos grati animi significationem daret; centum aureos in singulos annos attribuit. ut quoniam ipso mortuo dumtaxat ad Collegium hereditas pertinet, ijs insereat nostri fruerentur.

TRIGVERENSE, MALACENSE, & Zerenſe Collegium.

TRiguerense Collegium pestilentia morbo ingruente fere dissipatum est, Socijs alijs alio dimissis: Qui autem in urbe subistere; ij suam operam in ægrorum animis corporibusque curandis præclare posuerunt. Vbi vero vis morbi remisit, profecti sunt aliqui ad Oenobalis Turrienses Marchiones, vbi & ipsorum principum, ceterorumq. oppidanorum omnium confessiones auditæ sunt.

Malacæ ex ijs, qui capite damnati ad supplicium ducti sunt, Saracenus ad fidem conuersus, magna vitæ superioris detestatione, futuræq. spe præcepta, mortem multis sceleribus promeritam pertulit. Compostellæ Archiepiscopus aureos mille nobis dedit, quibus contractum æs alienum dissolueremus.

Excurrerunt ex Zerenſibus Socijs duo in vicinas

PROVINCIA

MEXICANA.

DECENT in Mexicana Provincia sex domicilij e Societate centum & septem. In Collegio Mexicano sexaginta. In Collegijs Mechodcano & Guaxacano, singulis vident. In Angelopolitano quattuordecim: in qua etiam urbe Conuictorum circiter viginti contubernium est, cui iidem nostri praesunt.

Præter quattuor hæc Collegia, duæ præterea sunt Residentiæ, altera in Vera Crucis oppido; quod, quia classis Hispaniensis bonam anni partem, in ipsius portus statione esse solet; ingentem colluvionem ex Hispanis, Indis, æthiopibusq. mistam habet: ideo etiã, cœuium ipsorum vacatæ, Socij tres ibidem domicilium magno cum Christianæ rei adiumento posuere. Altera est in oppido Texcoquilano, quod Mexico millibus passuum i. s. abest, atque ab Indis Obscritis incolitur: ibi Archiepiscopi rogatu Sacerdotes octo versantur, qui populis illis erudiendis diligenter inuigilant.

Ex hoc nostrorum numero tres obiere: vno plus in Societatem recepti. Indorum in nostros incredibilis est amor & observantia; propterea quod & eorum commodis nostri maxime consulant, & ab improborum ho-

minum defendant iniurijs. quæ sit, ut cum ager eorum
pagos vicinosq. accedunt (quod nostris in toto hoc tractu
sollemne est) summa omnium ordinum se se obuiam ef-
fundentium gratulatione excipiantur; & ipsa Colle-
gia, cum redditus habeant multos, Indorum tamen libe-
ralitate commode sustententur. Itaque multa accide-
runt huiusmodi, ut nos nostræ ad eos iuuandos operæ
studijq. collati minimè debeat pariterè.

COLLEGIVM MEXICANVM.

Mexicano Collegio Probationis Domus annexa
est, dissimilibusq. studijs veterani, tironesq. si-
milium Deo proximisq. operam præstare maxime ve-
ro piam nostrorum sedulitatem exercuit pestilens quæ-
dam morbus, quæ per ciuites vulgatus plurimos extin-
xit: quo tempore nostri singulorum domos obeuntes
eorum animis corporibusq. quantum in ipsis erat, pro-
spexerunt. Mexici apud nos summa cum veneratione
serua adseruatur ex ijs, quæ Christi Dei nostri cam-
pini sunt infixæ; hanc ciuium rogata mergere in a-
quam nostri consuevere, quæ deinde aqua pota mor-
bis pluribus medetur. Archiepiscopus Sacrotheus stu-
diosissimus est; eiusq. oratio, cum in reliquis templis,
summa adeo summa conciones, ingenti cum fructu habi-
tae sunt affecit idem, ut in ijs concionatoribus designan-
dis, quæ maxime in templo concionentur, nostrorum ra-
tio haberetur. quæ autem postea consecuta sunt, ea
fructuose nostram industriam, in eo agræ colendo posi-
tam esse ostendunt. Mulier unus de nostris concio-

tionem

per

ne per

de permota militarum leuaturū itinere ad hanc urbem, Deo sese dicandi causa contendit. Sacra virgo, cū fide simulatq. professionis voto sese obstrinxisset; nostro Sacerdoti confessa, ita in scelestæ simulationis odium exarsit, ut illico Deo rite vota nuncuparet; suaq. professione dignam vitam instituerit. Mulier scelera, quæ commiserat omnia, in elegantem libellum summa cum diligentia referebat; nimirum, ut eum assidue pertractans & relegens, scelerum nefaria recordatione animum oblectaret suum: hæc item nostris confessa, superioris vitæ flagitia eorumq. memoriam detestata, impium librum combussit.

Litterarū similiter felicissimus cursus est. Theologiae magistri numerantur duo, Philosophiæ totidē, Humanitatē quattuor docent. Scholæ ipsæ tum Hispanarum tum Indorum multitudine celebrantur: atque in summis laboribus, quos in his populis erudiendis nostri suscipiunt; maxime scilicet eos consolatur spes, quod experiendo cognouerint, usu tractationeq. litterarum Indos paulatim barbariam exuere, & ad mores commodiores transferri. Philosophiæ Battalarii rei hoc anno creati viginti sunt, summa spe & virtute adulescentes; cum in Academia Regia graue eorum doctrina & ingenio periculum factum esset. Idem scientiæ probitatq. specimen Theologi duo, frequentissimi doctissimorum hominum conuentu, dederūt: cū præter Dominicane & Franciscane familie Fratres, Regiæq. Academiæ DD. Archiepiscopus etiā interfuit cū duobus alijs Episcopis, qui ad hanc urbem per eos dies casu appulerant, quorum alter ad Philippinas insulas

eo confilia proficisci dicebatur, ut inde si fieri posset ad Sinas traiceret; maximeq. nisi sunt omnes nostra disciplina, auditorumq. nostrorum progressu latari. Habent Scholastici inter se B. M. Virgine sodalitium institutum, & octavo quoque die coeuntes, de omni pietate ac virtute inter se agunt: nostrisque non raro uoletudinaria carceresque publicos officij causa aduentibus, ultra sese comites magno animi ardore adiungunt.

COLLEGIVM ME-

choacanum.

MEchoaca Nova Hispaniae Provincia est satis ampla, quam Indi Tarasei obtinent; horum lingua difficillima est, neq. ullum habet cum Mexicana commercium. In hanc Prouinciam cum superioribus annis nostri ab Episcopo rogati accersitiq. uenissent, domicilium Pascuari posuerunt; propterea quod in ea tunc urbe sedes Episcopalis esset. Verum cum inde ad aliud oppidum, cui Vallisoletto nomen est, sedem hoc anno Episcopus trāstulerit; nostri eodem etiā commigrare coacti sunt, itaq. tota res diuisa est, ut alij quidem Vallisoletum se conferrant, alij Pascuari subsisterent: utrobique autem in Indis promouendis, & Hispanis in officio retinendis egregiam operam nauant. Cum Pascuarensibus negotij paullo plus fuit, cum enim d. Vasco de Chinroga (qui primus Episcopus, ut Indi Hispanorum more uestibus induerentur, instituit) tum
in alijs

in alio Indorum vicis, cum Pascuari frequenter habet
 dinarium eius sumptibus aedificationem esse, redditusque
 auctum, id, translata Valli Idoriam sede Episcopali,
 eo similiter transportatum est. Quam rem usque eo
 Pascuarense egre tulerunt, ut nullam opinino con-
 solationem uellemus admittere: nostris tamen in eam
 rem sedulo incumbensibus, ut alterum ualitudina-
 rium institueretur, prioris desiderium aliqua ex par-
 te lenitum est; Indorumque animi eo beneficio nobis
 plurimum adiuncti. Discurrunt nostri frequenter
 per illam oram, magno Indorum bono: multi enim
 ad frequentiore confessionis usum excitati sunt, qui
 per ignorantiam semel anno crimina expiari debere
 existimabant. Senex annos natus sexaginta confessio-
 nis causa cum venisset ad nos, iussus a confessario est
 mense insequenti redire: reuertit bonus vique senex,
 ac pridie quam confiteretur, precibus, lacrimis, ieiunioque
 diligenter se ad illud sacramentum obeundum
 comparauit. Alter cum visis quibusdam a Demone
 plurimum vexaretur, ad nostrum Sacerdotem se con-
 tulit, qui hominem ad confessionem peragendam co-
 hortatus est. is cum sic animatus domum reuertisset,
 Daemonis quidem voces necem sibi minitantis audiuit,
 nihil tamen ut ante vidit: expiatis vero per confes-
 sionem criminibus, liber omnino ea molestia fuit. Alius
 ob quasdam suspiciones uxorem suspendere cogitabat;
 qui confessione peracta, a meditato scelere destitit, &
 cum uxore in gratiam redijt. Mulier a scelestis ho-
 minibus pollicitationibus, minis, atque adeo verbe-
 ribus sollicitata, numquam de castitatis proposi-
 to de-

eo deduci potuit. Alia cum alia ratione non possent, fustibus ab se importunissimorum hominum procacitatem repulerunt. Quae igitur sunt admirabiliora, quod haec gens in uniuersum animi pusilli, atque imbecillis est; ut tantos animos non sine magna Dei gratia suscipere possent deatur.

FRANCIÆ PROVINCIA.

*V*NT in Franciæ Provincia undecim domicilia; in ijs ex Societate ducenti septuaginta octo. In Domo Professæ Parisiensi duodecim, In Collegio Parisiensi vnus & septuaginta, In Billoniensi tres & viginti, In Mauriacensi septem, In Muscipontano sexaginta sex, In Virdumensi quadraginta, In Burdegalensi viginti quinque, In Niuernensi decem & septem, In Bituricensi viginti sex, In Diuionensi tredecim, In Augensi tres. Ex his Diuionense in Burgundia, & Augense in Normandia hoc anno primum instituta sunt. In Societatem admissi sunt quindecim. Mortui septem.

DOMVS PROFESSÆ Parisiensis.

*P*rima domus est professæ Parisiæsis, Borbonij Cardinalis liberalitate anno superiore instituta. Et quamuis incredibile plerisque videatur nostros precario uictitare; quippe quos tam opulentum in vrbe Collegium habere dictitent: non desunt tamen, qui frumento, vino, alijsque rebus nostram inopiam leuēt.

Sacel-

Sacellum, quod ubi nris pestilentie reposit, aperuimus; ab Ariminensi Episcopo Nuncio Apostolico, à Veneto, & Ferrariensi legatis; ceteraq; ciuium Parisiensiū nobilitate celebratur. Confitentiuū vero & communicantium magnus concursus est, Pagani autem 20, 30, & 40. milliorum itinere confessionis causa ad nos uentitant. Mulieres uiginti a perdita uita ad honestatem reuocatae sunt; ecclesiæ reconciliati heretici sex. Iudeus & Mahometanus unus sacro baptismo lustrati quorum ille postmodum uita decessit; hunc Biraga Cardinalis e baptismo suscepit. Ciuium quoque benignitate sacellum argentea cruce, duobusque candelabris item argenteis, alijsque ornamentis auctum est. Maximam in animis hominum pietatem excitauit benedictio sacræ sollemnibus, Christi domini sepulchrum, in templo nostro extractum; ita ut plurimi templum ingressi ex illius conspectu ad confessionem subita impellerentur, cum nullâ illius rei cogitationem ante suscepissent. Conciones in tribus præcipuis sacris adibus, domnicis festisque diebus tres habentur; ex quibus aliquis etiam fructus perceptus est.

PARISIENSE COLLEGIVM.

Secundum Collegiū est Parisiense, quod inter perpetua funera urbanorū, & aliquot etiam conuictorum, illustri Dei benignitate incolume seruatum est. id quod à ciuibus animaduersum, & miraculi loco pene habitum est, idque nostrorum pietati adscribūt, quæ nobis omnia dicunt ex sententia fluere: ut nuper, cum præter omnium opinionem causam obtinuissimus, In-

riscon-

tiscensulii & Parisienses consiliarij, ideo secunda
 omnia nobis accidere dixerunt; quod unam Dei gloriam
 in omnibus rebus spectaremus. Studia litterarum sex
 mensium spatio, metu contagionis intermissa sunt; eaq;
 nos, non dum vi morbi extincta, multisq; in locis adhuc
 grassante, civium precibus ineunte anno repetere
 coacti sumus; qui nos & a Deo inter sevientem mor-
 bum conservatos, & deinceps conservatum iri dictita-
 rent. Prima hebdomada 400. auditores habuimus: die
 vero Sancti Remigij sacro, cum sollemni Academia
 consuetudine studia renouata essent; mille ducenti au-
 ditores sunt numerati: ex quibus trecenti tum primis
 Philosophiae cursum inierunt. hunc numerum brevi au-
 ctum iri speramus, sedatis de pestilentia rumoribus;
 quod ante coortam pestis procellam, dum millium
 nostrorum discipulorum numerus esset. Conuictorum
 familia ducentis capitibus censetur; duos lues absum-
 psit; Societatem quinque ingressi sunt; totidem se ad
 alias religiosorum familias contulerunt. Conciones to-
 to fere anno habitae sunt quattuor: quadragesimae au-
 tem tempore in vicinis oppidis pagisque decem. Pater
 unus 23 generales confessiones excepit; ex quo nume-
 ro haeretici fuerunt sex. Dynasta aetate florens, qui a te-
 neris annis Geneuae Calvinianam haeresim hauserat,
 ad fidem catholicam conuersus est; ipsumq; Bacchana-
 lium diem in pijs rebus & colloquijs inter nos consum-
 psit. Quidam illustri loco natus, matrimonioq; iunctus
 cum muliere, cum qua illi ius coniugij non erat; nego-
 tiorum suorum causa Parisios uenerat: cumq; rebus
 non dum confectis, graue infortunium incurrisset, coe-
 pit eius

pit eius culpam in incestas nuptias conferre: itaq. cum nostrum Sacerdotem uocari iussisset, eo auctore, tan-
 visper se à nefarij matrimonij consuetudine sustentare
 decreuit, dum à Pont. Max. legibus solueretur; atq.
 illico melius habere cœpit. Alius item Societatis aman-
 tissimus, cum graui & periculosa febris laboraret, con-
 fessione facta, statim conualuit. Rector Academiæ,
 Senatus Parisiensis Præsidis filius, antequam publice
 Theologiæ theses defenderet, vt Doctor Sarbonicus
 crearetur; cum duobus e nostris primam suas pro-
 positiones contulit: qua re quanti nos faceret ostendit,
 cum ceteri hæctenus Rectores animo fere fuerint à no-
 bis alieniore. Eadem beneuolentiæ signa in nos dant
 alij religiosi uiri Carthusiani, Capuccini, Minimi,
 &c. Rex autem egregie in nos uidetur animatus: nu-
 per quidem aureos mille ad coemendam domum uici-
 nam dedit; idem de ceteris principibus uiris, ac pro-
 ceribus dicere possumus: Nam Cardinalis Vadimonta-
 nus Regine frater beneuolentiæ causa apud nos pran-
 sus est: Borbonijs autem nulla res tam uidetur propo-
 sita, quam ut quotidie magis de nobis mereantur.

BILLONIENSE, ET MAVRIA- cense Collegium.

S Equitur Collegium Billoniense, quod pestilentiâ ual-
 de fuit afflictum (sex enim e nostris desiderati
 sunt) quo tempore cum Canonici Parochiq. omnes dila-
 psi essent, tota fere ciuitatis cura in nos incubuit, ci-
 uiumq. omnium confessiones excepimus. Scholastico-
 rum

rum ante pestilentiam numerus fuit quadrigentorum supra mille, qui dimissi, morum integritate, bonum Societatis nomen longe lateq. disseminarunt. In his maxime praestant pauperes octodecim, qui Collegij sumptibus aluntur. quorum unus ad suos reuersus, cum in confessum aleatorum incidisset, frustra a ludo reuocare aggressus esset; fidenter lumen extinxit, mensam euertit, tabellasq. lusorias in ignem coniecit. Multa etiam pecunie uis suis dominis restituta est: in his quidam duo millia reddidit aureorum.

Mauriacense Collegium, quod iustis de causis, annis superioribus relictum fuerat; hoc anno Aluernorum, Lemonicum, & Mauriacensium precibus restitutum est. Ii enim communi consilio medicum doctum uirum, Societatisq. peramantem Parisios miserunt, ut cum P. Provinciali ageret de Collegio restituendo, et aureos 1650 ab Episcopo Claromontano Fundatore in Collegij aedificationem testamento relictos, a Senatu Parisiensi impetraret. Itaq. cum S. C. illa pecunia summa Collegio adiudicata esset; P. Generalis constituit, ut eo nostri redirent; ne optimi Fundatoris memoriam, a quo in Galliam primum accersiti, & Parisijs Billonij, & Mauriaci sumus collocati, parui facere videremur. Septem Octobri mense profecti, summa omnium gratulatione excepti sunt. Et quamuis nostrorum discessu, uicinarum urbium ciues Collegia inueterum instituta de erigenda curassent, Parisiisque Doctores magnis stipendijs euocassent; ubi tamen docendi initium nostri fecerunt, auditores trecenti confluxerunt, qui in tres classes diuisi, singulis mensibus peccatorum macu-

las eluunt confessione. Non procul Mauriaco Castrum uisitur munitissimum, cuius Domina infecta hæret, agre uidelicet fert nostrorum in suis populis instituendis industriam; hæc per litteras conquesta est cum Rectore, unum e nostris præceptoribus pro concione in Lutherum & Calvinum inuectum esse; rogauitq. ut in unam euangelicam ueritatem omnes conspirarent. cui sic responsum est, ut eius furor reprimere, nec molestiam nobis amplius exhiberet.

COLLEGIVM MVSSI- pontanum.

MVssiponti quintū Collegiū est, Scholasticorum tū frequentia, tum genere ipso in primis celebre; ad quorum numerum insignis hoc anno accessio facta est: nam scholarum Theologicarum quotidianus auditor est Carolus Cardinalis; Humanitatis uero studijs assidui sunt Carolus Metensis Episcopus, Cardinalis frater, Guisiani filius natu maximus, Comitissq. item Rasii Franciæ Mariscalchi filius; quos fere imitantur nobilissimi Prouinciæ procetes. Quorum multitudinem cum scholæ non caperent; Princeps indutus est, ut totam scholarum ædificationem amplificaret: quam breuī (maximopere incumbente in eam re ipso Principe) ad finem peruenturam confidimus. Mirum quāta is nostros beneuolentia complectatur, quippe qui non solum nos à maleuolorum calumnijs acriter uindictet, uerum etiam benignitate prosequatur. quam etiam & beneuolentiam & liberalitatē in nos præstant

præstant eius filij, Metensis uidelicet Episcopus, & Marchio; ut merito eos fraternæ humanitatis pietatisque heredes futuros speremus. Eadem studia in nostros a Vadimontano Cardinali proficiuntur, cuius proprium est, nihil ut nobis non consultis aggrediatur. Nuper cum à Suffraganeo & Vicario Fullensem diocesim lustrari iussisset; assiduum ijs comitem unum de nostris addidit; quem aliquot mensibus post, diocesim totam reuiscere uoluit; ut uideret, utrum quæ Vicarius constituisset, perfecta essent, nec ne. Summopere is nostrorum consuetudine delectari uidetur, ita ut frequenter, cetero famulatu dimisso, solus cemitet apud nos; diutiusq. animo se ac uoluntate Iesuitam esse. Ferdinandus Bauariæ Dux, cum Leodio (quo fratrem Episcopum deduxerat) hac iter haberet, nos humanissime inuisit; multisque principibus uiris audientibus, quæ a nostris in Bauaria gererentur, tanto cum honore uerborum persecutus est; ut ea nostri, qui præsentet erant; sine aliquo rubore audire non possent: idq. tum sua ipse sponte ac iudicio, tum à Lotharingiæ proceribus promocatus, qui præsentem Duce multa de nostrorum uirtute, atq. industria prædicabant. Collegiū Conuictorum, adolescentium multitudine floret maxime; in ijs numerantur e diuersis nationibus Angli, Scoti, Flandri, Germani: qui quod præclara fere indole sunt, nobilique loco nati; spes est fore, ut in patriam quisque suam digressi, plurimum catholicam religionem prouehant. Huius Collegij ea est apud omnes existimatio, ut cum plurimi sint, qui in illud admitti efflagitent, omnibus, commodioris habitationis causa,

satisfieri non possit: præsertim cum numerus uehemēter auctus sit, recepto Scotorum Seminario, quod Pon-
 Max. in hac instituit Academia. Puer longe illustri
 loco natus, defunctis parentibus hæreticis, ab a-
 uia & matertera in paterna impietate educaba-
 tur. Enimuero id ægre Dux tulit, quod quantum in re-
 cta pueri institutione positum esset, probe intelligeret;
 quare egit cum pueri cognato viro illustri ac strenuo,
 ut tanquam tutor legibus puero adscriptus, illum a fe-
 minis abductum in nostram disciplinam traderet. id il-
 le præstitit egregie: nam cum puerum diebus aliquot
 habuisset apud se, Catholicaq. religione per nostrum
 Sacerdotem instituisset; tandem in Collegium Conui-
 ctorum misit: quo in loco degit adhuc puer magnosque
 tum in pietate tum in litteris habet progressus. Pluri-
 mi Societatis meditationibus vacarunt; in his Mona-
 chi non pauci. quod si initijs cetera consentiant, ex hac
 una re morum religiosorum, qui valde in his partibus
 deprauati sunt, correctio speratur. Atque hæc qui-
 dem de rebus domesticis; nunc ad illa veniamus, quæ
 à nostris in externos profecta sunt. Sane quàm utili-
 ter in Mussipontano agro excolendo noster hoc anno
 labor positus est. quo enim tempore primum in hanc
 urbem venimus; eam, dum desunt, qui rectum salutis
 & veritatis iter ostendant, cuiusdam hæretici opera
 corruptam offendimus: plane ut nulla spes esset fore, ut
 in pristinum statum religio restitueretur. Tamen cele-
 sti gratia nostros conatus fortunante, ex altera vero
 parte Principe contendente, vniuersam ciuitatem ad
 veram Catholicamq. fidem reduximus. Vnus tantum
 reper-

reperitus est homo ferox, militiæq. addictus, qui veritate per quinquennium restiterit, ut nec legum vi, nec Principis imperio a nefario consilio deterreri potuerit. Hic tandem quadragesimalibus concionibus, quæ a nostro Sacerdote in eade maxima habebantur, permotus Rectorem adiit, ab eoq. rationem quasivit, qua posset Ecclesiæ reconciliari; Rector ei suavit, ut ad Cardinalem iret; atque ab eo tanquam ab Episcopo remedium peteret: tandemq. is magna omnium gratulatione in gratiam rediit cum Ecclesiâ. Instituta quoq. est, aut potius renouata, novisq. legibus vincula sanctissimi corporis Christi sodalitas, eiusq. patronum sodales Cardinalem ipsum adoptarunt, quod ille munus & humanissime suscepit, & tuetur egregie, suaq. virtute & exemplo ceteris præluet. Excursiones præterea facite aliquot, quarum prima fuit in pagum, qui, quod proximus sit argenti venis, quæ partim in Ducis Lotharingi, partim in Germanorum præteritione sunt, mira hominum colluie constat: qui eo ferè se consecrunt, ut legibus Principumq. metu soluti, licentius in omni impietate, impuritateq. vivant. Eo igitur Ducis rogatu è nostris duo profecti multos ad fidem reuocarunt, & in eamutantes confirmarunt. In vicino quoq. oppido, cui d. Adeodato nomen est inditum, in celebri Canonorum Collegio conciones aliquot insignium fructu habitæ sunt. Nantia item sanctissimi Sacramenti sodalitiū institutum est; cuius rei gratia duo ex nostris illuc profecti, quindecim dierum spatio concionibus, catechismo, alijsq. ex instituto muneribus tantum perfecerrunt, atque incolarum animos ita

sibi deuinxerunt, ut ii summis precibus a Cardinali contenderint, ut sepius quotannis eo se nostri conferant. Alius quoq. pagus est, qui a S. Nicolao nomen habet, qui frequentia incolarum, magnificentiaq. adificiorum multis ciuitatibus prestat; ibi tres è nostris per mensem utiliter commorati, maximum sui discedentis desiderium reliquerunt. Remiromoli sacro Aduentus tempore vnus è nostris concionatus est; magnumq. dissidium inter religiosas nobilesq. feminas ortum, mira dexteritate restinxit. Idem, Cardinalis iussu, Spinali aliquot dies fuit; urbemq. heresi infectam purgans, tantumq. tum eius, tum aliorum, qui deinceps successerunt, opera perfectum est, ut nullus iam ibi hereticus numeretur. Gondreturlium oppidum est paruum; eo sese insinuauerat heresis: magno tamè nostrorum labore tum alias sepe, tum hoc anno totum illud malum profligatum est. Vetus erat consuetudo, ut quo tempore Tulli Synodus Episcopalis cogitur, ab aliquo adolescente oratio haberetur: ea uero res Cardinali nec loci, nec personarum grauitati conuenire visa est, tantumq. illud munus ad nostros transtulit; ex quo fructus non mediocris speratur.

Ex Collegio Mussipontano dimissi sunt ad urbem Metensem Sacerdotes duo; quorum in confessionibus audiendis fideiq. rudimentis tradendis, utilissimo nec sata est industria. Quam consuetudinem Christiane religionis elementa docendi, vsu iam compertum est utilitatis plurimum his populis asferre; et sane sic prae hatur in vulgus, ut dictitent cupere se, ut elaborata conciones, rudi catechismi explicatione commutetur.

Vir

Vir dynastia ea re adeo delectatur, ut in oppido stipendio ipsius, cum catechismus populo explicatur, nullam scholam intermittat; plurimumq. se nobis debere profiteatur, quod Christianae fidei rudimenta didicerit. Tam letis rerum euentis demon inuidens, magnam infamiam, tum in rem familiarem nostram concitavit tempestatem: qua sic à Deo O. M. liberati sumus, ut fama multo illustrior facta sit; cumque optimus quidam vir se nostrae Societati addidisset, mille etiam aureos nummos obtulerit, quibus praesenti necessitati opportune subuentum est. Sacerdos alter in pago vicino, die Christi corporis festo quingentas confessiones excepit: die vero Diuis omnibus sacro septingentis Christi corpus impertiuimus; cum tamen superioribus annis nullus per eos dies confessionis communio nisiue sacramenta obire solitus esset. Adolescens Germanus cum inter haereticos multis annis vitam degisset, sic à demone vexabatur, nullam ut animo caperet quietem: hic ad nostros perductus, cum totius antea vitae confessionem fecisset, Christi corpus sumpsisset; illico in pristinam mentis tranquillitatem restitutus est. Matrana honesta superioribus mensibus ab haeresi, in qua annos 14. vixerat ad Catholicam fidem traducta est. haec filiam, quod ab haereticis baptizata esset, in summo templo adhibitis sollemnibus caerimonijs, oleo sacro ungendam curauit, quae res Catholicis ingentem laetitiam; Haereticis vero maestitiam incredibilem attulit.

COLLEGIVM VIRDVNENSE.

QVI Collegium Viridunense incolunt, hivarie hoc anno morbis tentati sunt; e quibus vnus extinctus est. Priuatam calamitatem mox publica excepit: sub extremam enim quadragesimam pestilentia serpere in vrbe cepit; & quidem tam occultis initijs, vt vel medicos ipsos falleret; deinde dum non eo satis cauetur, D. Pauli monasterium, quod nostræ habitationi pœne continens est, inuasit, & aliquot ibi extinxit: sed prorsus diuina clementia factum est, vt malum sese intra monasterij parietes continuerit. Ac toto quidem illo sex mensium spatio, quo contagio grassata est, valde illustra diuinæ erga nos prouidentia signa experti sumus: nam priusquam vlla pestis suspicio existeret, frater ille noster vita sumctus est: quod si proximis mensibus id accidisset, periculum fuisset, ne aut vrbe nos ciues pellerent, aut certe omnes exitus nobis intercluderent. Illud quoq. commode accidit, vt medicina peritus Societati nomen hoc anno dederit, cuius cum domi opera nobis præsens esset, externos medicos non desiderauimus: ne quam ad secus de nobis suspicandum ansam populo præberemus. Nec vero pestilentia tempore quidquam de litterarijs pûsque exercitationibus intermissum est; auditorû enim (quod merito omnibus admirabile est) 350. numerus fuit, accessitq. hoc anno ad superiora; Casuum conscientia schola, cui Sacerdotes, atq. ex varijs religiosis ordinibus quadraginta fere intersunt: ad confessiones veratantus fuit concursus, vt omnibus satisfieri non potuerit.

rit. Pomeridianacatechismi explicatio superiore anno iustas ob causas intermissa, repetita nunc est; eaq. frequenti populi studio celebratur. Die porro SS. Simonis & Iudae festo, D. Nicolai ara sollemni ritu caerimoniaq. ab Episcopo consecrata est. cui cum a quodam de nostris scholasticis epigrammate gratiae ageretur, respondit minime quidem id opus esse, nihil enim a se profectum in nos, nisi quod sui esset officij: cupere vero se, re ipsa suum in nos animū testificari aliquādo posse.

COLLEGIVM BVRDEGALENSE.

Burdegalis nostrae scholae florent maxime: discipuli enim plus mille numerantur, ex ijs viginti quinque Artium Magistrorum insignibus ornati sunt: sex studiorum suorum spatijs decursis, docendi munus in duabus nobilissimis urbibus summa cum laude praestant. Vnus Pontii Sanctonum urbe ab haereticis, qui plurimam possunt, vexatur uehementer, quod & catholicus sit, & a nostro Collegio exierit; eumq. per summam contumeliam monachum & Iesuitam appellant. Alter mercede conductus ab haereticis, ut ab illis esset, fraude cognita rescidit pactiōnem. Alium haeretici Bazatenses publicis sumptibus Geneuam mittere voluerunt, ut in ea urbe, quae superstitionum omnium mater est, Theologiam disceret; eo consilio, ut is postea ipsorum minister esset: quam ille pestiferam condiciōnem forti animo reiecit. Aliquot haereticis orti parentibus nostras scholas frequentant; quorum vnus singulis annis in patriam recurrit, ut fratres natū minores

Catho-

Catholica pietate imbuit: tantumq. ii fratris verbis fidem habent, ut nulla ratione adduci possint, ut carnibus vescantur ijs diebus, quibus ab Ecclesia interdictum est, sicuti ipsos frater docuit. Bibliopola heretici, cum primum in hanc urbem Societas venit, emptores eorum librorum, qui sacras preces horarias continebant, ad solaria petulanter mittebant: nunc autem vendendis huiusmodi libellis quantum ingentem faciunt; voluitq. noster bibliopola, qui unus Catholicus est, centum aureis cum ceteris bibliopolis decidere, ut sibi uni huiusmodi librorum vendendorum mercatura permitteretur. Singulis dominicis festisq. diebus communicantium in ecclesia nostra magnus numerus est; celebrioribus vero festis, trecenti nonnunquam etiam quingenti censi sunt. Confessiones generales audite triginta, quarum aliquae 25. aliae 30. aliae 40. annorum suarum in his heretici septem numerantur, quorum nonnulli nunquam in vita crimina confessi erant; multi 40. aliqui etiam 60. passuum millium itinera confessionis causa veniunt ad nos. Mercator ex longa hereticorum consuetudine nonnulla fidei nostrae capita in dubium vocavit: hic reuersus in patriam tantis conscientiae stimulis torqueri coepit, ut cum nullam caperet animo quietem, ad nos se contulerit; sicq. ad mentis tranquillitatem reuocatus est. Aliqui fenerationem reliquerunt: fraudatas pecunias reddiderunt: beneficia per simoniam impetrata repudiarunt. Itum est etiam in Xenodochia: ad eos qui detinentur in vinculis habitae conciones: capitis damnati Christianae pietatis officijs adiuti, ex quibus heretici aliquot ad Catholicam reli-

religionem converſi ſunt. Præter conciones, quæ in
 noſtro templo haberi ſolent; duo alij in duobus urbis
 templis concionati ſunt: tres Chriſtianam doctrinam
 populo explicarunt: totidem ſuperiore quadrageſima
 apud Sanctones varijs in pagis concionati ſunt, inſigni
 cum fructum inuenimus, quæ tota ſerè fuerat ab hæ-
 retico concionatore corrupta, ad ſanitatē reducta eſt;
 ipſiq. hæretici noſtros iam ad ſe inuitant, omniaq. ſe
 imperata facturæ confirmant. Nec tamē deſuere per-
 diti homines; qui noſtrorum viæ inſidiæ ſunt, ex quo-
 rum manibus præpotens Deus nos hætenus eripuit.
 Unum e noſtris nefarij homines ſub veſperam domum
 redeuntem inueſtigare conſtituerant, qui cum rei totius
 ignarus ſubita eo die morbo correptus eſſet, ſolito
 citius receptis ſeſe; eaq. ratione aduerſariorum conu-
 ſus eſt. Burgi & Petragorij duo item e noſtris ver-
 ſati ſunt, qui in hæreticis convertendis, alijsq. pijs ex
 inſtituto muneribus utiliter inuigilarunt.

NIVERNENSE, ET BITUR- cenſe Collegium.

N Ec Niverni fruſtra noſtrorum collocata eſt in-
 duſtria; nam ex concionibus, quæ tum in tem-
 plo noſtro, & ad ſacras virgines, tum in oppidis, pa-
 giſq. ſuis habite, maximi fructus reportati ſunt. mul-
 tis in locis frequens eucharistiæ & confeſſionis uſus
 inuectus inſtitutus præterea certæ eleemoſinæ ad pau-
 peres uinctosq. iuuandos. Vltimo quoq. ſupplicio ma-

Stan

Claudos. profecuti sunt nostri, magno utiq. eorum bono, ex quibus nŕ nobilis, qui annos 20 & eo amplius in hæresi uixerat, ad ecclesiam adiunctus est. Nostri facellum cum alijs ornamentis, tum argentea Pixide, quæ aureis quinquaginta stetit, ad sacrosanctam Eucharistiam adseruandam, auctum hoc annu est. Episcopus ad omnia nostrorum opera utitur, quorum etiam iudicio libenter ea subiicit, quæ in lucem editurus est. De Duce nihil est quod dicam, quippe qui non desistit in dies nos magis ornare: atq. hoc anno ædes proximas, & ad nostras cogitationes multum necessarias nobis coemit, & quamdiu fuit in urbe, omnia in nos beneuolentiæ, & humanitatis signa exhibuit.

Biturici Sacerdos unus in æde maxima summa cum doctrinæ, probitatisq. laude concionatus est, hic aliquoties inuectus in Caluinistam in uicina pago commorantem, ad quem audiendum multi ex hac urbe conueiebant, eo hominem disputationis metu adduxit, ut in remotissimum locum se absiderit. Alius item Sacerdos in oppido uicino, ualde fructuosas habuit conciones, atq. in sacrarum mulierum monasteria generales fere omnium confessiones audiuit. Archiepiscopus cum in hanc urbem Idibus Octobris summa pompa esset ingressus, octauo die post nos intrauit, exceptusque à nostris est tum uarijs carminibus, & oratione, tum etiam dialogo: quæ ille omnia describi curauit, ut perpetuum beneuolentiæ testimonium ac pignus essent. Idem Catechismi explicationi præsens interesse notuit, omniaq. sibi uehementer probari testatus est.

C O L-

COLLEGIVM DIVIONENSE,

& Augense.

Collegium Divionense in Burgundia ab Odineto Praside hoc anno exstructum est, qui mense Februario vita decedens nostros nec scientes nec sperantes bonorum omnium (ea 34. millibus aureorum aestimantur) heredes testamento reliquit. Reditus, ut nunc quidem, mille aureorum est, sed facile amplificatum iri uendito Fcudo speramus. Qua quidem in re maxime spectata est serui unius fidelitas; cui cum a domino, paullo ante quam animam efflaret, testamentum commissum esset, ut id frequenti Senatui redderet; nullis minis, aut premijs adduci potuit, ut illud Domini sorori ostenderet; ac postridie coacto Senatui testamentum publice obtulit. quamobrem Servi Fidelis appellatione cohonestatus est, atq. inter nobiles adscriptus, plurimæq. ac magnæ immunitates illi datæ. V. Idus Octobris initium docendi fecimus, tanta cum Senatus omniumq. ordinum approbatione, quantam in nullo alio præterea Gallia Collegio meminimus. Auditorum numerus 440 est, isq. augetur in dies magis. Sunt omnes præclaræ indolis, magistris obsequentissimi, quod maxime declararunt in festo omnium Sanctorum; cum uerbo dumtaxat moniti de confessione, nullius officium in ea re desideratum est. Ipsi porro ciues humanissimi sunt, litterarum ac religionis amantiissimi, atq. de recta filiorum institutione ualde solliciti. qua in re cum suæ nos diligentia uicarios, atq. adiutores nacti sint; dici non potest quanta nos beneuolen-

uolentia prosequantur: nobis etiam ab alterius Collegij Doctoribus, quos animo a nobis alienore esse intel-
ligerent, diligenter cauerunt; grauissimis legibus po-
nisque propositis, ne quid in nos uerbo aut scripto di-
derent: decreueruntq. nequid in lucem Consiliis in-
ficientibus ederent: item ut liber exitus esset nostras
scholas adeundi ijs, qui in ipsorum consuetu uersaren-
tur. Hos uidelicet fructus cum prospiceret demon,
quosdam Senatores hæreticos excitauit, qui per caus-
sam loci angusti, rem totam impedire aggredierentur:
uerum ea tota tempestas, simul atq. scholas aperuimus
sedata est; uberoresq. in dies fructus, diuina gratia
aspirante, ex hoc recenti agro speramus.

Angum oppidum est in Normandia ad Oceani lit-
tus non longe ab Anglia situm, a quo Augensis Comi-
tatus nomen habet, qui in Ducis Guisij potestate est.
Hic Lotharingum Cardinalem auunculum, & Musi-
pontani Collegij fundatorem imitatus, cum in reliqua
Gallia Societatem semper complexus est, tum vero
hoc anno Augi Collegium instituit, ac uectigal 600.
aureorum annuum adsignauit: quod uectigal curat idē
Dux, ut Prioratu adiuncto, ad mille aureorum sum-
mam perueniat. Itaque missi duo Sacerdotes sunt, ut
noui Collegij fundamenta iacerent. Templum nostris
muneribus exercendis aptissimum quattuor mensium
spatio ex ædificatum est: atq. in illius exstruētionē qui-
dam ciues primarij totos ipsos dies operarum munere
functi sunt. Alij pecunias, & alias res liberaliter sup-
peditarunt. In hoc templo, die festo Sancti Martini
confessiones audiri primum coeptæ sunt, festisq. cele-
briori-

brioribus magnas concursus sit ad nos: in ornatum vero templi plurima, et q. preciosa dona sunt collata, sacra uestes sericæ quattuor, uas argenteum sacra Eucharistiæ seruandæ; domestica præterea supellex ex stanno, vicini cuiusdam nobilis uiri liberalitate, nobis data est. Quid multa? res hætenus

quidem ex sententia procedit;

nec principis cetera,

disimilia fore

speramus.

AQUITANIAE PROVINCIA.

NUMERANTVR in Aquitania
Prævincia Societatis Collegia sex, in
iisque Societatum quinquaginta, In
Turnonensi quadragintaquinque, In
Tolosano octid. triginta, In Rhute-
nensi vnde viginti, In Carthoriatensi sexdecim, In A-
uenionensi & Lugdunensi, quod toto fere anno hæ ci-
uitates vexatæ pestilentia fuerint, nostrorum nume-
rus valde fuit inconstans. Societatem ingressi sunt
quattuor.

COLLEGIVM TVRNONENSE.

IN Socios Turnonenses præclara diuinæ clemen-
tiæ significatio exstitit hoc anno: nam præterquã-
quod pestis eos numquam attigit; in eo quoque bello,
quod inter nobilitatem ac plebem exarsit, diuinitus
incolumes conseruati sunt. neque res vniquã propior
periculo fuit; cum nostri & nobilibus tamquã popula-
res suspecti essent, & ipsi populo etiam odiosi, quod
ut ceteros ecclesiasticos viros, sic nostros pecuniam
nobilibus in bellum suppeditare suspicarentur. Auxit
populi odium rumor ab hæreticis dissipatus, coniuras-
se eccle-

se ecclesiasticos, ut Paschalibus sollempnibus plebi venenimur consecratis hostijs darent. Quare cum oppidū in quo collegium Prioratum habet, plebs occupasset, turrim minutissimam, quæ in Collegij ditione erat, incenderunt, Patremque unum e nostris, qui tum ibi forte versabatur, comprehenderunt; vinculisq. constrictum in Rhodanum se precipitaturus, aut alio mortis genere necaturus nuntiavit: nam, quæ Dei benignitas fuit, periculo præter spem ereptus est. non multo autem post, seditionis auctoribus de medio sublatis, tota illa civilis belli flamma extincta est. Cénomannorum Dux in hæreticos à Rege missus, Collegium nostrum, nobilitate univèrsa prosequente, aliquoties adiit, carminibusq. variorum linguarum à nostris discipulis exceptus est: ac proficiens multa nobis animi benevoli signa dedit, nostrisque sese ad Deum precibus etiam, atque etiam commendavit. Adolescens quidam cum ad febrem depellendam multa superstitiose adhibuisset; epota tandem de cuiusdam e nostris consilio aqua benedicta, subito à febre relictus est. Frequenter in vicinos pagos Oppida invitamur: quæ in re incredibile horum populorum studium cernitur, quo nostros audiendi tenentur: ac sæpe accidis, ut propter betterum tumultus, arcenti nos deducant, & reducant. In oppido, quod hæretici annos viginti teneant, Paschatis feriis quingenti, Pentecostes ducenti sacram synaxim obierunt. Duo ex primarijs viris ad Ecclesiæ catholicæ gremium rediere, quos aliquot e plebe itidè secuti sunt. Instituta præterea est, ut quotidie Christiano ritu, B. P. virginis salutationis signum campana publi-

C. 1. 1

L

publi.

publice daretur: Cæmeterio murus circumdatus, ne mortuis hæreticorum corporibus pollueretur. In alio oppido sacrosanctæ hebdomadæ feriis, oppidanorū omnium confessiones audite sunt; in his septuaginta generales fuisse. In alio item pago vicina, cum malo demone plurimi subito corripereantur, perterriti ceteri nostrum Sacerdotem euocarunt; tantusque ad eum confessionis causa concursus factus est, ut, cū satisfacere omnibus non posset, alterum subsidio mittere necesse fuisset. Confitentium numerus quingentorum fuit; ex quibus alij octoginta, alij nonaginta, alij centū annis crimina nunquam recte expiauerant; hæreticus unus ad Ecclesiam aggregatus est. Aliud oppidum uisitur, in quod abhinc annis triginta, et ea amplius hæresis peruaserat, huc disputandi concionandiq. causa unus à nostris missus, nunquam ministrum adducere potuit, ut reuel. seculi congraderetur. anni quinque et viginti erat, cū eam urbē nullus Episcopus intrauerat; quare Vionnensis Archiepiscopus, quibusdam e nostris comitibus, eo profectus, tridui spatia sexcentis Confirmationis sacramentum dedit. In alio quoq. pago, qui hæresis feracissimus infectus est, quadraginta sunt exceptæ generales confessiones; quattuor pecuniam fenoribus partem restituerunt; in his unus aureos quatuordecim.

COLLEGIUM TOLOSANVM.

Ex his qui Tolose hac anno ad Societatem adiun-
cti sunt, Parachi minus maxima admirabilis con-
uersio

versio fuit. Is, cum in Iurecivili, Philosophia, Theologiaq. operam egregie navasset; Societatem ingredi constituit. quod consilium sic annos octo distulit, ut naris semper cogitationibus & scrupulis ob eam rem angereetur. Interea, cum oppidum, in quo ille. Parociā administrabat, antelucano hæreticorum ingressu, repente captum esset; is præcipiti fuga seminudus ad muros contendit, ut inde sese per fenestram dimitteret. In fenestra palus erat sorte transversus, imposita magnitudinis, quod ne boum quidem paria quattuor commovere potuissent: at ille manu eū leniter impellens, loco dimouit, quæ res portenti instar ab omnibus iudicata est. Cum autem fugeret, incidit in hæreticum qui, malactio semel atq. iterum summo vi per latus pugione, cum nihil eum male accepisse crederet; miraculo obstupescens, argentum ab ea accepit, ipsum dimisit atq. alterius etiā mox hæretici. furore immunitateq. vindicavit. Hisce periculis perfunctus, graui morbo torripitur, quo ad extremū uitæ discrimen adductus est: neque prius conualuit, quam se consilium illud ingrediendi Societatem, quod olim animo concepisset, nouerit exsecuturum. Cum vero Tolosam uenisset, atq. negotium cum Patribus transgisset; ecce tibi patriam rursus meditatam: ac ter accidit, ut cum ad iter omnia parata essent, numquam ipse in equum adscendere potuerit; ut nolens, nolens in urbe subsistere cogeretur. Die autem, qui Societati ingrediendæ dictus illi est, cum tertio ad Collegium uenisset, tintinnabulum attingere numquam est ausus: donec ui quadam occulta & diuina in Collegium impulsus est. Ac tribus quidē

primis diebus, maximas habuit is animi molestias; quas incredibilis quædam lætitia mentisque tranquillitas consecuta est: ut priores dies in sæculo; posteriores demum in religione fuisse viderentur.

Senatori, qui plurimum auctoritate & opibus poterat, filius erat moribus gravissimis, & religiosissimis; quem pater cum suspicaretur nostræ Societatis esse uelle, apud frequentem senatum criminitus est, loquax plethorum filios blanditijs ad religionem allici a nobis, ut ea ratione ad bonorum possessionem aspiremus. Cuius quidem maledicti mox dedit penas; pater enim post diebus mortuus est; filius autem Societatem serio cœpit cogitare. Verum cum nostri invidiam metuemes, iniuriis suis, adolescentem nollent recipere; is tantum importunis precibus effecit, ut à suis omnibus consensum extorcerit: atque ut non solum avaritiæ, sed hominum etiam suspicioni resisteremus, ne nummum quidem ut in Collegiū inferret, passi sumus. Octo nostris concionibus permoti ad varios religiosorum ordines adscripti sunt: Virgo una in diuæ Clæræ monasteriū sese Deo consecrauit. Adolescens apostata sic animo uexabatur, ut nunquam quietem caperet; aliquādo etiā à demone ad contignationem usque sublatus est: hic nostris confessus ad religionis castra rediit. Hæretici duo ad fidem trducti sunt. Collegij quoque reditus hoc anno ualde sunt amplificati. Prioratu nobis à principe uiro donato.

COLLEGIVM AVENIONENSE.

HIC annus ualde pestilens fuit ciuitati Auenionensi; pestis enim Septembri mense coorta sic unius anni spatio peruagata est, ut plus decem millia ciuium desiderata sint. Hoc tempore nostri alij alio digressi, præclaros suæ peregrinationis fructus retulere. Sex in urbe substituerunt; hi qua sacramentis administrandis, qua morbo affectis uisitandis curam disq., qua denique confirmandis ijs, qui ad supplicium publice ducuntur, operam egregie nauarunt. Ex horum numero; unus cum adduci non posset, mortem ut æquo animo subiret, summumq. caput demonibus deuoueret; nostrorum uerbis ad meliorem mentem reuocatus, in crucifixi complexu, Iesum pie pronuncians exspirauit. Qui Valeriatum (oppidi nomen id est celeberrimi in Vasionensi diœcesi) profecti sunt; ij toto Aduentus & Quadragesimæ tempore, Dominicis præterea festisque diebus conciones habuerunt: Scholas etiam aperuerunt, ad quas magna puerorum multitudo uel ex vicinis hæreticorum urbibus confluxit. Confessiones auditæ plurimæ; in his 120. quæ hæresim redolebant. Ad catholicam religionem traducti decem; in his dynasta fuit, qui multos iam annos bello Catholicos vexabat. Symoniaci duo adducti, ut beneficia, fructusque omnes ex ijs perceptos restituerent. Quibus rebus commoticiues de Collegio instituendo consilia inierunt; idque ut impetrarent, Armeniacum Cardinalem & Pasionensem Episcopum deprecatores adhibuerunt. Idem Collegij edificandi studium Carpentorati à duo-

bus. e nostris , solitis Societatis muneribus excitatum est. V asioni quoque, Crīsteti, Visaniq. in populis , militibusq. ad pietatem informandis, bene res Christiana gesta est.

LVGDVNENSE, ET RHVTE

nense Collegium.

NEquē lātior annus, pestilentia grassante, Lugdu-
no fuit. maximeq. insignis exstitit Patris cuius-
dam e nostris opera , qui cum sua studia omnia ciuium
saluti dedicasset; instituit primum, vt in omnibus tem-
plis perpetuæ in precibus stationes haberentur ; vtque
signo publice dato priuatis in ædibus singuli gemibus
prouoluti, finem malo exposcerent . Ipse præterea vi-
catim urbem obiens , ingentem pecuniæ vim in paupe-
rum vsus corrogauit. Curauit quoque , vt ædiculæ li-
gneæ extra urbem edificarentur, quæ rebus omnibus
instructæ familijs affectis attribuerentur. Alias item
duas ligneas domos fabricatus est , in quarum vnā
pauperes febris laborantes reciperentur, in alterā ci-
bi adseruarentur . Atque in tot tantisq. occupationi-
bus conciones numquam intermisit: quā in re illud cer-
te miraculi instar fuit, vt nemo eorum, qui conciones il-
lius frequentarit, morbo sit correptus. Dominicis, fe-
stisq. diebus, in duobus sacellis e ligno exstructis rem-
diuinā publice peregit , Christi q. corpus distribuit.
Pueros quoque infantes , quos funibus e fenestris pa-
rentes demittebant; frequenter baptizauit. Neque ve-
ro a ceteris , qui sese Collegio continebant, cessatum
est;

est; ciuim enim fere omnium (quos Adëlicet, præsens
 necessitas vrgebat) confessiones audierunt, aliaq. ex
 instituto ministeria vtiliter exercuerunt. kal. No-
 uembr. qui dies Diuis omnibus sacer est, B. Mariæ
 Lauretana ciuitas publice votum nuncupauit: inde
 Deipara Virginis beneficio vis morbi remitti cœpit,
 omniaq. domi forisq. letiora fuere.

Rhutenis hoc anno templi fundamenta poni cœpta
 sunt; primusq. lapis ab Episcopo ritu sollemni deie-
 ctus est. in eius edificationem ciuitas aureos centum
 & quinquaginta decreuit. Parens hæreticus fi-
 lio, qui nostras scholas frequentat, per
 litteras præcepit, ne sacrificio Mis-
 sæ interesset; id scilicet filius
 facturum se præcise ne-
 gavit, litterasq. de-
 tulit ad præce-
 ptorem.

PROVINCIA RHENANA.

HABET in Rhenana Prouincia Societas sedes nouem, in quibus nostri ducentorum sexaginta quinque summam in vniuersum efficiunt. Coloniae Agrippinae triginta commorantur, Treueris sexaginta, Moguntiae duo & quinquaginta, Herbipoli in Orientali Franconia tres & quadraginta, Spira quattuordecim, Fuldae in Buchonia viginti sex, Heiligenstadij in Eislefeldia duodecim, Confluentiae ad Mosellae fauces decem, Molskemiae in Alsatia nostrorum numerus varius fuit; ita tamen, vt neque plures viginti quattuor, neque pauciores quattuordecim numerati sint. Factae praeterea sunt insignes missiones duae, altera Aquisgranum, altera Lutzenburgum; quibus addi potest Paderbornensis, in qua secundum iam annum e nostris aliquot versantur. Ex hoc numero mortui sunt quattuor: Ad Societatem adiuncti septem & triginta.

COLLEGIVM COLONIENSE.

TRigesimus iam annus est, cum nostri in hac ciuitatem uenerunt, neq. toto hoc tempore uel pacis-

canissimis rebus, multorum Principum uirorum con-
tentione, ipsiusq. Pontificis maximi litteris, ut in ea
certam sedem ac domicilium haberent, impetrari um-
quam potuit. Hoc demū anno, quo Reip. orbis uniuersus,
hæreticorum temeritate peruersus erat; ades no-
stris recentes, amplæ, immunes, atq. ad nostra mini-
steria exercenda percommode a Ioanne Suuollingē
D. Andreæ Decano, totoq. Capitulo attributæ sunt,
multoq. in dies maiora speramus. quorum etiam libe-
ralitate factum est, ut, cum nulla fere uectigalia Col-
legium habeat, eleemosinæ collatæ ad triginta & eo
amplius Socios alēdos satis fuerint. Nostrium Gymna-
siū septē in classes diuisum, discipulos mille circiter con-
tinet: qui numerus per se non exiguus, eo etiā maior ui-
deri debet; quòd aliæ duæ præterea sunt in hac vrbe
Academiæ; quæ, licet multo quam nostra inferiore
frequentia, celebrantur tamen. Quo secundo schola-
ram nostrarum progressu conturbati quidam, cū eius
rei causam inuestigarent; Doctor Theologus præci-
pua existimatione uir, Iesuitas unicum currum unico
funiculo trahere respondit: animorum uidelicet con-
spirationem concordiamque, qua res parue crescunt,
significans. Conuictorum uero nostrorum centum nu-
merus est, aut non multo secus; adolescentes omnes ho-
nestis orti parentibus, naturaq. ad uirtutem propensi.
Idem etiam aliorum Discipulorum studium pietatis
est; ex quibus octo Magistrorū insignibus cohonestati,
ad Societatem accesserunt: octodecim ad uarias Reli-
gioforum familias aggregati sunt. Sodalitas Deiparæ
Virginis, quæ paucis ante annis instituta fuit, ab exi-
guis

guis profecta in ityis eo creuit, ut cum in multos religioſos cxtus introducta ſit; tum uero in quinque claſſes, ob multitudinem eorum, qui nomina darent, eam diſtribui neceſſe fuerit. Horum incredibilis quedam exiſtit alacritas tum in voluntarijs pœnis chriſtiano ritu ſubeundis, tum in ceteris hominibus ad catholicã pietatem traducendis. Quidam cum ſimulatione pietatis quadriennium circiter hæreſim Caluinianam occidtaſſet; tandẽ noſtra inſtitutione aliorũq. exẽplo ita excitatus eſt, ut commutata volũtate hæreſim abiurarit; multiſq. lacrimis generalem antea ctæ uitæ confeſſionẽ fecerit, magnamq. librorum hæreticorum uim ad Mağiſtros detulerit, ut comburerentur. Alterius adoleſcentis monitu femina primaria luxui dedita, cum vniuerſa familia generali confeſſione expiata, cognatis quamquam inuitis ac renitentibus, honeſtam vitæ rationem inuit. Ex his adoleſcentibus, ſacroſanctæ præſertim hebdomadæ ſollemnibus, alij ante ſepulchrum in domeſtico ſacello excitatum præcabundi pernoſtarunt, verberibusq. in ſe ipſos ſenierunt; alij humi ad lignum pro cervicali recubuerunt, aut genibus nixi, brachijsq. crucis ſpecie extentis, roſaria ſæpius percurrerunt, cilicia geſtarunt; alij uotiuas peregrinationes ſuſceperunt. quæ ab adoleſcentibus tanta cum animi alacritate lætitiãq. præſtari, eo etiã admirabilius eſt, quo magis hæc ab hæreticis, inter quos degunt, omnibus tormentis & machinis oppugnantur. Præterea ſiquos morbo, domeſticaque ſolitudine laborare ſenſerint, horum non corporibus ſolum conſulunt, quantum in ipſis eſt, uerum etiam animis. Itaq. panem ijs

cete-

ceteraq. ad victū cultumq. corporis necessaria ostia-
tim emendicant, magnaq. caritatis significatione mini-
strant. quod officij genus illis exhibent maxime, quos
nouerint hæresis labe infectos, vt eorum corporibus cu-
randis, animi quoque conualescant. Hæc de nostrorū
Discipulorum probitate fama cum percrebuerit; fit,
vt precibus litterisq. ad principū uirorum filios priva-
tim instituēdos, aut ad publice in Collegiatis Ecclesiis,
Monachorumq. cœnobijs docendum, aut populos re-
gendos certatim expetantur. Bacalaurei ex ijs septem
& triginta, Artium Magistri unus & triginta facti
sunt. Acta præterea est D. Cæcilie historia, cuius ex-
spectatio sola procures aliquot excitauit, ut in ornatū
theatri, aliosq. sumptus non exiguam pecunie summā
conferrent: ipsa uero actio nonnullos D. Cæcilie exē-
plo induxit, ut duodecim studiosos iuuenes pauperes
ad conuiuiū inuitatos, pecunia, vestibusq. nouis dona-
rent. Conciones in ade maxima, ceterisq. templis, Vir-
ginum præterea sacrarū ac uirorum cœnobijs, insigni
cum animorum fructu habitæ sunt; pluribus in susce-
pta uite ratione confirmatis, & generali confessione
expiatis. Quadraginta quinque hominum millia in ade
nostra Christi corpus susceperunt, multoq. plures con-
fessi. Generales insignium sexus utriusque persona-
rum confessiones audite ducentæ sexaginta sex; in his
nonnullæ eorum, qui aut tredecim, aut viginti, aut tri-
ginta, aut quadraginta, aut etiam plures annos ingen-
tia flagitia reticuerāt. Trecetæ amplius simultates dis-
fidiaq. inter coniuges, aut filios parentesque sublata.
Quibus rebus inductæ multæ sunt honestissimæ femi-
næ, vt

ne, ut matrimonij fidem sancte colerent: Virgines & Vidue, ut in virginali castimonia pudicitiaq. persisterent, quarum nonnullæ amplissimis ortæ familijs, rebus omnibus nuncio remisso, Christo sese consecrarunt, vitamq. seueriorem susceperunt. Quinquaginta item in plurimis adulterijs incestisq. vel cum ipso Demone volutæ, ad honestos mores reuocatæ sunt. Tres a meretricio quæstu ad Penitentium, quas vocant, vitæ genus traductæ. harum vna cum desperationis fluctibus vehementius iactaretur; mentis tranquillitati reddita per nostros est. Quinque & triginta; qui partim à fide defecerant, partim defectionem meditabantur; ad catholicæ Ecclesiæ gremium rediere. Duo Monachi, cum sese incestis nuptijs miscuissent, alter etiâ se a Catholica fide impie seiunxisset, ad religiosam iterum disciplinam reducti sunt. Sacerdos nouem annos in pastoraliumunere inter hæreticos vixerat, quo toto tempore nunquam crimina expiauerat; hic generali confessione facta, prouinciaq. illa tam animo periculosa deposita, cum Ro. Ecclesia in gratiam redijt.

COLLEGIVM TREVIRENSE.

Collegij Treuirensis familia duobus constat ordinibus. Primus eorum est, qui tum docendo, tum concionando, tum confessionibus audiendis, alijsque ex instituto muneribus, in salutem proximorum incumbunt. Alter Nouitiorum, qui versantur in probatione. Horum egregium virtutis studium, & in suscepto vitæ consilio constantia spectata est. Germanus adolescens

Philos.

Philosophiæ curriculo confecto, nostræ esse se volebat Societatis. eam cognita parens filium reuocat in patriam, atque in medium rerum forensium tumultum detrudit, ut sic videlicet Societatis, ad quam blanditijs inductû a nostris sibi persuaferat, sensim obreperet obliuio: cum autem duos ipsos annos tum parens, tum amici constantiam iuuenis frustra oppugnassent; liber tandem ab ijs dimissus ad nos est. Alter plurimis natu-
ræ bonis instructus atque ornatus, iurificandi religione seipsum obstinexerat, Societatem se ingressurum: sed ut est illa ætas lubrica, malorum consuetudine in perditissimos mores ita prolapsus est; ut, quo sibi omnem religionis aditum præcideret, legum studio sese addixerit. Is vnus e nostris litteris, qui veteris ipsum iurificandi admonerat, ita commotus est, ut ne salute quidem familiaribus dicta, Treuiros illico ad P. Prouincialem contenderit, atque ad genua prouolutus, ut in Societatem adscribereiur, uehementer petierit. postea vero litteris atque internuncijs a patre sollicitatus, tamen in suscepto consilio fortiter perseuerat. Tertius Lotharingus est, parentibus locupletibus natus, artiumq. Magistri insignia Treueris consecutus, cui etiã opimum sacerdotium fuerat desponsum. Is cum spiritualibus exercitationibus vacaret apud nos, Deo duce mentem Societatis ingrediendæ suscepit. Qua re pater cognita Treuiros venit, aduocatoq. filio, eius consilium multis verbis in præsentia laudauit, quod se Deo addixisset; discedensq. filium in diuersorium inuitauit. Negare nostri, magnum esse affirmantes in egressu periculum: sed cum pater instaret uehementius, filius ani-
mi

in incertus in patris sententiam concedit. Hic pater persona, quam sumpserat ad tempus, reiecta; filium alternis blandiendo, minandoque à suscepto consilio frustra conatus est auocare. atq. ut omnem fugæ spem filio præcideret, eū semper sibi affixum habebat, secūq. in eodem conclauiletoq. clausis foribus, simul cubare cogebat. Postridie cum à prandio ceteris omnibus digressis, filius paterq. soli relictī essent, & pater obdormisceret; adolescens animo multa uersans; tandē cubiculi fores clam reseat, patrisq. pallia sumpto ad Collegium redit. Eodem paullo post uenit pater, ira incensus, filiumq. sibi restitui iubet. Negauit P. Rector ab se adolescentem aut fallacijs abductum, aut inuitum retineri; illiq. integrum esse manere, nec nec uerentem autem ad religionem nec potuisse, nec uero debuisse repellere; simul adolescentem iubet accersiri. q. quo pater quærit, cur fingeris: dicere incipientem interpellat; pugnaq. intento, mortem, ni secum abeat, minatur. Cum iuuenis præcise negaret; ut cum rapero noluit, comitesq. ut iuuarent, monuit: sed clausis Collegii foribus eorum impetus fractus est. itaq. re infecta furens à Collegio erupit. Redit postridie pater filiumq. repetiit; P. Rector idem quod superiore die respondit, equum scilicet sibi non videri, ut aut quis inuitus à religione pellatur, aut in religione retineatur inuitus. Hic ille ira impotens vix à nobis manus abstinuit; dixitq. venditis omnibus, habitationeq. Treuiros transiata, se tēpora omnia obsessurū, ut vel in tēplo filium sua manu confodiat: cūq. frustra Suffraganeum, aliosq. principes viros in nos incitare conatus esset, reuertit in patriā.

Disci-

Discipuli mille numerantur, bonesto loco nati plurimi, in his Conuictores octoginta, ex quibus adsciti sunt in Societatem Philosophi tres. Inter externos discipulos conuictoresq. B. Virginis Mariæ instituta sodalitas est, ita ut singuli binos cœtus separatim habeant, in quorū alterū adolescentes superiorū classiū, in alterū inferiorū adscribātur. Hi quattuor cœtus quattuor inter se B. Virginis præcipuos festos dies distribuerūt, quos orationibus, carminibus, frequenter etiam dialogo celebrent. Quæ autem hoc anno in templo nostro sacram synaxim sumpserunt, eorum est summa 22. millium; ut interim eos taceam, qui à nostris per confessionem expiati, suis in paratīs illud sacramentum obiere. Confessiones audite plurimæ etiā eorū, qui annos viginti et triginta magna scelera occultabant, aut nunquam omnino in vita fuerant confessi. Vnus è nostris quinquaginta supra quingentas generales confessiones excepit. In sacrarum quoq. Virginum monasteriis præclara opera collocata est; enim siquidem monasterij Virgines omnes, totius antea vite generalem confessionem instituerunt; itaq. multa in religiosa vite ratione confirmata, alia ad animi tranquillitatem ac morum facilitatem traducta. Vnus ut à deserto religionis castra repeteret, adductus est. Mulieres à flagitiosa vite consuetudine reuocata non paucæ, quarum una cū annos quindecim insciente marito, rem cum adultero habuisset; nocte quadam à demone sublimis rapta est: filia uero clamante, matremque, ut Dei opem imploraret, adhortante, læsto restituitur. Hanc postea cum re cognita maritus dimittere vellet;

uellet; opera nostrorum effectum est, ut, fide mutuo data acceptaque, res tota oblivione perpetua deleretur. Altera ex perpetuis coniugij molestijs desperatione concepta, mortem sibi consciscere constituerat; à quo facinore filij trimi vocibus reuocata, mox confessarii adiit, animiq. tranquillitati restituta est. Capitis etiã dānatis preesto fuimus; ex quo numero unus nobili genere natus ad catholicam fidem conuersus est. Iacobus Treuerensis Archiepiscopus tum alias saepe, tum extremo vitæ tempore, quantæ Societatem faceret, declarauit. Pridie enim eius diei, qui sanctissimæ Trinitati sacer est; sacros ordines in eadē nostra contulit, uestesq. multas sacras auro intextas magni precij dedit. Ipso autem S. Trinitatis die, rei diuina interesse, cereum, ut sollemne est, accipere, prandiumq. nobiscum inire constituerat: sed ipsa nocte morbus ingrauescens illius cogitationes dissipauit, D. tamen Præposito suas vices delegauit. Die Sabbati sub vesperam subitus morbus omnes illi sensus ademit; tandem redeunte animo, uoces illas identidem iterabat, O sancta Societas, quibus uerbis, quantum sibi in Societatis precibus præsidium constitutum arbitraretur, ostendit: atq. ita extremum spiritum Deo reddidit. Archiepiscopi morte complures existimabant cessare esse de Societate, nosq. nostro patrono destitutos, breui ex uerbo exterminatum iri. Sed nimirum Deus præsto iis est, quorum consilia omnia ad ipsum referuntur; paucis enim post hebdomadis Ioānes Schonebergh Præpositus, nostræ Societatis amantissimus, in demorui locum successus est. Is postridie quam Episcopus creatus

erentus est, P. Prouincialem, et P. Rectorem ad prandium humanissime inuitauit. cumq. de bonis Collegio-donatis controuersia excitata esset; edixit nequa eius rei, utpote iniusta, iudicium, aut actio postulantibus daretur; poenis etiam, si opus esset, hominum audacia coerceretur. Idem, cum iuri aliquot grauissimi essent auctores, ut nos perinde ac ceteri religiosi, ex Collegij censu, ad Imperij difficultates subleuandas, tributum conferrentus; resistit semper, atq. ut nostris priuilegijs & immunitate frueremur, effecit.

COLLEGIVM MOGVNTINVM,

& Herbipolense.

Moguntinum gymnasium auditoribus septingentis frequentatur; in his Conuictores octoginta numerantur. Magistri Artium facti sunt viginti, Baccalarij duo et triginta. Ex ea familia famulus vnus decessit; qui cum ingrauescente morbo cecus factus esset, oculorum vsum aqua benedicta diuinitus recuperauit. Elocantur identidem in pagos nostri, vt Parochos confessionibus audiendis, alijsq. pijs muneribus inueni. quare vnus e nostris confessiones excepit ducentas; Parocho ademit concubinam: duos adduxit, vt preces horarias recitarēt; quattuor, vt ante factam Synaxim, cum inimicis redirent in gratiam. Duo ab haereticorum exoribus ad Ro. fidei veritatem transierunt; vnus Sacerdos, qui haereseos semina sparserat in patria & Polonia; alter, qui cum ad oppugnandum Sancti Iohannis cultum

M sex

sex & viginti argumentis instructus Basileæ venisset, primo congressu manus dedit.

Herbipoli ab heresi ad Catholicam fidem, quadraginta reducti sunt ex quorum numero Sacerdos fuit quem flagitiosa mulier ad hereticos pertraxerat, ut sic videlicet nefarijs amoribus operam licentius darent. Alter concionator fuit, qui multis Germaniæ Provincijs peragratis, plurimos mortales tum dicendo tum scribendo hæreseos labe infecerat. Hic tandem post multos sermones cum nostris habitos, hæresim publice in aede nostra abiuravit; atque in Conuictorum domum admissus, sanctissima sacramenta diu frequentavit. inde profectus in patriam, sorores & amicos ad Catholicam religionem excitavit. Alij ne magno quidem proposito periculo, a Catholicorum & nominatim nostrorum consuetudine deterri potuerunt. In hospitali quadam domo cum omnes plurimis erroribus imbuti essent, nostri Sacerdotis opera & consilio ad veritatem redierunt. Eadem exstitit Sodalium B. Virgini in hominibus vivandis industria: ad orthodoxam eorum fidem viginti reuocarunt; ad Christi corpus suscipiendam octoginta imputerunt; ducentos quinquaginta duos, ut crimina confiterentur, induxerunt: ex quibus viginti, vniuersæ viæ confessionem instituerunt.

COLLEGIUM SPIRENSE

Spiræ ducenti Auditores numerantur; plures omnes Minofatari, nisi ciuitatis lege prohiberentur: eorum tamen egregium religionis studium est.

Puerorum
puerili

puerili quadam iniquitate, ut parentes haeretici toto Quadragesimae tempore carnibus abstinerent, effecit: idem matrem induxit, ut nostras conciones audiret; quod affirmaret fore, ut aeternis inferiorum ignibus adiceretur, nisi mature ad Catholicam fidem reuertetur. Alter item decennis, cum apud patrem accumberet, carnibusque vesci Quadragesimae diebus cogeretur; carnes oblatas artificiose incidit; & in saccum coniecit. Haereticus liberati septem & viginti, quorum plerique errorem cum matris lacte suuerant. Cuius Spirensis filia Demone correpta est; hanc senex aggressi haeretici, fere perdiderunt. itaque, quatinus hys repugnanti- bus, ad templum nostrum tandem veniti, ibique haereticum deserta; Christi corpus sumpsit; atque in sanitatem illico restituta est. Mulier cum mariti precibus exorari se passa esset, ut extra urbem ad haeticorum baptismum celebrandum, & infantem suscipiendum proficisceretur. eiusque rei inter baptismi sollemnia religio quadam illi esset oborta; imperfecta omnia reliquit, & in urbem rediit. Ferdinandus Bavariae Dux cum iterum Eburae haberet, noctem unam hic substitit; ac postmodum priusquam vice se commisit, templum nostrum religionis causa adiit; & singulas comiter salutavit. Quae rex argumenta fuit, quanto Societatem nostram amore clarissimus Princeps prosequeretur.

COLLEGIUM FULDENSE.

Quam utiliter Fuldae nostri persentur, vel ipsorum hostium testimonio comprobatur; qui ne-

hant ullum in tota Buchonia veteris religionis studio-
 sum reliquum futurum fuisse, ni se hac Societas contu-
 lisset. P. Rector, cū ferijs Paschalibus de augustissi-
 mo Eucharistiæ sacramento sex horas concionatus ef-
 fet; æquissimis omnium tum hæreticorum tum Catho-
 licorum auribus vsus est. qua concione inducti hæreti-
 ci plurimi sunt, vt Confessionis & Eucharistiæ sacra-
 menta obirent. Quo fit, vt cum multi hac iter nego-
 tiorum causa faciant; ij ad suos reuersi summis laudi-
 bus Societatem extollant: ex quo numero Consul Præ-
 torq. hæretico fuerunt ciuitatis, qui concionatorem
 nostrum in celum ferunt. Eandem de Societate opi-
 nionem Frideslarie noster Sacerdos concitauit, qui cū
 ab oppidi Canonici rogatus esset, vt concionem habe-
 ret; æque Catholicis & Lutheranis, qui ad audiendum
 curiosius conflaxerant, satisfecit. Frater item Coadi-
 uor profectus in patriam, adeo suos sibi ciues vitæ exē-
 plo, & familiaribus colloquijs de penitentiae fructu
 instituit, conciliauit; vt nullo modo vellent a se homi-
 nem dimittere: ac faterentur hæcenus se in magna re-
 rum diuinarum ignorance versatos. Parocho scor-
 tum detraxit; atque ut eius rei emendationem publi-
 ce promitteret, effecit. Itaque iam vel ipsos hæreticos
 laudatores habemus. cam enim frequenti præcerunt
 conuentione quidam nos criminibus maledictisq. proscin-
 derent; Lutheranus vir primarius nostram defensionem
 acriter suscepit, illdq. omnia, quæ confecerentur in
 nos, ficta esse dixit; seq. cum studiosissime in nostram
 vitam moresq. inquisisset, nihil iure reprehendere um-
 quam potuisse. Erant ex Polonia nobilis senex, amum

— etn—

centesimū sextum agens, qui nostrorum conspectu plurimum recreatus est, quod iam pridem Catholicum nullum uidisset. Is digressus a nobis paucorum dierum itinere, in morbum incidit; statimq. Fuldam se reducere iussit, ut in nostro templo sepeliretur; atq. ut id impetraret, urbis Gubernatorem deprecatorem adhibuit. Itaq. & mortuo funus quam amplissimum curatum est a Sodalibus B. Virginis, pompaq. per forum vestigia movit maxime admirationem civitati, quæ ad spectaculum conuenerat, florum sertorumq. uis, quibus ille suas exsequias celebrari iusserat, ut perpetuo a se cultæ virginitatis testes essent.

COLLEGIVM HEILIGEN-

stadiense.

Heiligenstadij pestilētia late grassata est in ciues Senatoresq. sed quamdiu fuit, quæ Dei benignitas est, nos non attigit. Neque tamen interea concionandi, doctrinamq. Christianam docendi consuetudo interrupta est. Omnino magnum est Societatis nomen in his partibus, atq. ab ea sibi multum hæretici metuūt: nonnullisq. in locis publico edicto, multa etiam proposita, cautum est, ne quis ad nostras conciones ueniat. Astrologus quidam ex eorum grege vaticinatus est nuper, fore, ut nostri Hassiam vniuersam occupent. Ciuis quidam annos natus septuaginta, cum membris omnibus captus ac debilis domi decumberet; annū alterum & trigessimū Pænitię & Eucharistię Sacramentis caruerat. Is cum Sacerdotem nostrum euo-

M 3 casset,

casset, dixit sibi a parente, anno domini 1525 prædictum, fore ut ipse in grauissimas malorum tempestates incideret; posthæc venturos spectatæ doctrinæ ac probitatis viros, a quibus confirmaretur; eos existimare sese nos esse. itaq. Sacerdoti confessus, ab eodem, Christi corpore, quod abesset Parochus, impertitus est. Hæretici conuersi sunt octo & triginta, in his Ludimagister, Iurisq. consultus magno rerum vsu uir. Parochi salutaribus monitis ad gregis custodiam instructi; ex quibus vnus concubinam dimisit. Apostata ite post quantum demum annum ad religionem reductus. Quibus rebus effectum est, ut uetus pietas atq. religio in hanc urbem redisse uideatur: nam & pie admodum sacrificio Missæ dant operam: palam rosariâ gestant, supplicationes publicas rite habent; cumq. Christi sacrum corpus circumfertur, magna pietatis significatione prosequuntur; aliaq. non parua Christiani animi signa dant.

COLLEGIVM MOLSBHEMENSE.

NEque mitior fuit annus Molsbemensibus ciuibus. studiosisque, nosq. inter contagionē Deus Opt. Max. seruauit incolumes. Quo tempore admirabilis quedam caritas, amorq. in nos singularis omnium ciuium exstitit; cum certatim villas nobis, quo nos recipere, offerrent. Argentinensis Præsul omnia, quæ ad Societatem augendam pertinent, tanto studio suscipit; ut tametsi id cum multis faciat, eius tamen rei principatum appetere uideatur: nam & pestis remedia

dia magni precij donauit, nobisq. permisit, vt de tribus locis eligeremus, in quem nosmet pestilentie tempore conferremus: muris nouis & altis Collegium sepsit, & amplam ædificationem aggressus est, quæ Collegium, domum Conuictorum, scholæsq. unico ambitu complectatur, opere eleganti & sumptuoso. Iacta sunt fundamenta Idibus Martijs, quo die is cum P. Reſtore primum lapidem rite poſuit; tum certatim alij, qui præſentes aderant, saxa in fundamenta coniecerunt. teſtatusq. Princeps eſt, in ea ſe reuam Dei gloriam, Eccleſiæ Catholice amplificationem, ſuæq. dioceſeos vilitatem ſpectare. Morbi tempore P. Reſtor Tabernas nobile Alſatiæ oppidum excurrit; conſpectibusq. ita multos permouit, vt ſperarent breui antiquam religionem reſtitutum iri; pleriq. etiam ægre ferrent in concedendo Collegio ſiti Moſhemenses prælatos; multi etiam ſua ſe pecunia Collegiũ nobis ædificaturos pollicerentur.

COLLEGIVM CONFLVENTINVM.

Ciuitatis Præſul nihil in nobis colendis ornãdiſq. prætermiſit, quod aut in re aut in uerbis poſitũ ſit: ut primum enim Archiepiſcopus ipſe creatus eſt; illico ad fundandum Collegium hoc animum adiecit; atque ubi ſe obtulit occaſio, omnia eius in nos ſtudia exſtiterunt inſignia. Nec uero nobis Archiepiſcopus amicior, quam cuncta ciuitas: Senatus enim, ſimul ac ludum primum aperuimus, magnificum gymnaſii ædi-

ficium inchoavit; quod ut speramus, brevi absolvetur. Obijt in hac ciuitate P. Gulielmus Ruissembergh, qui tantum apud omnes desiderium sui reliquit, vt Archiepiscopi Cancellarius, vir de Rep. & Societate optime meritus, in litteris, quas ad familiarem dedit, adscripserit, maiore beneuolentia desiderioq. profecutos Confluentinos unius Iesuitæ mortem, quem proceris cuiusdam, qui per eos dies uita decesserat. Ex Consulibus alter ab heresi Calviniana ad Catholicam fidem traductus est, librosq. hereticorum, quotquot domi habebat, Kalend. Ianuarij muneris loco ad nos misit. Is, cum ageretur in Senatu de recipiendis Belgis exsulis ea lege, ut fidem publice profiterentur; acerrime resistit, cum id nequaquã satis esse diceret, sed necessarium præterea esse, ut eodem sacrosanctæ Euchari- stia sacramento uterentur. Nostri gymnasij architectus ad Catholicam religionem propensus, nondum omnem ex animo scrupulum exemerat. itaque aliquando sororis uirum ex Lutherana prædicantium familia, secum deduxit ad Collegium, eumq. cum nostro concionatore commisit: consilium erat, qua ostenderetur uictoria, eo se inclinare. Cum autem Lutheranus in eum locum ui ueritatis deductus esset, vt & magistrum suum pugnantia loqui, & Patrum S. R. E. admirabilem esse consensionem fateretur; Architectus sese ad Romanam Ecclesiam adiunxit. Alter à primis annis heresi imbutus à concionatore nostro, in quem ipse solebat in omni sermone multa probra conijcere; generali confessione expiatus & cū Ecclesia reconciliatus est. Supplicationem in hac vrbe habere mos erat, in
 qua

qua patria carmina hymnosq. B. Virgini Mariæ ciues decantabant. hic mos viginti iam annos hæreticorum calumnijs interruptus, a nostro concionatore reuocatus est. Apostata ut sceleri desertæ a se religionis honestâ aliquam excusationem prætenderet, multorum criminū Superiores suos Fratresq. ceteros insimulabat; hic item a nostris ad monasterium est reductus. Hebræa Virgo celestibus quibusdam visis ad Christi fidem impulsâ, christianis præceptis imbuta a nostris est, & sacro fonte in maxima urbis paræcia lustrata, inspectante Archiepiscopo Treuirensi; qui cum puellam baptizare non potuisset, eam tamen e sacro fonte suscipere voluit, grauiq. oratione ad constantiam cohortatus, doctem præterea & honestam habitationem illi curauit.

MISSIO PADERBORNENSIS.

Paderborna ciuitas Cathedralis est in Occidentali Saxonia, quam tunc Vuestphaliâ uocant; ibi Socij aliquot, anno superiore à nobilium Canonicorū Collegio euocati, populis erudiendis utiliter inuigilât. Atque initio quidem calumnijs & concionibus improborum exagitati, patientia modestiaque aduersarios non fregerunt solum, sed etiam plurimorum sibi animos & beneuolentiam conciliarunt. Canonicos vero habemus nostri studiosissimos. Cum quidam Epithalamium scripsisset, quo in Pontificem, Ecclesiam, castitatis cultores inuehebatur; id ægre adeo tulerunt Canonici, ut Rectori, cuius id culpa factum videbatur, conuiuium murificum fecerint; habitoq. Canonico-
& Ma-

Et Magistrorum conuentu, iusserint a Sacerdote nostro librum publice refelli. quo iudicio multorum licentia repressa est, qui famosos libellos tum in nos, tum in Romanam Ecclesiam conscriptos quotidie in populum spargere solebant. In temulentum præterea hominem, qui in quendam nostris petulantius insultasset, grauius animaduertissent; nisi supplicium illi effemus deprecari. Mulier energumena, quæ obuios quosque pugnis, lapidibus, omniq. telorum genere petebat, adducta ex uicinis locis ad nos est, ut catholico ritu demonem fugaremus. Hæc dum in templo exorcizatur, subito impetum fecit in primarios adolescentes Lutheranos, qui cum se præsentis mulieris furori subtrahere non possent, aquam benedictam illi obiecerunt. mirum dictu: repente omnis ille impetus concidit. Cum autem urgeret Sacerdos Dæmonem ut egrederetur, respondit is migraturum se in proceris cuiusdam, qui aderat, cincinnos. negauit Sacerdos; tum ille, ad mulierem, si accideret ut expellatur, rediturum se dixit; id etiam se insciente fieri Pater prohibiuit. tandem cum magna pituitæ vi, mulier Dæmonem quoque euomuit. Paucis post diebus Sacerdoti vigilanti nocte intempesta Dæmon adstitit, suumq. se domicilium, ex quo fuisset exturbatus, repetere dixit; id se, ipso ignaro non ausum: ex quo itidem domicilio secundo, Et tertio a Patre expulsus est. Quæ res cum uulgata esset, plurimi huiusmodi homines ad nos deducti sunt; quorum plurimi quæ Deo gloria sit, curantur nullo alio remedio, quam aqua benedicta, Et sacris agnorum Dei cereis imaginibus. In Sarisia (loci nomen id est) Monasterium est cui

cui præstet ex Comitibus de Columna mulier prudens ; Latinis Græcisq. litteris instructa ; hæc nobis auctoribus illius familie mores egregie correxit, neq. ad eam familiam aggregari aliquam patitur, quæ in Catholicam religionem non iurauerit. Aliud in Saxonia Monasterium cernitur, quod fama est olim a trecentis monachis incoli solitum, qui cum sibi invicem ad sacras preces recitandas succederent, in perpetua quadam diuinarum laudum statione erant. quorum pietas illius feri miraculo diuinitus comprobata est. nam diu singulis annis, dominica tertia Quadragesimæ, Angeli duo cælo delapsi, noctu palam e matutinis precibus Responsorium de Ioseph Patriarcha præcinebant. Stetit hæc disciplina annos 300. paullatim postea bellorum tumultibus, & hereticorum incursionibus dilapsa est, tantaq. multitudo ad decem redacta. Abbas Imperij Princeps bis nostrum concionatorem euocauit, ut ad Abbatum conueniunt, & reliquam multitudinem, quæ ad numinas confluxerat, de rebus diuinis verba faceret. Cum autem fama dissipata esset, Iesuitam in Monasterij eade concionaturum, ingens hominum multitudo ex Saxonia, Brunsuichia, ceterisq. vicinis locis confluit, in his numerati sunt concionatores 50. partim Lutherani, partim Calviniani : ac maximi Superintendentis ea fuit sententia, dignam esse concionem, quæ typis ad posteritatis memoriam maderetur; neque se adduci posse, ut crederet hominem Iesuitam esse, secus enim se hætenus de illius ordinis hominibus sensisse; diuersam videlicet a Christi præceptis doctrinam eos tradere.

MISSIO A Q V E N S I S.

Nullus fere iā locus est, quo hac hæresū pestis non pervadat: seroq. resistimus ei, cum aliqua Principū virorū aut dissimulatione, aut incuria confirmata sit. Id nuper experti sumus in Aquensi Rep. in qua, alter annus est, cum parva hæresis scintilla contempta, tantum excitavit incendium, ut vereamur, ut aliquando possit extingui. Vnus repertus est Ecclesiæ B. Mariæ Decanus vir clarissimus, qui primam periculi procellam exceperit, ac tum concionibus tum auctoritate sua sustinuerit aliquamdiu: sed cum ingrauescenti in dies malo unus diutius resistere non posset, a P. Provinciali auxilium petiit. Aquisgranum profecti nostri statim sic populum ad priscae religionis studium excitarunt, ut dies noctesq. cum ea omnes cura excubarēt, ut præsentī malo mature obuiā iretur. Ex altera parte fremebant hæretici, & Senatui supplicem libellum obtulerunt, quo petebant, ut suos sibi conuentus tuto palam celebrare liceret; liberumq. cuilibet esset, quā uellet, religionem sectari; Senatumq. in eam rem inclinantem, Catholicorum constantia consensioq. erexit. Quare cum iam res ad seditionem spectaret, Episcopū Leodiensem, & Iuliacensem Ducem Imperator misit qui res componerent; deditq. ad Senatum ciuesq. litteras, quibus imperabat, ut Magistratus ex Catholicorum corpore crearentur, neq. quidquam in ijs, quæ ad religionē pertinerent, nouaretur. Cū autem Comitiorū tēpus aduenisset, vnaquæq. factio sui corporis Consules creauit. Commissarij, ex Imperatoris sententia

eos

169
eos Consules, quos Catholicici iussissent, confirmarunt;
usq. Reip. gubernacula tradiderunt. Id ægrè ferentes
hæretici, ipsis Commissarijs inspectantibus, manu fa-
cta, curiam, forum, portas urbis occupant; clausq.
ciuitatis Consuli catholico extorquent: Re cognita Im-
perator uehementer commotus, est, omniaq. resti-
tuit iussit; Electoribus præterea Treuirensi &
Coloniensi negotium dedit, ut tumultum

compescerent. Nostri interea

Coloniā secesserunt,

tantisperdum res

sedetur, quod

brevi fore.

Spera-

7/24/44

COLLEGE PARK, MARYLAND

• 2 •

[illegible]

PROVINCIA

GERMANICA

Superioris;

et ad hunc pertinet officium, ut per hunc

et per hunc et per hunc et per hunc

et per hunc et per hunc et per hunc

et per hunc et per hunc et per hunc

VERSANTUR in Superioris Ger-
manica Provincia octo domicilijs, cen-
tum septuaginta quattuor de Socie-
tate; Ingolstadtj quadraginta quat-
tuor, Dilingæ triginta, Monachij vnus
et viginti, Hallis tredecim, Oeniponti quattuordecim,
Lucernæ duodecim, Lanspergæ in Domo Probationis
viginti quattuor, Augustæ octo. Mortui quinque sunt.
In Societatem recepit septemdecim.

COLLEGIVM INGOL- stadiense.

INgolstadtj sex ab hæresi reuocati sunt; in his qui-
dam ex prædicantium genere, qui Lutheranam
hæresim annos decem et octo pro concionibus doce-
bat. alterum item hæresi addictum doctum hominem
sodales B. Virginis impulerunt, ut libros hæreticos
combureret, riteq. peccata confiteretur. Vnus à trigin-
ta passuum millibus huc vsque ad nos contendit,
ut generali confessione expiaretur. Parochus Theolo-
giæ licenciatus, et Frinsingensis Suffraganeus designa-
tus,

tus, antequam id munus iniret, spiritualibus Societatis exercitijs apud nos erudiri voluit: quod idem tres alij in his Monachus unus, fecerunt.

COLLEGIVM DILINGENSE.

Sane quam magnam uidetur habere Daemon in hos populos potestatem; eosq. spectris horrificis ter-
rere, & a veritate fallacijs abducere consuevit. Ad-
ulescens cum nonem annorum spatio nullam plane ani-
mo requiem inueniret, ad nos se contulit; eique fores
pulsare uolenti ter Daemon apparuit, qui eum ut no-
bis relictis, rediret in patriam, hortabatur: is tandem
heresim detestatus, ad Religiosorum hominum fami-
liam accessit. Alium Daemon rapere conabatur, is, re
nobis exposita, confessione generali expiatus, sacraque
agni Dei imagine, rosarioq. munitus, periculo libera-
tus est. Ad Catholicam fidem traducti septem; in his
Polonus dynasta, quia cum in amplissimam parētis suc-
cesserit hereditatem, plurimū etiā religionem amplifi-
catum speramus. Sacerdoti e nostris iter habenti
vir pius, qui eum hospitio acceperat, duo sane mira-
bila narrauit, quæ ijs in locis non ita pridem conti-
gissent. Resultit is, cui homo sibi notus Sancti cuiusdā vi-
ri statuæ brachia præcidisset; eius uxore, eo ipso anno,
filium sine brachijs peperisse. Coniugem item alterius,
qui SS. Episcoporum capita gladio decussisset; filios a-
mentes, capitibus in tiaræ speciem fastigiatis, genuisse.
Alij ligneam B. Virginis Mariæ statuam comminue-
re aggresso, assulam securi excussam in nasum incidisse,
se, eumq.

se, eumque putruisse; hominem vero cum frustra medicamenta omnia adhibuisset, tandem mortuum esse.

COLLEGIVM MONACHIENSE,

& Genipontanum.

MOnachij liberati sunt hæresi quadraginta, quorum unus confessus illico vita decessit; multo plures in religione confirmati. Mulier, cui fuerat unum lacte Lutherana hæresis instillata, ad Catholicam fidem conuersa, eo consilio ad suos rediit, ut eos ad veritatem traduceret. Furiosus aqua infernali epota, illico ad sanitatem rediit. Sex meretrices Principis liberalitate in matrimonio legitime collocatæ sunt. Septem alia, quæ clam corpore quæstum faciebant, ad honestatem traductæ. Mulier, quæ se Dæmoni deuouerat, quinquemillium passuum itinere confessionis causa contendit ad nos. Valerudinaria frequentata fuit; pacinæ corrogatæ in egenos ægrotosque; discordiæ sublata; Christiana doctrina pluribus locis tradita; et alia ex instituto munera præstita.

Geniponti octo sunt ab hæresi abducti; generales confessiones auditæ quadraginta. Parochi e vicinis locis ad nos confessionis gratia ueniunt. Virgines tres Deo se dedicarunt; unus ad Franciscanorum familiam adiunctus est; alter ab inferenda sibi morte reuocatus; inter ipsos coniuges pax constituta; nefariæ pactiões rescissæ. Conciones, quæ tribus in locis habentur, nobilium uirorum frequentia celebrantur; plurimique iis inducti, ut uitæ genus mutarent. Sodales B. Virginis omni pietate ac religione ceteris antecellunt; iis sollemp-

ne

nē est *Amias B. Virgatus* in huius Urbis templis decē-
tare; quod cum quidam magnae auctoritatis viri non
probarent, moremque illud tollendum indicarent; *Bri-*
xinensis Episcopus acriter resistit; atque ut sodalium
conatus iunaret potius, quam prohiberent, edixit. Hoc
sodalitum Nuncius a S. Cruce novis diplomatis et
et privilegiis ornavit atque auxit. *Sereniss. Archidux*
cū alias, tū nuper suā in nos benevolentia testatus est,
sacris quinq. vestibus, cū cetero instrumento donatis.

LVCERNENSE ET AVGVSTANVM Collegium.

Lucerne nostrum ad egrotos iuvenēdos tota urbe addi-
bentur; quorum non animis solum, sed etiā cor-
poribus nonnūquam medentur. . Quamdiu pestilentia
fuit, affectis subuenerunt; neq. eorum opera defuit in
extremo certamine constitutis. Egregia verō est fabri
cuiusdam pietatis plena hospitabilitas; quī *Flandros* ac-
ceptos hospitio non unquē discedere patitur; quāsi crimi-
na expiauerint. *Suffraganeus Constantiensis*, ad *Helue-*
tiam lustraret; *Sacerdotes* quosdam, quos instituere-
mus, ad nos misit. *Citium* item controuersia a *Senatu*
sepe reuocatur ad nos ut facilius componatur. Huius
loci *Præfectus* vir nobilis, nostrisq. amantissimus, *Lans-*
pergam profectus est, ut *Societatis* nostrae medita-
tionibus vacaret. *Episcopus Vercellensis* qui apud *Im-*
peratorem *Nunciij* *Apostolici* munere fungitur, Socie-
tatem magni facit; nostroq. in templo *Missa* sacrificiū
peregit. *Rectorem*q. secum aliquot dies itinere dux-
it, ut suas confessiones exciperet.

N Colle-

Collegium Augustanum licet recentissimum sit, sp̄-
tamen magnā frugis præbet; Ab hæresi reuocati sunt
quiddecim in huiusmodi genere Sæto, matrē fortunæ q̄-
omnes ad catholicorum sedes transtulit. Nostri pa-
troni, quī plurimum in hac urbe valent, auctoritate
aquam ingem in Collegium deduxerunt, eo ipso tempo-
re, quo maxima incivitate fœditas erat; nosq̄ priui-
legijs confirmarunt, bantos, quas cum amplissima do-
mo una superiore nobis dederant. Idem nos contra
Hæreticorum maledicta tuentur egregie; ac nuper
quidem Lutheranium concionatorem coegerunt, ut ea
reuocaret, quæ pro concione in Sacerdotem nostrum
criminosè coniacerat; lataq̄ lex est, ut prædicantes om-
nes, (quiddecim v̄ sunt in vniuersum) a maledictis in
Societatem abstineant.

MISSIO FRIBURGENSIS.

A Nunc iam agitur, cum duo de nostris, Pontificis
Maximi iussu, Friburgum profecti, suarū Colle-
gij suarū fundamenta ponarent; Ibi Clero & vniuer-
so Senatu Friburgensi amplis adibus excepti, humanis
sine tractantur; Senatus præterea certos patrones &
procuratorem constituit, ad quos concursus sit; mul-
tisq̄que iniuriis ac reuerentijs primarijs viris, Mo-
nasterij vicini, bant omnia nobis assignata; sunt &
iamq̄ ex nostra civitate Hæretici non nibil sibi me-
ritum, deq̄ audacia plurimum remisserunt. Nostri in-
terea confessionibus audiendis, concionibus habendis,
Christianæ doctrinæ tradenda, equum animos sibi valē
de conciliarunt.

-1160

PRO-

P R O V I N C I A

A V S T R I A E.

N I S K N T V R. In Austria Provin-
cia Societatis domicilia quinque, in
quibus Socij numerantur centum no-
naginta septem, Vienna quidem octo-
et quinquaginta, Praga triginta,
quatuor, Olomucj rursus et quadraginta, Gracy octo-
et viginti, Bruna triginta tres, Societatem iniere octo-
decim. Obijit rursus.

COLLEGIVM VIENNENSE.

Magna fructum Imperatoris, tum reliquorum
civium in hac anno beneficentia, nam preter
quam quod aliquot orbiculis Collegium est auctum, et
domestica suppellex renovata, templum preterea, tem-
pliq. fores tabulis affabre pictis ornatum est. Hispa-
nus quidam moriens florenas centum quinquaginta
legavit: alius quadragenos octonos in annos singu-
los, quoad vixerit, aureos numos Collegio assignavit:
Parechus domum paternam cum hortis Collegio dedit,
ea tribus aureorum millibus estimatur. Imperator au-
tem S. Annae nedius diplomate nobis attribuit, sine
quibus in memoris nostrorum sustineri non poterat.

Imperatoris mater hac iter faciens, præter florenos mille, peristromatâ 15. ex holoserico aurêis columellis distincta eximij operis nobis reliquit in monumentum suæ in nos beneuolentiæ. Gymnasia nostra cū frequentia tum nobilitate auditorum celebrantur in dies magis; ex ijs multi ad Præpositorum Abbatumq. munera sunt electi. Episcopi Passauiensis, Vratislauenſis, Gurcensis, Quinqueeclesiensis, Agriensis; Archidux item Styriæ, ceteriq. non pauci Austriæ clarissimi viri, certatim suos alumnos fratresq. in nostram disciplinam tradunt; plurimi etiam locorum excluduntur angustijs. His omnibus, quæ sunt e sodalitate B. Virginis, pietate & religione præstant. horum numerus fere duplicatus est, lectis in eam S. Barbaræ sodalibus, atque ex duabus sodalitatibus vna facta. Sodaliū exemplo potissimum inducti Consul, Prætor, aliq. præterea Consulares Senatorijq. viri, ac dynastæ, Romanâ catholicâq. fidē publice professi sunt. Tres legati Apostolici hac iter habentes sodalibus adnumerari voluerūt, quorum vnum de sodalitate optime meritū vitæ functum sodales publicis exsequijs prosecuti sunt. Proximè Galliarum Regis demortui coniux in hanc sodalitatem adscribi noluit; vt eam saltem nomine dato illustraret, cum ad cætus uenire non posset; ornamentaq. obtulit sacello trecentorum florenorum precio; atque tum ipsa, tum aulici fere omnes nostris consentunt, Imperatrici vero, quæ etiam in Sodalium numerum referri voluit; in Hispaniā proficiscenti religiosum vitæcū Sodales ultro detulerunt, cum alij Rosaria se recitatu-
ros, alij alia pœnarium aut deuotionum gene-
ra

ra Jese obituros recepiſſent . Imperator autem omnia cum noſtra tum Chriſtiane Reip. cauſa videtur velle . is, auctore . Academia Cæcellario viro religioſo, quiq. noſtra olim diſciplina fuit inſtitutus , quamquam re-nitentibus multis edicto cavit , ne quiſquam in Vien-ſenſi Academia, in qua duo item è noſtris Theologia habent ſcholas, Doctſorum inſignibus poſthac honeſta-retur; niſi qui ex Pij . IV . Pont. Max. ſanctione, in ca-tholicæ fidei formulam iuraſſet . Eadem in nos etiam Erneſti ac Maximiliani, Imperatoris fratrum officia conſtant ; quorum maxime opera factum eſt, ut ij pro-ſcriberentur, qui Auguſtanam illam confeſſionem , re-uera legum omnium conſuſionem inuehere conaban-tur . Atque idem plane de ceteris affirmare poſſumus ; apud quos magna eſt Societatis opinio, eiusq. opera, et conſilio ad omnia vtuntur . Pannonij Episcopi cum in has regiones veniunt, latinis noſtrorum concionibus in-terefſe, noſtrisq. conſiteri conſuevere . Cum noſter con-cionator de fenerationis malis peroraſſet , trecenta miſſia florenorum repetita ſunt à Prouincialibus ſine fenore, pactionesq. intercifæ . Haberi cæptæ ſunt con-ciones in pago celebri , cuius ager decem annis negle-ctus in ſilvum degenerauerat . Tres mulieres, cum in partu periclitarentur , ſacra confeſſione, agniquæ Dei imagine liberatæ ſunt; qua etiam ratione energumena duo ſunt in ſanitatem reſtituti . Turcæ duo, mulierquo vna Anabaptiſta annos nata 60 . cū filia nubili noſtro in tēplo baptizati ſunt . Quidā, qui ſuperioribus annis à Societate, atque adeo catholica defecerat fide , con-traq. Societatem dialogum ſcripſerat ; ſapere tandem

N

3

cæpit,

cœpit, atque heresim deestans, per litteras h. nobis
vi reciperetur, suppliciter petitis: cuius tamen precibus
instas ob causâ adhuc satisfactum non est.

Ex hoc Collegio V. ratislaviâ, quæ Silesiæ totius
Metropolis est; Patres duo cû socijs, Episcopi & Capi-
tuli rogatu missi, humanissime ab omnibus excepti sūt.
Ad agnus est ad op. omni ordinis concursus, maior pla-
ne multo futurus, si Senatus edicto cautū esset, nequis
eorū concionibus intersit: duodeviginti tamen ad eadē
tholicam religionem accessere; & sub Paschalis fœ-
rius, ducentis viginti generales confessiones audire sūt.
E. vicinis oppidis pagisque consilijs & confessionibus
caussa multâ ad eos confluit; a multis etiam in op-
pidum invitantur. In oppido vicino, septimo ab V. ratislav-
ia milliario, Monasterium visitur sacrarum V. rginit,
quæ licet inter Hæreticos constituta sit, integram ta-
men incorruptamq. fidem ac disciplinam custodiunt
ad has, Canonicis duobus comitibus, profecti nostri, ora-
nes confessione expiatis Christi corpore refecerunt.

Qui superioribus annis Nikelsburgi dimissi sūt;
i. oppidum iam universum, finitimosq. pagos ad Eccle-
siâ Romanâ aggregarunt, atq. in id oēs incubant, ut ido-
neis Pastoribus suffectis, catholica in perpetuū religio
fidesq. constituatur. Quibus rebus multos principes, et
ros, qui alieniores a notis animas habere videbātur, no-
bis adiunximus; a quibus etiam in civitate liberaliter
invitantur, ut veritatis lumen populo inferamus.

COLLEGIUM PRAGENSE.

NEquè minora in Pragensi Collegiū Imperatoris,
et Imperatricis beneficia existerant Imperator
enim

enim prædium Copacis in quod hæcenus ad eius arbitrium
 habuimus, nobis in perpetuum addixit, utq. annua recti-
 galia certum ad dictam communem potantiam nobis pederentur,
 grani pæna sancit. Idem privilegia & immuni-
 tates omnes, quibus ceteræ Academiæ frui solent, nos-
 tre Collegia liberaliter, & amantissimo tribuit, deq.
 ea re, quo maior auctoritas pondusq. sit, tabulas pu-
 blicas confici curauit. Imperatrix autem in Hispaniâ
 proficiscens, aulaa nostro nobis dedit, atq. in templi ad-
 ficationem, 150. talentos contulit. Apud abios vero tã-
 ta in bonora Societas est, ut vel ipsi Hæretici religio-
 nis catholice hostes acerrimi, in iis, quæ in eorum ipsorum
 aut, controuersis, ad nos confugiant. Quatuor concio-
 nes singulis festis Dominicisq. diebus habentur; quarum
 tria Germanicæ sunt, tertia Boemica, quarta Italica;
 ex his non mediocriter fructus perceptus est. 148. a. va-
 riorum hæresibus ad Catholicam religionem traductis;
 quam ob rem magister unus insigni conamalia
 publice ab hæreticis affectus est; alius hereditate pa-
 tris excidit. Virgo item ab hæresi Lutherana diu-
 nitus ad veritatem impulsæ est; hæc de religione inter-
 rogata, ea respondit, ut liquido a celesti magistro in-
 fluita esse appueret. Puero symphonico Saxonie
 Ducis, in Austriam proficiscenti parens incendit erat,
 ne Pragam diuerneret, veritus ne a Catholicis cogna-
 tis, qui illic essent, ad Romanam & orthodoxam fidem
 induceretur. Is commode quattuor millia passuum abe-
 rat a Praga, cum in latrones incurrit, a quibus spolia-
 tus vestibus pane omnibus, Pragam se conferre co-
 actus est; atq. ad nostros perductus a suis, tandem cum

Ecclesia Catholica reconciliatus est. hunc interis comes item hereticus imitatus, eodem die Christi corpus suscepit. Comissa femina primaria cum ex Austria in Saxoniam tenderet, cum nostro concionatore de rebus fidei multa egit; a quo cum huiusmodi scrupuli essent iniecti, qui ne ab hereticis quidem mysteriis eximi possent; mulier post dimidium annum Pragam rediit; atque haeresim exsecrata in Catholicorum ciuitatem secessit. Simon Simonius, cuius nomen est in his regionibus celebratissimum, Saxoniae electoris medicus; & Lipsiensis professor, quique quattuordecim quindecimue volumina de medicina confecit; multis cum nostro concionatore sermonibus habitis; tandem coram Archiepiscopo, ac Boemiae Cancellario, Hispaniae Legato, ceterisque Regni proceribus, haeresim publice detestatus est. id librum creditur scripturus, quo haeticorum mysteria omnia enunsiat: quam rem etiam acrius tulit Saxoniae Dux, quod medici exemplo vir primarius, ipsiq. Duci in primis carus ad fidem redierit. Vnus & triginta inducti sunt, ut sub una tantum specie communicent; qui numerus videri exiguus non debet, quod tam altae huius radices in his partibus iactae sint, ut vix vltis rationibus euelli possent. Multi male parca restituerunt, ex quo numero mulier 400. taleros ex usuris remisit. Institutum est etiam dynastie cuiusdam auctoritate, in vicinis Collegio nostro adibus pauperum adolescentium, qui litteris dant operam, contubernium; eorum sexaginta fere numerus est, ciuiumq. benignitate aluntur omnes. Hi ad funebres pompas, festosq. dies psalmis celebrandas ab omnibus

hibus adhibentur: atq. ut sese dant initia, multo plures
 ac meliores operarios ex hoc vno contubernio exituros
 speramus, quam ex alijs Collegijs; quod fere pauperes
 idemisse de se sentiant, & ad pietatis munera obunda
 sint alacriores.

Litomislum Boemiae ciuitas est, D. a Pernestan
 stipendiaria, in qua centum quinquaginta abhinc annis
 Hussitarum haeresis disseminata stirpes altissimas ha-
 bet. In hunc agrum cum ipsius Domini rogatu accersi-
 tuq. nostri venissent, omniaq. in siluam abiisse cerne-
 rent; omni studio ac diligentia colendum susceperunt,
 adeo feliciter, ut paganorum (ij enim ad veritatis sa-
 tus recipiendos aptiores sunt) sex Paroecias ad Catho-
 licam Ecclesiam adiunxerint; ferijsq. Paschalibus, ho-
 minū tria millia communicauerint. Duobus praeterea
 & triginta Ecclesijs Parochi Catholici praefecti sunt;
 quattuor aliae, cum nullus, qui substituatur, idoneus
 vir inueniatur, vacuae adhuc sunt; quarum una magna
 in primis, ipse ultro Parochus haereticus cessit.

COLLEGIVM OLOMV CENSE.

Tertium Collegium Olomucij est, iisdem nostro-
 rum occupationibus & laboribus. Ac tamen si
 ciuitas haec in ijs numeratur, quae infectae sunt haeresi,
 non tamen in ea excolenda inutiliter nostrorum versa
 ta est industria. Duodeoctoginta enim ab haeresi re-
 uocati sunt; Festis anni celebrioribus ducenti trecen-
 tiae in templo nostro communicant: Paschate autem
 communicantium numerus quattuor millium fuit. Ad

eam

eam rem momenti plurimum attulit, inter ipsos cines
S. Annae infans Sodalitas, in quam nobilissimi quique
adscripti sunt, ex quorum numero dynastia quidam
principis fuit, D. A. Pernestan filius natus maximus;
qui magna cum pietatis significatione spectatorumque
voluptate, Pentecostes feriis in Sodalitatis numerum rela-
tus est. Multi etiam ex Imperatoris aula nomina dede-
runt. Episcopus Crescilio huius Sodalitatis leges habere
voluit, ut in suis civitatibus iisdem legibus Sodalitate vel
instituat, vel instauret. Matrona honestissima filios vi-
ta sensuque carentes multis iam annis parere solebat, hac
votis S. Annae nuncupatis, filiolum vivum peperit,
eumque gratulabunda ad templum nostrum detulit.

GRÆCENSE COLLEGIVM.

GRÆCÆ hæreses radices egit altissimas: quod ni ma-
ture Societas huc se contulisset, nulla iam, (ut
communis Catholicorum vox est) fidei reliquiae essent.
Magnum est hæreticorum in nos odium, qui publice
nos ac privatim probris maledictisque prostindunt, iudæ
ciuibus persuaserunt, ne quem Catholicum litterarum
studiosum tectis recipiant: si quem autem nobis ami-
ciorem fuerint odorati, eum pro concionibus tamquam
foeclestissimum hominem convitiis ac maledictis publi-
ce lacerant; Senatus etiam ijs multam gravem dixit,
qui ad nostras conciones accesserint. Sed hæc & alia in-
commoda Catholicorum videlicet pietate ac benivo-
lentia compensantur. Ex his adolescens unus locuple-
tibus ortus parentibus, hæreticis tamen, ab hæretico-
rum

rum scholis profugit ad non thalting; pñtem offitium
 circulatorie, quem eas adine. Adina a magisteris cōsus,
 virgis est; quod nostrorum discipulorum consuetudine
 vteretur. Sacrosanctus autem Princeps virum quatuor
 da amois Societatem prosequatur; is septem milles et
 quingentos florenos in Collegij adificationem dedit;
 quibus fabricari ad tectum perductum in sperantur.
 Ad fidem Catholicam radere aliquot; in his quinque
 Philosophiæ Rhetoricæsq. studiosi; et Lutheranus con-
 cionator; coram Nuncio Apostolico, alijsq. Principi-
 bus viris baros in publice sunt exsecrati. Sub Pascha-
 les ferias mille quadraginta Christi corpus suscepe-
 runt. Nuncius Apostolicus aliquot huius Prouinciæ
 Monasteria lustraturus, e nostris quosdam secum de-
 duxit: Præpositi duo, et Parochus magnæ dignitatis
 generalem anteactæ vitæ confessionem fecere: Abbas
 cum omnibus Monachis cum generali confessione, tum
 spiritualibus exercitijs instituti sunt. Quidam ex huius
 Prouinciæ proceribus, vt Christi Domini corporis sol-
 lemnia maiore cum populi fructu celebritateq. pera-
 geret, nostros ad se accersuit; quo die e sacris litteris
 historiæ aliquot actæ sunt: in quæ eo etiam diligentius
 ac studiosius dynasta ille incumbit; quo magis ob eam
 rem se a suis fratribus hæreticis contemni videt.

DOMVS PROBATIONIS

Brunensis.

ETSI Brunensis Domus Nouitijs maxime pro-
 bandis destinata est; tamen in proximos etiam
 nostro-

nostrorum labor redundauit. Nam ad conciones duas, quæ in ade maxima, nostraq. habentur, Italica tertio accessit; plurimi spiritalibus nostræ Societatis exercitijs exculti sunt; Confessiones audite complures, & quidem eorum, qui nunquam expiati criminibus ad senectutem peruenerant; sacris agni Dei imaginibus morbo ac phrenesi liberati quidam; vicini Parochi sacramentorum administrandorum usum edocti. Ad eos iuuandos, qui capitis damnantur, vel in extremo vitæ discrimine versantur, identidem enocantur nostri; e quibus vnus, cui ex ingenti vulnere viscera diffuebant, confessione facta conualuit.

VARIARUM NOSTRORUM HOMINUM

Missiones.

EXPOSITIS *ijs, quæ ad Prouinci-
ciarum narrationem pertinet; reli-
quum est, vt ad eas nostrorum Mis-
siones descendam, quæ cum in nulla
certa Prouincia reponi possint, ne-
cessario a reliquo corpore fuerunt separandæ.*

MISSIO ANGLICANA.

CUM *Elisabetha Anglorum Regina sese An-
glicanæ Ecclesiæ caput constitueris, vt nomen il-
lud impie usurpatum, maiore etiam scelere tuatur;
in Papistas (sic enim Catholicos, qui Romanum Pon-
tificem, sacrorum principem, Christianæq. religionis
Antistitem profitentur, per ludibrium hæretici ap-
pellant) acerbissimam persecutionis tempestatem com-
citauit; multiq. ciues nobilissimi, quod peruersæ mu-
lieris ambitioni aduersarentur, sunt bonis, exsilijs,
vinculis, morte multati. eoq. creuit insania, & imma-
nitas Regine, vt in plurimis ciuitatibus novos carce-
res (quod veteres non essent satis ad damnatorum mul-
titu-*

titudinem capiendam) edistant, tenebris horribiles,
 in quos agmina Catholicorum contrudat, qui aut ini-
 bi onasti ferro, media, latioq. squallore miserabiliter
 intereant, aut tertio domo tormentorum carnificina ta-
 dem excrucientur. Alios enim per urbem equis rap-
 tatos laqueo suspendi; ac rursus reciso fune semiani-
 mes deponi; tum genitalibus percussis, visceribusq. car-
 nificum manu crudeliter percussis, in ignem comectis,
 in frustra disseccari iubet: Alij manuum pedumq. digi-
 tis sublimi suspensi, machinis quibusdam toto immensi-
 ter extenduntur, ut membrorum omnium articuli su-
 xentur. Alij ferrea subula per ungues adgitan-
 tur; Alij pondere immensi superposito comminun-
 tur. Sed quoniam ex una parte mulieris furor ad Ca-
 tholicorum mortem excidendum armabatur; tantum
 ex altera Catholicorum animi ad resistendum excita-
 bantur. Idque in ipsa virtute, in istaq. genti Roma-
 ni Pontificis obediencia, tu vero Anglorum adolescentium,
 quod ex Romanis Seminaris in Angliam sub-
 mitterebantur, membris ac fustibus. Hi enim religioni
 rationeque studio inchoant, doctrinaq. instructi, praestantissi-
 musque animi fide confirmantur, aut infidem reuocant
 hant; ex quibus alia aliquot capiti crudeliterq. necati
 sunt. Immo sine periculo siue meritorum societate
 ab ipsismet Anglis summis precibus, exheremisque
 literis immo in nostri sunt cupiebant eam, quoniam
 singulis prope momenti innumerabilia sibi pericula
 imminerent, aliquos de nostris habere, ad quos confi-
 di, et auxilij causa confugerent; cumq. a nostra disci-
 plina profecti essent, sic sperabant fore, ut sibi nobiscum
 optime

optime conuenire; quo uia in re, id est in ea consen-
 siens animorum uera totum est. Destinari ad eam prouin-
 ciam Sacerdotes quos sunt P. Robertus Personius, &
 B. Edmunda Campanus, quibus tertius additus est
 comes frater quidam; hi Romæ mense Maio profes-
 si; in Angliam Iunio mense peruenierunt. Quoniam
 autem hac tota aratio agitari non potuere, quin Re-
 gina per exploratores quos ubiq. dicitur habere quan-
 plurimos, tota de re certior multa ante facta esset; ideo
 nostri magnâ in ingressu ipsius regni uita discrimen
 adire; quod & portus diligentissime custodirentur &
 & ad Regiam non modo genus hominum, uomenque
 sed ipsa oris species, totusq. corporis lineamenta peni-
 temper assens; Paucis etiam Campani imago in omni-
 bus partibus posita esset, cum qua conferretur singuli,
 qui in portu inueherantur. Tamen tum Dei Opt. Ma-
 clementia, tum corpora etiam paucis ueniens, ad
 prouisionem, que se ipsos inuenit euenire, feliciter in re-
 gnam tandem penetrarunt. Hi cum se Catholicis ope-
 rariissent, breui incredibilem tum ex Catholicorum con-
 firmatione, tum ex hereticorum reuersione fructum
 perciperunt. Earum uita ratio instituta sic est, ut al-
 ter res urbanas, alter pagenas procuraret; utriusque ta-
 men negotium non deest. Quo autem tota res magis
 occulta sit, in Catholicorum adibus coeunt, apud quos na-
 stri quotidie bene mane. Missæ sacrificiū offerunt, Chri-
 sti corpus administrant, conciones habent; tñ ad scribē-
 dum se dant; a prandio huc & illuc uariarum negotio-
 rum causa in equis cursitant; comitibus interea,
 que postridie pro actione dicturi sint; nesperio con-
 sessio-

sessiones audiunt, & questiones de officiis explicant,
 quæ plurimæ & difficillimæ incidunt. hæc illorum quo-
 tidiana uite ratio est; tantisq. occupationibus oppri-
 mitur, uix ut respirare possint. Cū autem fama percra-
 buisset, tot tantisq. custodijs adhibitis, raptem in Regni
 sese Iesuitas infinnasse, Regina furore incensa crude-
 lissima statim edicta proposuit, exilia, bonorum pro-
 scriptiones, vincula, cruces minitans ijs, qui Iesuitas
 hospitio exciperent, aut re aliqua innarent. Quæ ta-
 men edicta ponderis nequaquam satis habuerunt, vel
 ut nostros ab incepto auerterent, vel ut Catholicos de-
 terrent, quominus omnia erga illos humani sit offe-
 cia exhiberent. Unus quidē Catholicus uir primarius,
 cum ad ipsius domum P. Robertus uenisset, edictorum
 crudelitate perterritus, ei renuntiare iussit; alio ut
 diuerteret. Eius enim aduentū minime sibi gratiam ef-
 fe. cuius rei mox illum penitentia cepit, Patremq. as-
 secutus multis precibus in domū suam retraxit, uitam
 fortunamq. suas certissimo obijciens periculo. Etsi ne-
 ro diligentissime ab hæreticis nostri conquiruntur ad ne-
 cem, tamen & uestibus mutandis, neq. plus biduo ea-
 dem in domo commorando, eorum furore hætenus
 eluserunt. quæ in re illa tristissima diuinæ providentiæ
 signa extiterunt, ex quibus nonnulla perstringam. Cū
 domum, in qua P. Robertus habitabat, subito nocte
 concubia hæretici circumdeditissent; is feni cumulo se
 condens, manus eorum effugit. Idem inuitatus aliquā-
 do ad cenam a Sacerdote Catholico, ut schismaticos
 quosdam ad ecclesiam traderet, licet optime locum
 nosset, tamen totam illam viciniam perlustrans, vic-
 nosq.

eosq. interrogans; domum numquam intrare potuit;
 quare tandem fessus, alio diuertit: post die vero com-
 perti, eoto illo tempore domum ab hæreticis obsessam
 fuisse, ut se venientem exciperent. Sacerdotemq. illi
 & sex Catholicos in carcerē ductos esse. Alia quoq.
 tempore cum P. Robertus in Sacerdotis cuiusdam do-
 mo pernoctasset; albescente die stimulis quibusdam
 acerrimis agitari cepit, ut unde quā prius discede-
 ret: vix pedē domo extulerat; cum hæretici domum
 ingressi Sacerdotē comprehenderunt: Similiter cum
 capta domus esset, in quam P. Robertus sese recipere
 consueverat; is rerum omnium ignarus domum rediens
 eo ipso tempore, quo hæretici omnia miscebant, infra
 diē omnino intrasset, ni fideli ab amico opportune ad-
 monitus, iter alio conuertisset. Illud vero maxime Dei
 bonitatem, Patrisq. ipsius magnanimitatē declaravit:
 cum enim domus, in qua P. Robertus habitabat, aduer-
 sarij maximis clamoribus repente obsedissent; is ma-
 gna cum fidentia obviam procedens, interrogavit quid
 vellent; Zelusiam responderunt. Neq. enim Patrē do-
 faciecerant; tunc illi, quin erga inquit, ingredimini
 & hominem sine tumultu perquirat. Atq. ea ratione
 evasit. Hæc in P. Roberto servando divina providen-
 tiæ signa existit, quæ neq. leviora, neq. pauciora in
 se item expertus est P. Edmundus. Quò enim tempore
 is Londinum revertebatur ex pago, quo libri causa
 scribendi causa secesserat; hæretici quidam in
 se sese tribus itineris comitem adiunxit, qui tandem cū
 Patrē in hospitio commodo reliquisset, magistratū de
 illius adventu certiorē fecit. Quæ causa reperta exco-
 pit, &

pit, & ad Patrem detulit; qui dñ se se aduersarij comparant, tempus fuge nactus, mutatis vestibus, & equo. confesso, tum quidem hostium manus effugit; non multo uero post (cum scilicet Deus illius morte de se predicari uoluit). ab hæreticis captus crudelissime est interfectus, sicuti in eo libro, qui de persecutione Anglicana impressus est, copiose exponitur: quo facilius extensari possum, si in hac missione exponenda breuior sum. Latini omnino, Patres Fratresq. carissimi, opinione nostra sese Patris huius odor diffudit; adeo, ut Albanus uir doctissimus, ad quem tamquã ad illius gentis parentem, omnia minima, maxima ex Anglia mittuntur; duo maxime insignia de P. Campiano scripserit, Alterum multo maiorem fructum morientem illi ipsi populis attulisse, quam viginti annorum spatio tot illis occupationibus uiuens unquam allaturus fuisset. Alterum est, eum martyrio supplicijsq. perlatis notum esse inferiorem, quam quẽuis ex superioribus martyribus; interfuisse præterea se dixit sermoni cuiusdam, cum is affirmaret a se P. Campianum die Diuis omnibus sacro conuentum in carcere, cū ille ex prioris diei tormentis utrumq. brachium fascijs e collo suspensum gestaret; tantaque animi lætitia locutum, ut ceteros confirmare uideretur. idemq. respondit P. Campianum postero die iterum immatissime tortum, sicut patre mortuus ex equo deponeretur. Præter P. Campianum, alterum item habent in vinculis hæretici P. uidelicet Bosgrauium. is tam ex Polonia in Angliam domesticarum rerum causa profectus esset; ab hæreticis captus, inno quidẽ liberioris custodia uidentur est, quod sese

fese in religionis negotio integrè conseruasset; postea tamen per eam P. Campiani occasionem, in arctiorem custodiam detrusus ac pessime acceptus est. Atq. his tot tantisq. terroribus propositis prouinciam hanc semel susceptam Societas non deseret; quin etiam sacerdotes duo Angli hoc ipso anno in easdem occupationes & pericula sunt dimissi.

MISSIO AD MARONITAS.

Vltra Hierosolyman quadridui itinere, Libanus mons in Syria cernitur, sacrarum litterarum historis celeberrimus. Huius incola Maronita permanserunt illi quidem semper ex omnibus Græcis in Ecclesiæ Romanæ fide & amicitia; sed tamen multis & grauissimis erroribus impliciti sunt: nam Spiritum sanctum ab vno Patre procedere impie credunt; humanosq. animos, ubi e corporibus euolassent, certis in sedibus, ad extremum vsque iudicii diem detinere; licere nuntium uxori remittere; infantes ante quadragesimum diem baptismo instrari non debere: tunc vero etiam Christi corpus ijs communicandum esse. In his igitur, aliisque similibus erroribus cum versarentur Maronita; Gregorius XIII. vi est de salute oîum suarum sollicitus, duos de nostris P. Io. Baptistam Aelianum, & P. Io. Brunum ad eos populos secundo iam delegauit; ut ab ijs erroribus ad Ecclesiæ Romanæ veritatem, si fieri posset, reducerentur. Qua in missione cum multa præclare, tum uero illa tria præsertim ab eis constituta sunt. Primum

Episcoporum conuentui, quem Patriarcha edixeret, interfuerunt; & Episcopos induxerunt, ut ijs erroribus relictis, Catholica religionis professionem, verbo ipsi praeceptibus, rite enunciarent. Singula dainde tractus illius loca obuiantes, errores illos ex hominum animis extirparunt, ac salutaria dogmata infuserunt; pastoresq. tum ad cetera quae ipsorum munera essent, tum vero ut pueros Christianae fidei rudimentis efficerent, aegerant cohortati sunt; maximam quoque vim sacrarum vestium, calicum, librorum, & rosariorum (quae illis omnia liberalissime Pontifex attribuit) templis populisq. diuiserunt; quorum rerum propter ea quod & sterilis regio sit, & Turcarum vectigali maxima inopia Maronitae laborant. Quacumque autem nostri veniebant, summis amoris atque laetitiae significationibus excipiebantur: neque raro illud etiam accidit, ut obuiam sese cum Episcopo ciues effuderint. vniuersi, patrio more organa quadam pulsantes; in urbe autem turba mulierum ante domas, & in tectis circumfusa, inconditum quid canebat, ut in festis celebrioribus genti sollemne est. Illa uero frequentes erant acclamationes, Vos estis nostra lex nostrum fundamentum, salusq. nostra: Deus S. Petri sedem, eiusq. Vicarium nobis seruet; Vos a Pontifice Maximo missi estis, ut per vos cum Ecclesia coniungamur; quemadmodum olim Christus D. N. missus est, ut terras caelo reconciliaret. Postremo libros fere vniuersos erroribus, quibus adpersi erant, purgarunt. quod magno illis stetit, cum & plurimi essent, & aliena lingua conscripti. ac praeter ea, quae dixi, alia etiam multa salutariter

caritatem insisterunt: Moniales enim aliquot, quæ magna omnium offensione disponere vagabantur, in duo monasteria reductæ sunt: persuasum est etiam Episcopis quibusdam, qui Patriarcha iniuncto fuerant confectis, ut moniam peterent, animoque ferrent æquo Episcopali dignitate in perpetuum excludi. Consulatum quoque est Christianis aliquot, qui cum reliquam vitam pio Christianaq. traderent, quo tempore ad Turcis tributum exigebatur, ne id pendere cogèrentur, negabant se Christianos esse. Hi primum docti sunt, nullo id pacto licere: deinde cum opem lacrimis peterent, curatum est a nostris, ut quæ ad eorum miseriam levandam necessaria videbantur, ab Imperatore Turcarum impetrarentur. His rebus felicitate et sententia confectis, cum de reditu nostri cogitarent, ecce tibi Patriarcha vita decedit. cuius mortem maximam curam timoremque nostris iniecit, quis succederet, neque quæ ipsi ad eum usque diem construxissent, momento temporis corruerent omnia. Verum huic sollicitudini finem attulit viri sanctissimi electio, qui de mortui Patriarchæ frater erat germanus, et superiorem ætatem omnem, magna cum virtutis laude, in cænobio traduxerat. Is initio, cum vereretur, ne id sibi minus demandaretur; clam se fuga præsentis electioni subducere constituerat: quare necesse fuit, ut dies noctesque publice custodiretur. Vbi vero Patriarcha dictus est, multis cum lacrimis id onus deprecari cæpit; solitariam se vitam, et ab omni administratione remotam semper secutum esse; neque prudentiam rerumque usum, quæ postulat ad illud

minus, afferre se posse. Denique cum universi popu-
 li voluntate urgeretur; non ante sum ipsa valuit af-
 sensum præbere, quam Episcopi singuli cunctis quæ-
 dam capita scripta sese præstentur observaturæ.
 Egerunt postmodum cum illa nostri, ut qua die ritu
 sollemni Missæ sacrificium esset facturus; priusquam
 Christi corpus suscipere, publicam fidei Catholica
 professionem pronuntiaret; vique postero die, Clero
 universo coactq; distincto ea omnia proponeret, qua
 ipsi promulgassent, atque ut ab omnibus sermone-
 tur, mandaret. id quod ille diligentissime præstitit.
 nominatimque summum erga Romanam Ecclesiam
 studium voluntatemque declaravit. Hunc exitum
 habuit hæc nostrorum legatio, felicem sane & opta-
 tum, quo facile labores, & pericula, quæ nostri per-
 pessi sunt, compensantur. Cum enim regio illa Tur-
 carum stipendiaria sit, magnæque collusionis constet
 mista e varijs nationibus Mauris, Iudeisque; civili-
 bus præterea bellis per id tempus arderet: nostri sæ-
 pe in vitæ discrimen adducti sunt: atque interdum
 cum insidijs sibi tendi cognovissent, furori cedere, &
 in loca se tutiora recipere sunt coacti.

MISSIO IN SALUTIOS.

Altera missio Pontificis item Max. iussu susce-
 pta ad Salutios (Subalpina e regio est, urbem
 continens eiusdem nominis) ubi cum plurimi iam
 Vgonotorum hæresi laborarent, latiusque in dies
 id malum serperet; periculum erat ne totus ille tra-
 ctus

His eadem contagione inficeretur, & inde sensim sese in Italiam pestis illa insinueret. Itaque Pontifex iussit, ut sacerdotes septem fratribus totidem comitibus eorum tractum mitterentur, qui nascenti malo manere occurrerent. Hi, septem iidem in loca distributi, singulaque oppida lustrantes, puram sinceramque religionem docent, sacramenta administrant, concervationes de fide cum hæreticis Ministris habent: non raro etiam ad ipsas hæreticorum conciones adeunt, va eorum mendacia, vanitatemq. populo audiente coercuant; quam disputandi rationem vsu compertum est vtilissimam esse.

MISSIO SVETICA.

IN Suetia quinque numerantur o Societate. Ea ijs quatuor assidue cum Regina sunt, quinque Stocholmij ipsius eidem Regine sumptibus alitur, ut paucos Catholicos, qui inibi sunt, in religione & officio conineas. Is cum post discessum P. Possouini apud Holandum mercatorem honestum hominem diuertisset, ibique Misse sacrificium, ceteraque Catholico ritui perageret; paullo post ab eodem domino cum hospite eiectus est, qui diceret ades non ideo ab se locatas, ut in ijs Papistarum conuentus celebraretur; vererique se, ne plebs impetu facto domum disturbaret. Qua in re illud admirabile accidit, ut eodem tempore, & sacerdos domo, & dominus vita miserrime exturbaretur. Quamdiu autem Stocholmij pestis fuit, Pater Catholicorum domus obiuit, & sanctissimum sacramen-

in ministravit. Quinque ex Catholicorum numero vi-
 ta decesserunt; in his Anglus mercator vir innocentia
 singulari, qui etiam in pauperum catholicorum usus
 Taleros collegavit. Vbi vis morbi remississe visa est ho-
 rarum 40. supplicatio domus nostris indicta est, ea-
 que multo opinione nostra, Polonorum studiis cele-
 bratior fuit, sic, ut is quæ Regina à secretis est, vir nobi-
 litato, doctrinaque insigni, quattuor horas continenter
 in precibus posuerit; ceteri vero omnes ad præscriptam
 sibi horam, diei noctisque particulam sua sponte adha-
 xerint. Rexque Pentecostes, sororis Regis, Ducisq. Me-
 gapolensis sponsalia magna procerum frequentia cele-
 brata sunt: sub ea disseminauerant Hæretici incerto
 auctore litteras, in quibus erat, ipsi Regem à fratre cete-
 risque coniuratis insidias parari: verum Deo fauente to-
 ta illa celebritas summa cum pace peracta est, ut ne-
 turgium quidem fuerit cuiusquam exauditum. Quæ
 res eo etiam fuit admirabilior, quod plerique catholi-
 cis omnibus interitum imminere existimauerant; ipseque
 Rex Sacerdotem nostrum tantisper decedere ciui-
 tate iusserat, ueritus ne quid forte a fratre spon-
 soque hæreticis turbaretur: quam sententiam mu-
 tauit; ubi per internuncios doctus est, sui iudicii
 rem non esse, sacerdotem, cuius ipse maxime preci-
 bus tot victorias de Mosco reportasset, urbe expel-
 li; viderique posse Regiam maiestatem imminutam,
 si fratris vel alterius cuiuspiam metu id factum ef-
 ferretur. Cum filij Regis ad Ostrogothia Go-
 bernatoris filij baptismum celebrandum intusati ef-
 sent, scrupulus Regine iniectus est à nostris, ne filios
 eo ad-

eo amiseret, ne qua sorte ex Hæreticorum sacris
 altorum puritati labes aspergeretur; itaque filios ea
 apud se continuit: quod Rex durius accipere visus
 est, vixotemque reprehendit, quæ dedita opera in ho-
 minum oia æruere velle videretur. Quindecim hoc
 anno à varijs hæresibus ad Catholica fidei verita-
 tem traducti sunt; quorum aliqui in patriam reuer-
 si magnas molestias ob eam rem à suis pertulerunt.
 Inuifit vnus e nostris sub festum Sancti Ioannis Bapti-
 stæ Västnanenses moniales, quarum professionem
 olim P. Posseuinus, dum illic versaretur, excepit;
 ex plurimum ab Hæreticis vexata in fidei susceptaque
 vitæ ratione constantes persistunt. Dux quæ recen-
 tes Deo se dicarant, cum ab Hæreticis ad religionis
 defectionem sollicitarentur, in proposito confirmata
 sunt. Quatriduo tantum apud eas Pater substitit, pro-
 pterea quod & pestilentia in vrbe sæuere, & illud
 iter insciantē Rege suscepisset. Pestis autem tem-
 pore, cum puer, qui Monacho sem cuiusdam (is vnus
 in eo monasterio relictus est) sacrum facienti mini-
 strare solitus erat, morbo correptus esset, parensque
 hæreticum ministrum accersisset, ut Lutherana sacra
 filio imperiret; negauit filias sibi aliquid esse cum
 Lutheranis, neque se vnquam, si forte suscipere co-
 gatur (id enim ei parens minabatur) nisi panis na-
 tione eorum sacramentum habiturum; atque vbi pri-
 mu conualuit, ad nos uenit; litterisq. nunc instituitur,
 vt Braunsbergam mitti possit. Quattuor hoc anno
 viduarum filios eo dimisimus, quorum tres paren-
 tibus hæreticis nati erant; quartum cum mater ca-
 tholi-

ipolica ab hereticis male accipi ab religionem videret, ultra ad nos detulit, professa iure se omni materno decedere, modo filius apud catholicos educetur. itaque cum tribus alijs professionem eodem tempore pararemus, hunc ad eos aggregavimus. Venerunt superiore mense Tartarorum Imperatoris Legati, qui in Taurica Chersoneso, & Capba late imperat; hi cum duobus famulis (ceperi enim Maometis fere superstitione infecti erant) Christiana religioni addicti, sacra nostra in urbe frequentarunt, peractaque Sacerdoti Polono confessione, Christi corpus rite susceperunt. Cū per eas dies Italus mercator Catholicus defunctus esset, funeris pompa per mediam civitatē ducta est. Hæreticis subringentibus, gaudentibus vero summopere Catholicis.

Alia quoque missio celebris fuit ad Moschovie Ducem; cuius pleraque cum in annum 1582 exierint; ea ab illius anni litteris seiungere visum non est. quare cum ijs propediem mittetur.

Hi sunt, Patres Fratresque carissimi, fructus, quos ager nostræ Societatis hoc anno effudit. Quod superest, etiam atque etiam nobis curandum est, ne is villo umquam tempore sterilis fiat, neve eius fetus reprimatur: quin caelesti gratia irrigatus, & a nobis cultus diligenter, uberriores ac nitidiores fruges, annis consequentibus afferre possit. Roma, ex Collegio Romano. Kalen. Novembris 1582.

Omnium in Christo Servus.

Ioannes Antonius Valtrinus.

